

Evje og Hornnes kommune
- hjertet i Agder

Kommuneplanens handlingsdel og økonomiplan 2020 – 2023

og

Årsbudsjett 2020

Kommunestyrets vedtak av 12.12.2019

Visjon:

Hjertet i Agder

Overordnet målsetting:

Videreutvikle Evje og Hornnes til et pulserende regionsenter i Agder

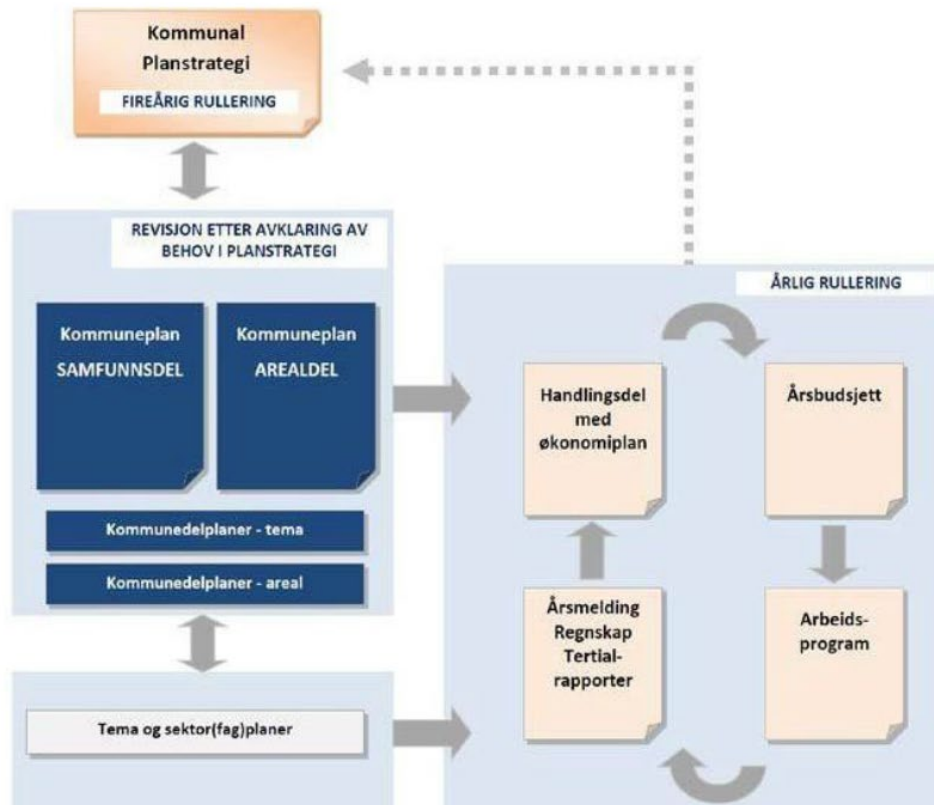
Innhold

INNLEDNING	3
Handlingsdelen	3
Økonomiplanen	3
SATSINGSOMRÅDER	4
1. LEVEKÅR - mangfold gir muligheter!.....	4
Tidlig oppdagelse og innsats	4
Samfunnssikkerhet	4
Tilrettelegging	5
2. KULTUR, FRITID OG FRIVILLIGHET - et godt og variert kultur- og fritidstilbud til alle!	6
Lokalhistorie- og kultur.....	6
Identitet.....	6
Forutsigbarhet og samarbeid.....	6
Barn og unge	7
Mangfold og kvalitet.....	7
3. NÆRINGSUTVIKLING - tradisjonsrik og nyskapende!.....	8
Reiseliv og turisme	8
Nærings- og handelsutvikling	8
Kompetanse	8
Utbygging	9
Landbruk.....	9
4. REGIONSENTER - gjennom vekst og utvikling skaper vi et sterkt regionsenter!	10
Vekst og utvikling.....	10
Regionen som bosted.....	10
Evje som tettsted og handelssenter.....	10
Kultur og opplevelse	11
Trafikalt knutepunkt	11
TILTAK I HANDLINGSDEL OG ØKONOMIPLAN 2020 - 2029	12
Levekår	12
Kultur, fritid og frivillighet.....	15
Næringsutvikling	17
Regionsenter Evje.....	19
ØKONOMIPLANENS TALLDEL	21
Innledning	21
Overordnede betingelser – prognose for gjeld, netto driftsresultat, finansinntekter, skatt og rammetilskudd... ..	22
Bevilgningsoversikt drift, budsjett og regnskapsforskriften §5-4, 1. ledd.....	24
Bevilgningsoversikt drift, til rammeområdene, budsjett- og regnskapsforskriften §5-4, 2. ledd.....	25
Bruk/avsetning fra og til fond i økonomiplanperioden:	29
Økonomisk oversikt drift etter art, budsjett og regnskapsforskriften §5-6.....	30
Bevilgningsoversikter – investering, budsjett- og regnskapsforskriften, §5-5, 1. ledd	31
Økonomiplan til fordeling, budsjett og regnskapsforskriften §5-5, 2. ledd.....	32
Tilskudd til andres investeringer, investeringer i aksjer og andeler, og utlån av egne midler, budsjett og regnskapsforskriften §5-5, 2. ledd.....	33
Årsbudsjett 2020 og økonomiplan 2020-2023 – saksframstilling	34

INNLEDNING

Handlingsdelen

Handlingsdelen er en konkretisering av kommuneplanens samfunnsdel. Handlingsdelen angir hvordan kommuneplanen skal følges opp de fire påfølgende år eller mer, og revideres årlig.

Figur 1. Det kommunale plansystemet.

Handlingsdelen er delt inn etter tema på samme måte som kommuneplanens samfunnsdel. Denne delen peker på hvordan strategier og føringer skal følges opp, anbefalte utredninger og planer, prosjekter og enkelttiltak som det skal jobbes med.

I Evje og Hornnes kommune har man valgt å samordne handlingsdelen med økonomiplanen.

Økonomiplanen

Økonomiplanen skal omfatte hele kommunens virksomhet og gi en realistisk oversikt over sannsynlige inntekter, forventede utgifter og prioriterte oppgaver i planperioden. Planen skal være satt opp på en oversiktlig måte. Det skal være midler til å dekke utgifter og oppgaver som er satt opp i planen.

Økonomiplanen er 4-årig og skal revideres hvert år. I Evje og Hornnes kommune vedtas den sammen med årsbudsjett for kommende år.

SATSINGSOMRÅDER

1. LEVEKÅR - mangfold gir muligheter!

Tidlig oppdagelse og innsats

Mål:

- Vi skal legge til rette for at alle skal føle trygghet og tilhørighet.

Strategier:

- God kvalitet på tilbudet som gis
- Fokus på å løse problemer ved å ta tak i dem tidlig
- Lytte til og involvere brukerne slik at de kan gjøre gode valg
- Barnehage- og skolemiljø med nulltoleranse mot mobbing
- Helhetlig og langsiktig satsing i rus- og kriminalitetsforebyggende arbeid (SLT)

Føringer:

- Jobbe for å være i front når det gjelder å skaffe kompetent personale gjennom etter- og videreutdanning og rekruttering.
- Videreutvikle modell for tidlig innsats i barnehage og skole
- Ha fokus på nettvett og digital dømmekraft
- Arbeide for å styrke det tverrfaglige samarbeidet mellom tjenestene med fokus på god kvalitet
- Jobbe for etablering av miljøteam i skolen
- Videreføre arbeidet med samordning av lokale rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak
- Jobbe for å etablere aktivitetsvenn- ordning
- Følge opp tiltak i handlingsplan mot barnefattigdom
- Sørge for oppdatering og aktiv bruk av oversiktsdokument folkehelse som grunnlag for tjenesteutvikling
- Arbeide for å videreutvikle skolehelsetjenesten
- Arbeide for å styrke det forebyggende og helsefremmende arbeide blant eldre
- Følge opp boligpolitisk handlingsplan

Samfunnssikkerhet

Mål:

- Vi skal skape trygghet for innbyggerne med hensyn til liv, helse og eiendom

Strategier:

- Sikkert samfunn
- Begrense forurensing
- Bærekraftig samfunnsutvikling

Føringer:

- Jobbe for å utrede klimakonsekvenser, slik som flomsonekartlegging av bebygde områder
- Stimulere til mer effektiv energibruk, bruk av alternative energiformer og mer klimavennlige løsninger
- Følge opp handlingsdel i kommunens Trafikksikkerhetsplan
- Utrede muligheten for lokalbuss mellom Hornnes og Evje
- Kartlegge oljekjeler og informere om støtteordninger
- Ta hensyn til klimaendringer i all planlegging
- Fokus på aktiv skogpleie for å binde Co2
- Videreføre arbeidet med overvåking avrenning fra Flåt gruveområde
- Fokus på forurensning fra landbruket
- Forebygge nedbygging av matjord
- Videreføre det interkommunale beredskapssamarbeid i Setesdalsregionen i forhold til risiko- og sårbarhetsanalyser, planverk og øvelser
- Revidere klima- og energiplanen

Tilrettelegging

Mål:

- Vi skal sørge for at alle får hjelp til å mestre hverdagens utfordringer

Strategier:

- Fokus på samarbeid mellom fagområder
- Fremme likestilling, inkludering og mangfold.
- Videreutvikle det systematiske folkehelsearbeidet
- Ruste skolen til å kunne gi et godt grunnskoletilbud og ta imot framtidig befolkningsvekst.
- Videreutvikle rammevilkårene for kulturskolen
- Fokus på at alle elever skal gjennomføre videregående skole
- Utvikle voksenopplæringen til et attraktivt ressurscenter
- Styrke tettstedene Hornnes og Evje
- Synliggjøring av det som skjer av aktiviteter i kommunen
- Bidra til en trygg alderdom

Føringer:

- Jobbe for å bevare og skape gode møteplasser
- Legge til rette for økt tilgjengelighet slik at alle får like muligheter
- Arbeide aktivt for at mennesker med nedsatt arbeidsevne får utnytte sitt potensial
- Gjennomføre rehabilitering av Evjeskolene
- Jobbe for utbedring av uteareal/nærmiljøanlegg i kommunen
- Tilrettelegge for at eldre kan bo i eget hjem lengst mulig.
- Videreutvikle hverdagshabilitering og ha fokus på bruk av aktivitetsplan
- Jobbe for å ta i bruk velferdsteknologi
- Vurdere alternativ organisering og lokalisering av kulturskolen
- Arbeide aktivt for å bosette flykninger i begge skolekretser
- Legge til rette for medvirkning i planprosesser (eldreråd, barn og unges representant, rådet for funksjonshemmede, ungdomsråd, skolemiljøutvalg)
- Arbeide for at likestillingsperspektivet er en naturlig del av planlegging, strategiarbeid, budsjettering og analyse i kommunens arbeid
- Videreutvikle voksenopplæringstilbudet i samarbeid med offentlige tjenester
- Jobbe for å legge til rette for praksisplasser (språk, nettverk, inkludering)
- Jobbe for datahjelp til eldre
- Fokus på universell utforming i planlegging
- Fokus på tilrettelagte tilbud til ulike brukergrupper
- Følge opp handlingsdelen i kommunens LIM –plan

2. KULTUR, FRITID OG FRIVILLIGHET - et godt og variert kultur- og fritidstilbud til alle!

Lokalhistorie- og kultur

Mål:

- Aktiv bruk av vår lokalhistorie og kulturarv

Strategier:

- Synliggjøre lokalkulturen
- Styrke lokalkunnskapen
- Bevare og videreformidle kulturarven

Føringer:

- Jobbe med å etablere kulturminnestier
- Utrede og utvikle opplevelsessenter for gruehistorie og mineraler i Agder
- Utrede Hornnes hjelpefengsel som kulturminne og møteplass
- Jobbe for å få Flåt gruveområde på statsbudsjettet
- Jobbe for aktiv bruk av lokalhistorie og kulturminner i barnehage, skole og kulturskole
- Arbeide for å øke fokuset på lokal mat som kulturhistorie

Identitet

Mål:

- skape tilhørighet og fellesskap for alle

Strategi:

- Skape bevissthet og stolthet over vår historie og kulturarv.

Føringer:

- Videreutvikle tilbud i de nasjonale ordningene som den kulturelle bæremeisen, den kulturelle skolesekken og den kulturelle spaserstokk
- Arbeide for å registrere og tilrettelegge for bruk av kulturminner

Forutsigbarhet og samarbeid

Mål:

- Utvikle et tettere samarbeid mellom frivillige og kommunen

Strategier:

- Verdsette det frivillige arbeidet
- Legge til rette for en langsiktig planlegging av tiltak
- Legge til rette for gode rammebetingelser.

Føringer:

- Synliggjøre muligheten for å delta i frivillig arbeid
- Arbeide for å styrke samarbeidet mellom kommunen og frivillige
- Arbeide for å markere frivilligdagen
- Arbeide for å utvikle Frivilligsentralen som en koordinator
- Jobbe for at aktivitetskalenderen holdes løpende oppdatert og brukes aktiv.

Barn og unge

Mål:

- Vi skal tilrettelegge for at barn og unge kan ha en aktiv hverdag

Strategier:

- Barn og unge skal prioriteres
- Medvirke til god kvalitet og trygge bomiljø
- Nærfriluftsliv og tilgjengelighet

Føringer:

- Legge til rette for at barn og unge får medvirke i planprosesser
- Stille krav til størrelse på lekeplasser i reguleringsplaner
- Legge til rette for gode nærmiljøanlegg

Mangfold og kvalitet

Mål:

- Vi skal ha et mangfold av aktiviteter for alle aldersgrupper

Strategier:

- Fokus på å legge til rette for aktiviteter som er tilgjengelige for alle
- Skape aktivitet og tilhørighet for alle
- Sørge for at vi har kompetanse innen fagområdene

Tiltak:

- Arbeide for et fritidstilbud som er helsefremmende og av høy kvalitet
- Utrede muligheten for etablering av et motorsportsenter
- Arbeide for en plan for utvikling og drift av turløyper i nærområdet.
- Jobbe for å styrke nærfriluftslivet gjennom etablering av sentrumsnære turstier
- Arbeide for å utvikle bredere spekter av anlegg og aktivitetstilbud innen kultur, idrett og friluftsliv
- Videreutvikle biblioteket som en sosial møteplass med et bredere tilbud

3. NÆRINGSUTVIKLING - tradisjonsrik og nyskapende!

Reiseliv og turisme

Mål:

- Vi skal ha økt besøkstall i kommunen

Strategier:

- Styrke egen identitet
- Tettere samarbeid om reiseliv i indre Agder
- Synliggjøring av aktiviteter
- Knytte kommunen sterkere sammen

Føringer:

- Jobbe for bedre kommunal informasjon
- Bruke områdets særegne geologi som grunnlag for turisme
- Legge til rette for konsepter med lokal kultur, helse og næring.
- Jobbe for skilting og tilrettelegging av turstier
- Jobbe for skilting og tilrettelegging av kulturminner langs riksvei 9
- Utrede muligheten for etablering av lokal sommerbuss mellom turistfasiliteter
- Videreutvikle turistinformasjonen
- Jobbe for å få til en sammenhengende tursti Dåsnes- Evjemoen- Evje sentrum

Nærings- og handelsutvikling

Mål:

Vi skal tilby tjenester og kompetanse innen næringsutvikling til regionen

Strategier:

- Utvikle faglige nettverk
- Legge til rette for offentlige arbeidsplasser

Tiltak:

- Være pådriver for etablering av næringsforening
- Utvikle informasjonspakke til mulige etablerere av nærings- og handelsvirksomhet
- Vurdere videreføring av næringsfond
- Jobbe for å etablere helsesenter for regionale helsetjenester

Kompetanse

Mål:

- Vi skal ha et attraktivt arbeidsmarked i kommunen

Strategier:

- Ha fokus på å finne tiltak som stimulerer til etablering av kompetanse-arbeidsplasser
- Øke kompetanse og kunnskap i bedriftene
- Øke kunnskap og forståelse for næringslivets betydning og utfordringer

Føringer:

- Legge til rette for et økt antall og mangfold i arbeidsplasser
- Tilrettelegge for samarbeid næringsliv og voksenopplæringen for utvikling av relevante kurs- og opplæringstilbud
- Jobbe for etablering av et tilbud om sommerjobb for ungdom
- Legge til rette for en arena for dialog mellom næring og kommunestyret

Utbygging

Mål:

- Tilby attraktive utbyggingsarealer

Strategier:

- Ha spesielt fokus på næringstomter
- God infrastruktur

Føringer:

- Legge til rette for en bærekraftig utnyttelse av arealer til boligbygging, fritidsbebyggelse og næring.
- Legge til rette for tomter med varierende størrelse, kvalitet og attraktivitet
- Arbeide for å etablere flere ladestasjoner
- Videreføre kommunens tilskuddsordning for etablering av fiber
- Legge til rette for næringstomter nært tilknyttet riksvei 9

Landbruk

Mål:

- Vi skal ha et aktivt landbruk

Strategier:

- Synliggjøre og legge til rette for mangfoldet innen jordbruk og skogbruk, og verdien av dette.

Føringer:

- Jobbe for å ha tilskudd til investeringer som sikrer et aktivt landbruk i kommunen.
- Videreføre kommunens samarbeid med Naturligvis

4. REGIONSENTER

- gjennom vekst og utvikling skaper vi et sterkt regionsenter!

Vekst og utvikling

Mål:

- Få flere innbyggere til kommunen

Strategier:

- Tilby etterspurte spesialfunksjoner
- Tilby et variert tilbud innen utdanning
- Positiv og god mottakelse av nye innbyggere til kommunen
- Videreutvikle oss sammen med våre nabokommuner
- Synliggjøre positive hendelser i kommunen
- Lett tilgjengelig informasjon om kommunen til nyetablerere

Føringer:

- Utvikling og etablering av opplæringstilbud i samarbeid med næringsliv og offentlige etater
- Jobbe for å sikre attraktive og varierte utdanningsprogram ved Setesdal videregående skole avdeling Hornnes
- Arbeide for etablering av flere offentlige og private tjenester til regionen
- Videreutvikle en velkomstpakke til nye tilflyttere
- Fortsatt fokus på bruk av lokalkultur i profilering av kommunen
- Fokus på internasjonalt samarbeid

Regionen som bosted

Mål:

- Utvikle regionen som bosted

Strategier:

- Sentrumsnære boligtomter
- Tettere samarbeid i regionen for å fremme det gode liv i Indre Agder

Føringer:

- Planlegge boområder i tilknytning til offentlige tjenester i kommunen
- Støtte opp om regionsamarbeidet

Evje som tettsted og handelssenter

Mål:

- Levende sentrum til enhver tid

Strategier:

- Dialog og samhandling mellom kommune og næringsliv
- Sentrumsutvikling
- Møteplasser

Føringer:

- Vurdere om kommunen skal gå til anskaffelse av SIK-tomta
- Utrede muligheten for etablering av bibliotek og offentlige servicetjenester i sentrum
- Videreutvikle sentrum slik at man får mer variert handel og flere tjenester.
- Videreutvikle sentrum til å bli et møtested for opplevelser.

Kultur og opplevelse

Mål:

- Tilby et mangfold av aktiviteter av høy kvalitet

Strategier:

- Fokus på idrettsaktiviteter til hele regionen
- Støtte opp om større, kulturelle arrangement som regionen etterspør
- Kommunen som knutepunkt for gruvehistorie og mineraler

Føringer:

- Videreutvikle nettside med aktivitetskalender
- Støtte opp om større arrangementer som Naturligvis og Landsskytterstevnet
- Jobbe for å sikre tilgjengelig areal på Evjemoen til større arrangement
- Utrede muligheten for å tilrettelegge for et opplevelsessenter for gruvehistorie og mineraler

Trafikalt knutepunkt

Mål:

- Være et kollektivknutepunkt i Agder

Strategier:

- Ha fokus på standardheving på vegene i regionen
- Bidra til å sikre og øke det kollektive tilbudet

Tiltak:

- Være pådriver for bedre kollektivt transporttilbud til Arendal og Kristiansand
- Videreføre samarbeidet om gul stripe til Hovden
- Arbeide for at riksvei 9 blir en nasjonal turistvei
- Fokus på standardheving av riksvei 9 og fylkesvei 42

TILTAK I HANDLINGSDEL OG ØKONOMIPLAN 2020 - 2029

Levekår

Tema, mål og føringer	Konkretisering av føringer	Ansvar	Økonomi	2020-2023				2024 2029
				2020	2021	2022	2023	
Tidlig oppdagelse og innsats								
Mål: Vi skal legge til rette for at alle skal føle trygghet og tilhørighet.								
Skaffe kompetent personell gjennom etter- og videreutdanning og rekruttering	Kompetanseplan for barnehage, voksenoppl., grunnskole, helse og omsorg	alle		x	x	x	x	x
Videreutvikle modell for tidlig innsats i barnehage og skole	Tidlig innsats 1.-4.trinn	skole		x	x	x	x	x
	Utrede grunnlag for større voksentetthet i 1.klasse	skole	utredes	x				
	Videreutvikle modell for tidlig innsats med utgangspunkt i kompetansehevingsprogram Barn i rusfamilier (BIR) og spesialpedagogisk hjelp	bhg, skole, hfam plo	utredes			x		
Ha fokus på nettvert og digital dømmekraft	Tema i ordinær opplæring, og kompetanseheving foreldre, personale og elever (hvert 3. år)	skole	eks. ramme	x	x	x	x	x
Arbeide for å styrke det tverrfaglige samarbeidet mellom tjenestene med fokus på god kvalitet	Større fokus på utforming av helhetlig tjenestetilbud, vurdere organisasjonsstruktur	hfam plo	utredes 2020	x	x	x	x	x
Jobbe for etablering av miljøteam i skolen	Utrede ordning med miljøteam i skolen 2020. Vurdere etablering fra 01.08.2021.	skole		x	x	x	x	x
Videreføre arbeidet med samordning av lokale- rus og kriminalitets- forebyggende tiltak	SLT-modellen videreføres	slt-koord		x	x	x	x	x
Jobbe for å etablere aktivitetsvennordning	Arbeid gjennom Frivilligsentralen			x	x	x	x	x
Følge opp tiltak i handlingsplan mot barnefattigdom	Prosjekt familiesenter 2018-2020, vurdere fast drift fra 2022	hfam	kostnad 2021: 293 000		x	x	x	x
Sørge for oppdatering og aktiv bruk av oversiktsdok. folkehelse som grunnlag for tjenesteutvikling	Oppdateres årlig og danner grunnlag for planarbeidet i kommunen	alle		x	x	x	x	x
Arbeide for å videreutvikle skolehelsetjenesten	Fokus på gruppebasert tilbud fra helsesykepleier og andre fagpersoner	hfam, lmt, skole		x	x	x	x	x
Styrke forebyggende og helse- fremmende arbeid blant eldre	Følges opp kontinuerlig	plo, lmt						
Følge opp boligpolitisk handlingsplan	Oppfølging av tiltak i handlingsplanen innen eksisterende rammer	plo, hfam, d&f		x	x	x	x	x
	Samlokalisering av boliger for bedre ressursutnyttelse og kartlegge boligmasse og bruksområder	plo, hfam d&f	utredes 2020	x				
	Boveiledning – vurdere fra prosjekt til drift i 2021	plo hfam	utredes 2021			x		

Tema, mål og føringer	Konkretisering av føringer	Ansv.	Økonomi	2020-2023				2024 2029
				2020	2021	2022	2023	
Samfunnssikkerhet								
Mål: Vi skal skape trygghet for innbyggerne med hensyn til liv, helse og eiendom.								
Utrede klimakonsekvenser	Flomsonekartlegging Otra og Ulldalsvassdraget	d&f	125.000	x	x			
Stimulere til mer effektiv energibruk, bruk av alternative energiformer og mer klimavennlige løsninger	Følges opp ved rehabilitering og etablering av kommunale bygg.							
	Gjennom opplæringen i grunnskolen vise verdien av effektiv energibruk og valg av energikilder knyttet til bærekraftig utvikling	skole			x	x	x	x
Følge opp handlingsdel i kommunens trafiksikkerhetsplan	Følge opp prioriteringer i trafiksikkerhetsplanens handlingsdel	d&f	250.000 fra 2021		x	x	x	x
Utrede muligheten for lokalbuss mellom Hornnes og Evje	Utredes	d&f			x			
Kartlegge oljekjeler og informere om støtteordninger								
Ta hensyn til klimaendringer i all planlegging	Følges opp i kommunens planarbeid	alle		x	x	x	x	x
Fokus på aktiv skogpleie for å binde Co2	Følges opp kontinuerlig	d&f		x	x	x	x	x
Videreføre arbeidet med overvåking av avrenning fra Flåt gruveområde	Følges opp kontinuerlig	d&f		x	x	x	x	x
Fokus på forurensing fra landbruket	Følges opp kontinuerlig	d&f		x	x	x	x	x
Forebygge nedbygging av matjord	Følges opp kontinuerlig	d&f		x	x	x	x	x
Videreføre det interkommunale beredskaps-arbeid i Setesdalregionen i forhold til risiko- og sårbarhetsanalyser, planverk og øvelser	Følges opp kontinuerlig	d&f		x	x	x	x	x
Tilrettelegging								
Mål: Vi skal sørge for at alle får hjelp til å mestre hverdagens utfordringer								
Jobbe for å bevare og skape gode møteplasser	Videreutvikle samarbeidet med Frivilligsentralen også som møteplass			x	x	x	x	x
	Utredning flytting av bibliotek gjennomføres og legges fram for kommunestyret til behandling	k.dir	utredes 2024	x	x			
Legge til rette for økt tilgjengelighet slik at alle får like muligheter	Følges opp kontinuerlig	alle		x	x	x	x	x
	Vurdere 5-dagers skoleuke	k.dir		x				
Arbeide aktivt for at mennesker med nedsatt arbeidsevne får utnyttet sitt potensial	Videreføre og vurdere videreutvikling av arbeidet til Malmvegen dag- og aktivitetssenter	hfam		x	x	x	x	x
Gjennomføring av rehabilitering Evjeskolene	Gjennomføres i tråd med kommunestyrets vedtak	skole		x	x	x		

Tema, mål og føringer	Konkretisering av føringer	Ansvar	Økonomi	2020-2023				2024-2029
				2020	2021	2022	2023	
Jobbe for utbedring av uteareal/nærmiljøanlegg i kommune	Utredning nærmiljøanlegg Evjeskolene følges opp i 2021, jf.K-styresak mars 2017. Utredning må sees i sammenheng med utredning og plan for nærmiljøanlegg og turveier i kommunen, se tiltak under	evjeskoler	utredes 2021, kostnad 4 mill eks moms i 2022		x	x		
Tilrettelegge for at eldre kan bo hjemme lengst mulig	Videreutvikle hjemmetjeneste-tilbudet	plo	550.000, 100 % fra 2021		x	x		
Videreutvikle hverdags-habilitering og ha fokus på bruk av aktivitetsplan	Tiltak med fokus på helsefremmende og fysisk aktivitet	plo		x	x	x	x	x
Jobbe for å ta i bruk velferdsteknologi	Følges opp kontinuerlig	plo hfam		x	x	x	x	x
Vurdere alternativ organisering lokalisering av kulturskolen	Administrativ utredning gjennomføres i 2020	komm. direktør kultur, skole		x				
Arbeide for å bosette flyktninger i begge skolekretser	Følges opp kontinuerlig	hfam		x	x	x	x	x
Legge til rette for medvirkning i planprosesser	Gjennom elevråd, klubbstyre, Ungdomsråd, barn- og unges representant	kultur skole		x	x	x	x	x
Arbeide for at likestillings-perspektivet er en naturlig del av planlegging, strategiarbeid, budsjettering og analysering av kommunens arbeid	Følges opp i kommunes planarbeid	alle		x	x	x	x	x
Videreutvikle voksen-opplæringsstilbudet i samarbeid med offentlige tjenester	Plan for integrering 2020 – 2024	eus		x	x	x	x	x
Jobbe for å legge til rette for praksisplasser		alle		x	x	x	x	x
Jobbe for datahjelp til eldre	Ivaretatt av Frivilligsentralen. Biblioteket er tilgjengelig			x	x	x	x	x
Fokus på universell utforming i planlegging	Følges opp i kommunes planarbeid	alle		x	x	x	x	x
Fokus på tilrettelagte tilbud til ulike brukergrupper	Etablere flere institusjonsplasser	plo				x	x	x
	Rullering av barnehagebehovsplanen	rådg. oppv		x	x	x	x	x
	Praksisplass for funksjonshemmede	hfam		x	x	x	x	x
	Eablering av flere tilrettelagte boliger for unge med spesielle behov	hfam						x
Følges opp handlingsdelen i kommunens LIM-plan	Følges opp kontinuerlig	d&f		x	x	x	x	x

Kultur, fritid og frivillighet

Tema, mål og føringer	Konkretisering av føringer	Ansvar	Øko-nomi	2020-2023				2024 2029
				2020	2021	2022	2023	
Lokalhistorie og kultur								
Mål: Aktiv bruk av vår lokalhistorie og kulturarv.								
Videreutvikle kulturminnestier	Følges kontinuerlig	lokal-lag komm.		x	x	x	x	x
Utrede og utvikle opplevelsessenter for gruehistorie og mineraler i Agder	Følges opp i samarbeid med Aust-Agder museum og arkiv	komm. aama						x
Utrede Hornnes hjelpefengsel som kulturminne og møteplass	Utvikle Hornnes hjelpefengsel	lokal org. kultur d&f		x	x	x	x	x
Jobbe for å få Flåt gruveområde på statsbudsjettet	Følges opp kontinuerlig	komm styret		x	x	x	x	x
Jobbe for aktiv bruk av lokalhistorie og kulturminner i barnehage, skole og kulturskole	Gjennom den kulturelle bæremeisen og den kulturelle skolesekken	bhg skole		x	x	x	x	x
Arbeide for å øke fokus på lokal mat som kulturhistorie	Gjennom den kulturelle skolesekken	skole		x	x	x	x	
Identitet								
Mål: Skape tilhørighet og fellesskap for alle								
Videreutvikle tilbud i de nasjonale ordningene som den kulturelle bæremeisen, den kulturelle skolesekken og den kulturelle spaserstokk	Følges opp kontinuerlig	bhg skole kultur		x	x	x	x	x
	Tettere samarbeid mellom enhetene og lokalmiljøet	alle		x	x	x	x	x
Arbeide for å registrere og tilrettelegge for bruk av kulturminner	Følges kontinuerlig	d&f		x	x	x	x	x
Forutsigbarhet og samarbeid								
Mål: Utvikle tettere samarbeid mellom frivillige og kommunen								
Synliggjøre muligheten for å delta i frivillig arbeid	Informasjonsarbeid og synliggjøring i samarbeid med Frivilligsentralen	alle		x	x	x	x	x
Arbeide for å styrke samarbeidet mellom kommunen og frivillige	Samarbeide om enkelte aktivitet dager – felles møte	kultur frivil. org		x	x	x	x	x
Arbeide for å markere frivilligdagen	Dele ut Frivillighetsprisen	kultur lag & foren.		x	x	x	x	x
Arbeide for å utvikle Frivilligsentralen som en koordinator	Følges opp kontinuerlig	frivil. sentral		x	x	x	x	x
Jobbe for at aktivitetskalenderen holdes løpende oppdatert og brukes aktivt	Synliggjøring, få enheter og frivillige organisasjoner til å melde inn tilbud og aktiviteter	alle serv. kontor		x	x	x	x	x

Tema, mål og føringer	Konkretisering av føringer	Ansvar	Økonomi	2020-2023				2024 2029
				2020	2021	2022	2023	
Barn og unge								
Mål: Vi skal tilrettelegge for at barn og unge kan ha en aktiv hverdag								
Legge til rette for at barn og unge får medvirke i planprosesser	Følges opp kontinuerlig gjennom eksisterende råd og utvalg for barn og unge	alle.		x	x	x	x	x
Stille krav til størrelse på lekeplasser i reguleringsplaner	Følges opp kontinuerlig	d&f		x	x	x	x	x
Legge til rette for gode nærmiljøanlegg	Følges opp kontinuerlig	alle		x	x	x	x	x
Mangfold og kvalitet								
Mål: Vi skal ha et mangfold av aktiviteter for alle aldersgrupper								
Arbeide for et fritidstilbud som er helsefremmende og av høy kvalitet	Videreutvikle eksisterende tilbud	alle		x	x	x	x	x
Utrede muligheten for etablering av motorsportsenter	Følges opp i arealplan og reguleringsplan	d&f		x	x	x	x	x
Arbeide for en plan for utvikling og drift av turløyper i nærområdet	Følges opp kontinuerlig	d&f		x	x	x	x	x
Jobbe for å styrke nærfriluftslivet gjennom etablering av sentrumsnære turstier	Følges opp kontinuerlig	d&f kultur		x	x	x	x	x
Arbeide for å utvikle brede spekter av anlegg og aktivitetstilbud innen kultur, idrett og friluftsliv	Kartlegging og samarbeid som grunnlag for plan for idrett, friluftsliv og kultur	alle		x	x	x	x	x
	Tilrettelegge øvingsarenaer for barn og unge innen musikk	kultur	650 000 «musikk-binge»	x				
Videreutvikle biblioteket som en sosial møteplass med et bredere tilbud	Synliggjøre tilbudet, invitere lag og foreninger til å bruke lokalene, formidling	kultur m.fl		x	x	x	x	x

Næringsutvikling

Tema, mål og føringer	Konkretisering av føringer	Ansv.	Økonomi	2020-2023				2024 2029
				2020	2021	2022	2023	
Reiseliv og turisme								
Mål: Vi skal ha økt besøkstall i kommunen								
Jobbe for bedre kommunal informasjon	Fokus på åpenhet og lettere tilgjengelig informasjon på arkiv og innsynsystemer	service		x	x	x	x	x
	Bruke raske informasjonskanaler som når ut til mange.	service		x	x	x	x	x
	Videreutvikle turistbrosjyre/ turistinformasjon	kultur		x	x	x	x	x
Bruke områdets særegne geologi som grunnlag for turisme	Følges opp kontinuerlig	kultur		x	x	x	x	x
Legge til rette for konsepter med lokal kultur, helse og næring	Følges opp kontinuerlig	kultur næring		x	x	x	x	x
Jobbe for skilting og tilrettelegging av turstier	Samarbeide med lokale aktører, organisasjoner og grunneiere	d&f		x	x	x	x	x
Jobbe for skilting og tilrettelegging av kulturminner langs riksvei 9	Følges opp kontinuerlig	Setesdal region råd		x	x	x	x	x
Utrede muligheten for etablering av lokal sommerbuss mellom turistfasiliteter	Utredning gjennomføres	komm. direktør					x	
Videreutvikle turistinformasjonen		komm. direktør		x				
Jobbe for å få en sammen- hengende tursti Dåsnes – Evjemoen- Evje sentrum		d&f						
Nærings- og handelsutvikling								
Mål: Vi skal tilby tjenester og kompetanse innen næringsutvikling til regionen								
Være pådriver for etablering av næringsforening	Følges opp kontinuerlig	ordfører		x	x	x	x	x
Utvikle informasjonspakke til mulige etablerere av nærings- og handelsvirksomhet								
Vurdere videreføring av næringsfond	Vurdering av denne ordningen	komm. direktør		x				
Jobbe for å etablere helsesenter for regionale helsetjenester	Følges opp kontinuerlig	ordfører		x	x	x	x	x

Tema, mål og føringer	Konkretisering av føringer	Ansvar	Økonomi	2020-2023				2024 2029
				2020	2021	2022	2023	
Kompetanse								
Mål: Vi skal ha et attraktivt arbeidsmarked								
Legge til rette for økt antall og mangfold i arbeidsplasser	Følges opp kontinuerlig	ordfører		x	x	x	x	x
Tilrettelegge for et samarbeid mellom næringsliv og voksenopplæringen for utvikling av relevante kurs- og opplæringstilbud	Følges opp kontinuerlig	komm. direktør						
Jobbe for etablering av et tilbud om sommerjobb for ungdom								
Legge til rette for en arena for dialog mellom næring og kommunestyret	Følges opp kontinuerlig	ordfører		x	x	x	x	x
Utbygging								
Mål: Tilby attraktive utbyggingsarealer								
Legge til rette for en bærekraftig utnyttelse av arealer til boligbygging, fritidsbebyggelse og næring	Følges opp i kommuneplanens arealdel	d&f		x	x	x	x	x
Legge til rette for tomter med varierende størrelse, kvalitet og attraktivitet	Følges opp i kommuneplanens arealdel	d&f		x	x	x	x	x
Arbeide for å etablere flere ladestasjoner								
Videreføre kommunens tilskuddsordning for etablering av fiber	Tilskuddsordningen følges opp kontinuerlig.			x	x	x	x	x
Legge til rette for næringstomter nært tilknyttet riksvei 9	Følges opp i kommuneplanens arealdel	d&f		x	x	x	x	x
Landbruk								
Mål: Vi skal ha et aktivt landbruk								
Jobbe for å ha tilskudd til investeringer som sikrer et aktivt landbruk i kommunen	Oppfølging av fast ordning vedtatt av kommunestyret	d&f		x	x	x	x	x
Videreføre kommunens samarbeid med Naturligvis	Følges opp kontinuerlig	service		x	x	x	x	x

Regionsenter Evje

Tema, mål og føringer	Konkretisering av føringer	Ansvar	Økonomi	2020-2023				2024 2029
				2020	2021	2022	2023	
Vekst og utvikling								
Mål: Få flere innbyggere til kommunen								
Utvikling og etablering av opplæringsstilbud i samarbeid med næringsliv og offentlige etater	Følges opp kontinuerlig	komm. direktør		x	x	x	x	x
Jobbe for å sikre attraktive og varierte utdanningsprogram ved Setesdal videregående skole avdeling Hornnes	Følges opp kontinuerlig	ordfører		x	x	x	x	x
Arbeide for etablering av flere offentlige og private tjenester til regionen	Følges opp kontinuerlig	ordfører		x	x	x	x	x
Videreutvikle en velkomstpakke til nye tilflyttere	Følges opp av servicekontoret	service		x	x	x	x	x
Fortsatt fokus på bruk av lokalkultur i profilering av kommunen	Følges opp kontinuerlig	alle		x	x	x	x	x
Fokus på internasjonalt samarbeid	Følges opp kontinuerlig	ordfører		x	x	x	x	x
Regionen som bosted								
Mål: Utvikle regionen som bosted								
Planlegge boområder i tilknytning til offentlige tjenester i kommunen	Følges opp i kommuneplanens arealdel	d&f		x	x	x	x	x
Støtte opp om regionsamarbeidet	Følges opp kontinuerlig	ordfører		x	x	x	x	x
Evje som tettsted og handelssenter								
Mål: Levende sentrum til enhver tid								
Utrede muligheten for etablering av bibliotek og offentlige servicetjenester i sentrum		komm. direktør					x	
Videreutvikle sentrum slik at man får mer variert handel og flere tjenester	Følges opp kontinuerlig	ordfører		x	x	x	x	x
Videreutvikle sentrum til å bli et møtested for opplevelser	Følges opp kontinuerlig	kultur		x	x	x	x	x

Tema, mål og føringer	Konkretisering av føringer	Ansvar	Økonomi	2020-2023				2024 2029
				2020	2021	2022	2023	
Kultur og opplevelse								
Mål: Tilby et mangfold av aktiviteter av høy kvalitet								
Videreutvikle nettside med aktivitetskalender	Følges opp kontinuerlig	service		x	x	x	x	x
Støtte opp om større arrangementer som Naturligvis og Landsskytterstevnet	Følges opp kontinuerlig	ordfører		x	x	x	x	x
Jobbe for å sikre tilgjengelig areal på Evjemoen til større arrangement	Følges opp kontinuerlig	ordfører		x	x	x	x	x
Utrede muligheten for å tilrettelegge for et opplevelsessenter for gruvehistorie og mineraler	Sees i sammenheng med satsingsområde Kultur, fritid og frivillighet, tema Lokalhistorie og kultur, føring Utrede og utvikle opplevelsessenter for gruvehistorie og mineraler i Agder	komm aama		x	x	x	x	x
Trafikalt knutepunkt								
Mål: Være et trafikalt knutepunkt i Agder								
Være pådriver for bedre kollektivt transporttilbud til Arendal og Kristiansand	Følges opp kontinuerlig	ordfører		x	x	x	x	x
Videreføre samarbeidet om gul stripe til Hovden	Følges opp kontinuerlig	ordfører		x	x	x	x	x
Arbeide for at riksvei 9 blir en nasjonal turistvei	Følges opp kontinuerlig	ordfører		x	x	x	x	x
Fokus på standardheving av riksvei 9 og fylkesvei 42	Følges opp kontinuerlig	ordfører		x	x	x	x	x

ØKONOMIPLANENS TALLDEL

De følgende sidene inneholder økonomiplanens talldel. Tallene er holdt i 2020-kroner.

Forklaringer:

Inntekter er generelt satt opp med minus-fortegn, utgifter uten fortegn.

Innledning

Økonomiplanen legges fram i balanse for økonomiplanperioden 2020 – 2023. Netto driftsresultat, korrigert for bundne fond, ligger i perioden tilnærmet lik 0. Økende utgifter på en del av våre tjenesteområder og økende gjeldsbyrde bidrar til dette. Enhetene må være forberedt på at handlingsrommet blir lite framover.

Når det gjelder netto driftsresultat er tommelfingerregelen at det bør være 1,75 % for å ha til nødvendige avsetninger/framtidige investeringer. I økonomiplan er netto driftsresultat korrigert for bundne fond er positivt med 0,23 % i 2020, 0,24 % i 2022 og 0,29 % i 2023. I 2021 er det negativt med 0,51 %. Dette gir et gjennomsnitt på 0,06% positivt. (Vi korrigerer for bundne fond fordi dette er utgifter/inntekter bundet opp til spesielle formål som f.eks. selvkostområdene. De må derfor holdes utenom den vanlige driften av kommunen.)

Resultatet i økonomiplanperioden er langt dårligere enn det som er ønskelig, men vi har ikke sett det mulig å løfte resultatet opp til 1,75 % uten at dette ville gi store negative utslag for tjenestetilbudet, og gå utover de områdene det er fastsatt at vi skal satse på. Framover må vi arbeide videre med å finne rom for ytterligere effektivisering og innsparing for å ha en sunn økonomi. Resultatene som ligger i økonomiplanen stemmer for øvrig godt med Kommunal Rapport framtidsbarometer, der følgende blir sagt:

«I Evje og Hornnes venter vi et driftsresultat i 2020 som ligger litt over null, langt under anbefalt nivå på 1,75 %.»

Dersom vi korrigerer også for premieavvik på pensjon, ville resultatet se langt dårligere ut. I 2020 er premieavviket positivt med 10,089 mill. totalt. I 2020 har vi da ha et netto driftsresultat som er negativt med 2,92 %, eller 9,345 mill. om vi korrigerer også for premieavvik. Premieavviket er ingen egentlig inntekt, ettersom inntektsføringen i 2020 skal utgiftsføres igjen over de neste 7 årene. Derfor kan det være naturlig å korrigere for det.

Hva premieavviket i 2021 blir, har vi ikke gode nok prognoser for nå. Selv om det er beregnet lavere pensjonskostnader i 2020 har pensjonskostnaden over tid vært økende, og i økonomiplanperioden har vi derfor lagt inn en økning på 120 000,- i 2022 og noe over 700 000,- i 2023. Lavere rente kan ha en negativ effekt på pensjonsutgiftene. I økonomiplanen er det lagt opp til en litt synkende rente, men det er ingen stor endring. Vi kommer tilbake til dette.

Overordnede betingelser – prognose for gjeld, netto driftsresultat, finansinntekter og skatt og rammetilskudd

I økonomiplanperioden ser netto driftsresultat slik ut (alle tall i hele 1000):

Netto driftsresultat	2020	2021	2022	2023
Netto driftsresultat korr for bundne fond:	744	1 614	775	925
Netto driftsresultat i %	0,23	-0,51	0,24	0,29

Det er lagt opp til følgende låneopptak i perioden (utenom startlån):

2020: 35,000 mill.

2021: 9,200 mill.

2022: 8,000 mill.

2023: 4,000 mill.

Ordinær lånegjeld (utenom startlån) og disposisjonsfond har en slik forventet utvikling i økonomiplanperioden (vi har da gjort et anslag på disposisjonsfond per 01.01.20):

Lån og handlingsregel	2020	2021	2022	2023
Inntekter iht. budsjett	319 958	317 664	318 339	319 768
Anslag: Refusjon syke- og fødselspenger	8 000	8 000	8 000	8 000
Totale inntekter	327 958	325 664	326 339	327 768
Gjeld 01.01	235 531	260 750	259 285	256 312
+ lån	35 000	9 200	8 000	4 000
-avdrag	-9 782	-10 665	-10 973	-10 914
Gjeld 31.12	260 750	259 285	256 312	249 398
Gjeld i % av driftsinntekter	79,51	79,62	78,54	76,09
Disposisjonsfond per 01.01:	40 651	33 382	28 053	28 053
Bruk disposisjonsfond	-7 269	-5 329	0	0
Avsetning disposisjonsfond	0	0	0	0
Netto bruk disposisjonsfond	-7 269	-5 329	0	0
Disp.fond 31.12.	33 382	28 053	28 053	28 053
Disposisjonsfond i % av inntekter	10,18	8,61	8,60	8,56
Overføring fra drift til investering	8 013	3 715	775	925
Egenkapital i %, investering	18,04	36,09	21,99	20,87

I følge vedtatt handlingsregel for gjeld skal gjeld ligge under 80 % av driftsinntektene. Det oppfylles i hele økonomiplanperioden, men vi nærmer oss taket og vil ikke kunne tåle større låneopptak uten å bryte handlingsregelen. Egenkapital i % av investeringene skal ligge over 15 %, og det oppfylles også i hele perioden.

For låneporteføljen er det budsjettert med følgende lånerenter på flytende lån:

2,40 % i 2020

2,28 % i 2021

2,20 % i 2022

2,15 % i 2023

Ca. 1/3 av lånene har fast rente. I tillegg kommer rentekompensasjonsordninger og renter på investeringer på selvkostområdene, dette er med å nøytralisere virkningene av renteendring. Når det gjelder disposisjonsfond i % av inntekter er det ikke vedtatt måltall i kommunen. Anbefaling fra fylkesmannen er 5-10 % av brutto driftsutgifter. Vi er innenfor en slik anbefaling i økonomiplanperioden.

Startlån er vanskelig å forutsi, ettersom det er stor variasjon i utlån og også i ekstraordinære innfrielser. Når det gjelder startlån har vi imidlertid lagt opp til et innlån på 5 mill. per år, utenom i 2020 da vi ikke regner med at innlån vi bli nødvendig. Vi forventer en slik utvikling på startlån i perioden, men tallene er som sagt usikre: (alle tall i hele 1000):

Startlån	2020	2021	2022	2023
01.01	32 590	31 371	35 034	38 491
31.12	31 371	35 034	38 491	41 924

Utover lån og endringer i pensjon forventes det ikke noen større endringer i vesentlige forpliktelser.

Finansinntekter:

Prognose finansinntekter				
(alle tall i hele 1000)	2020	2021	2022	2023
Utbytte Agder Energi	9 348	9 348	9 348	9 348
Annet utbytte	102	102	102	102
Ordinære renteinntekter	2 050	2 050	2 050	2 050
Renteinntekt, startlån	722	777	825	812
Forsinkelsesrente, inntekt	30	30	30	30
Andre renteinntekter	10	10	10	10
Totalt	12 262	12 317	12 365	12 352

Agder Energi er beregnet for 2020, og ligger på samme nivå i hele økonomiplanperioden. Når det gjelder renteinntekter fra Startlån, har vi også større renteutgifter når disse inntektene går opp.

Utvikling i skatt og rammetilskudd:

(alle tall i hele 1000)	2020	2021	2022	2023
Skatt på inntekt og formue	84 350	84 450	85 250	85 550
Naturressursskatt	950	950	950	950
Rammetilskudd	146 000	146 200	146 900	147 800
Eiendomsskatt	3 280	4 280	4 280	4 280
Sum skatter og rammetilskudd	234 580	235 880	237 380	238 580

KS sin prognosemodell er lagt til grunn. Folketall per 01.01.2020 ligger i modellen med 3665 innbyggere. Det er i tråd med SSB's anslag.

Vi har for perioden lagt til grunn en svak vekst i realinntekter for landet, 0,4 %. Vi har likevel lagt til grunn en litt mer forsiktig folketilvekst enn SSB i perioden 2021-2023.

I følge de opplysningene vi har nå vil antall psykisk utviklingshemmede over 16 år gå opp med 1 person fra 2021, og dette gir noe høyere inntekter fra 2021.

Konsesjonsavgifter kommer i tillegg med kr 818 000,- i inntekt per år.

Når det gjelder eiendomsskatt, er det lagt til grunn at Fennefossen slår inn fra 2021.

Bevilgningsoversikt drift, budsjett og regnskapsforskriften §5-4, 1. ledd

(Kommentar: Det gjøres oppmerksom på at regulert budsjett 2020 kan endres, dette er regulert budsjett på det tidspunkt da budsjettet ble vedtatt. Dette gjelder alle forskriftsrapportene.)

§ 5-4. Bevilgningsoversikter – drift							
Økonomiplan							
Tall i 1000 kroner	Regnskap 2018	Opprinnelig budsjett 2019	Regulert budsjett 2019	Økonomiplan 2020	Økonomiplan 2021	Økonomiplan 2022	Økonomiplan 2023
Generelle driftsinntekter							
Rammetilskudd	-134 852	-140 200	-142 600	-146 000	-146 200	-146 900	-147 800
Inntekts- og formuesskatt	-80 453	-81 750	-83 150	-84 350	-84 450	-85 250	-85 550
Eiendomsskatt	-3 958	-3 070	-2 920	-3 280	-4 280	-4 280	-4 280
Andre generelle driftsinntekter	-2 162	-2 113	-2 113	-2 255	-2 223	-2 184	-2 154
Sum generelle driftsinntekter	-221 425	-227 133	-230 783	-235 885	-237 153	-238 614	-239 784
Netto driftsutgifter							
Sum bevilgninger drift, netto	211 604	223 114	228 186	232 309	234 744	233 730	234 691
Avskrivninger	13 815	14 500	14 500	15 000	15 500	15 500	15 500
Sum netto driftsutgifter	225 419	237 614	242 686	247 309	250 244	249 230	250 191
Brutto driftsresultat	3 994	10 480	11 903	11 424	13 092	10 616	10 406
Finansinntekter/Finansutgifter							
Renteinntekter	-1 898	-2 132	-2 132	-2 812	-2 867	-2 915	-2 902
Utbytter	-9 326	-9 058	-9 143	-9 450	-9 450	-9 450	-9 450
Gevinster og tap på finansielle omlopsmidler	0	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter	5 107	5 678	5 678	6 818	6 892	6 537	6 308
Avdrag på lån	8 951	8 980	8 980	9 782	10 665	10 793	10 914
Netto finansutgifter	2 833	3 468	3 383	4 338	5 240	4 965	4 870
Motpost avskrivninger	-13 815	-14 500	-14 500	-15 000	-15 500	-15 500	-15 500
Netto driftsresultat	-6 988	-552	786	762	2 832	81	-224
Disponering eller dekning av netto driftsresultat							
Overføring til investering	781	0	0	8 013	3 715	775	925
Netto avsetninger til eller bruk av bundne driftsfond	3 285	-869	-657	-1 505	-1 218	-856	-701
Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond	4 795	1 421	2 979	-7 269	-5 329	0	0
Dekning av tidligere års merforbruk	-4 982	0	-3 108	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	3 880	552	-786	-761	-2 832	-81	224
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk).	0	0	0	0	0	0	0
Mindreforbruk fra tidligere år	-3 108						
Kontrollsum art 980 Regnskapsmessig merforbruk	0	0	0	0	0	0	0

Bevilgningsoversikt drift, til rammeområdene, budsjett- og regnskapsforskriften §5-4, 2. ledd

§ 5-4. Bevilgningsoversikt drift, Økonomiplan til fordeling pr. enhet

Tall i 1000 kroner	Regnskap 2018	Opprinnelig budsjett 2019	Regulert budsjett 2019	Økonomiplan 2020	Økonomiplan 2021	Økonomiplan 2022	Økonomiplan 2023
Fra Bevilgningsoversikt:							
Til fordeling drift	211 604	223 114	230 256	232 309	234 744	233 730	234 691
Netto driftsutgifter pr. enhet							
Politiske styrings og kontrollorganer	2 224	2 752	2 769	2 382	2 568	2 339	2 568
Sentraladministrasjonen	32 291	32 066	32 829	17 145	17 012	16 812	16 812
Leirskolen	-315	-90	-90	0	0	0	0
Kultur	6 369	6 692	6 503	5 296	5 340	5 340	5 340
Interkommunale samarbeid og annet eksternt	0	0	0	31 116	30 829	30 958	30 878
Hornnes skule	11 381	12 043	12 280	13 577	13 698	13 698	13 698
Evje Barneskule	18 626	19 596	19 975	20 439	20 439	20 439	20 439
Evje Ungdomsskule	17 249	18 576	18 999	19 833	19 764	19 378	19 378
Enhet for barnehage	19 604	18 981	20 198	20 910	20 910	20 910	20 910
Midt-Agder Barnevern og ppt	9 722	11 003	11 003	0	0	0	0
Helse- og familie	32 427	38 028	41 827	39 468	40 458	41 102	41 490
Pleie- og omsorg	41 679	42 901	43 789	44 090	46 704	46 704	46 704
Lokalmedisinske tjenester	1 635	1 534	1 534	1 610	1 610	1 610	1 610
Drift og forvaltning	33 055	29 809	30 698	29 751	28 649	27 773	27 773
Selvkost	-370	180	-132	798	622	445	315
Finans	-8 912	-9 531	-8 851	-9 769	-9 520	-9 563	-9 636
Reservert for lønn/pensjon	-5 060	-1 426	-5 147	-4 339	-4 339	-4 217	-3 591
Netto for alle enheter	211 604	223 114	228 185	232 309	234 744	233 730	234 691

Tabellen over viser enhetenes rammer uten at man kan se hva som ligger inne av fondsbruk med mer, for eksempel på selvkostområdene. Det er ser av denne tabellen ut som om selvkostområdene er budsjettert med en netto utgift, mens det egentlig er budsjettert med en netto inntekt for å dekke inn gamle underskudd på renovasjonsområdet. Dette er fordi all bruk av/avsetning til fond og noen andre poster er trukket ut og vises i skjemaet bevilgningsoversikt drift i henhold til budsjett og regnskapsforskriften §5-4, 1. ledd. Vi ønsker derfor også å vise netto rammer per enhet, hensyntatt bruk av fond med videre.

I tabellen på neste side ser man samme rammer som over i de gule linjene. Så er de enhetene der det er føringer fra og til fond, overføring til investering eller annet justert for dette, slik at man har kommet fram til en netto ramme.

§ 5-4. Bevilgningsoversikt drift, Økonomiplan til fordeling pr. enhet - viser også fond og andre finansierings-transaksjoner per enhet

Tall i 1000 kroner	Regnskap 2018	Opprinnelig budsjett 2019	Regulert budsjett	Økonomiplan 2020	Økonomiplan 2021	Økonomiplan 2022	Økonomiplan 2023
Fra Bevilgningsoversikt:							
Til fordeling drift	211 604	223 114	228 186	232 309	234 694	233 730	234 691
Netto driftsutgifter pr. enhet							
Politiske styrings og kontrollorganer	2 224	2 752	2 769	2 382	2 568	2 339	2 568
Sentraladministrasjonen	32 291	32 066	32 829	17 145	17 012	16 812	16 812
Avsetning til bundne driftsfond delegert	787						
Avsetning enhetsfond			79				
Bruk bundne driftsfond delegert	-867	-71	-71	-271	-271	-71	-71
Bruk delegerte disposisjonsfond	-268						
Annen korrigering, renter	-7						
Sentraladministrasjonen netto ramme	31 935	31 995	32 837	16 874	16 741	16 741	16 741
Leirskolen	-315	-90	-90	0	0	0	0
Avsetning til bundne driftsfond delegert	315	90	90				
Leirskolen netto ramme	0	0	0	0	0	0	0
Kultur	6 369	6 692	6 503	5 296	5 340	5 340	5 340
Avsetning til bundne driftsfond delegert	193						
Avsetning enhetsfond	28		339				
Bruk bundne driftsfond delegert	-64						
Bruk delegerte disposisjonsfond							
Kultur korrigert ramme	6 526	6 692	6 842	5 296	5 340	5 340	5 340
Interkommunale samarbeid og annet eks	0	0	0	31 116	30 829	30 958	30 878
Hornnes skule	11 381	12 043	12 280	13 577	13 698	13 698	13 698
Overføring til investering delegert	94						
Avsetning enhetsfond			109				
Hornnes barneskole korrigert ramme	11 475	12 043	12 389	13 577	13 698	13 698	13 698
Evje Barneskule	18 626	19 596	19 975	20 439	20 439	20 439	20 439
Overføring til investering delegert	254						
Avsetning enhetsfond			143				
Evje barneskole korrigert ramme	18 880	19 596	20 118	20 439	20 439	20 439	20 439
Evje Ungdomsskole og voksenopplæring	17 249	18 576	18 999	19 833	19 764	19 378	19 378
Overføring til investering delegert	43			88			
Avsetning enhetsfond			14				
Avsetning til bundne driftsfond delegert	6						
Bruk bundne driftsfond delegert	-1						
Bruk delegerte disposisjonsfond	-631			-88			
Netto ramme Evje ungdomsskole og voks	16 666	18 576	19 013	19 833	19 764	19 378	19 378
Enhet for barnehage	19 604	18 981	20 198	20 910	20 910	20 910	20 910
Avsetning til bundne driftsfond delegert	20						
Avsetning enhetsfond	242						
Bruk bundne driftsfond delegert	-128						
Bruk delegerte disposisjonsfond	-25						
Netto ramme enhet for barnehage	19 713	18 981	20 198	20 910	20 910	20 910	20 910
Midt-Agder Barnevern og ppt	9 722	11 003	11 003	0	0	0	0
Helse- og familie	32 427	38 028	41 827	39 468	40 458	41 102	41 490
Avsetning til bundne driftsfond delegert	1 851						
Avsetning enhetsfond	26						
Bruk bundne driftsfond delegert	-189	-121	-121	-154			
Bruk delegerte disposisjonsfond	-731						
Netto ramme helse og familie	33 383	37 907	41 706	39 314	40 458	41 102	41 490
Pleie- og omsorg	41 679	42 901	43 789	44 090	46 704	46 704	46 704
Overføring til investering delegert	390						
Avsetning til bundne driftsfond delegert	22						
Avsetning enhetsfond	606						
Netto ramme pleie og omsorg	42 697	42 901	43 789	44 090	46 704	46 704	46 704
Lokalmedisinske tjenester	1 635	1 534	1 534	1 610	1 610	1 610	1 610
Avsetning til bundne driftsfond delegert	130						
Bruk bundne driftsfond delegert	-623						
Netto ramme lokalmedisinske tjenester	1 141	1 534	1 534	1 610	1 610	1 610	1 610
Drift og forvaltning	33 055	29 809	30 698	29 751	28 649	27 773	27 773
Avsetning til bundne driftsfond delegert	901	10	10	10	10	10	10
Bruk bundne driftsfond delegert	-131						
Bruk delegerte disposisjonsfond	-1 013						
Drift og forvaltning netto ramme	32 812	29 819	30 708	29 761	28 659	27 783	27 783
Selvkost fra fordeling drift	-370	180	-132	798	622	445	315
Avsetning til bundne driftsfond	990	65	0				
Bruk bundne driftsfond delegert	-66	-647	-370	-980	-821	-640	-470
Selvkost netto ramme	554	-402	-502	-182	-199	-195	-155
Finans	-8 912	-9 531	-8 851	-9 769	-9 520	-9 563	-9 636
Avsetning til bundne driftsfond delegert	628	104	104	103	84	69	57
Avsetning disp.fond delegert	7						
Korrigering finans	-2						
Korrigering tilskudd fra staten	-332	-417	-417				
Korrigering tilskudd fra staten	-332	-417	-417				
Finans netto ramme	-8 611	-9 844	-9 164	-9 667	-9 436	-9 494	-9 579
Reservert for lønn/pensjon	-5 060	-1 426	-5 147	-4 339	-4 339	-4 217	-3 591
Netto for alle enheter	211 604	223 114	228 186	232 309	234 744	233 730	234 691

Her følger noen kommentarer vedr. endringer i rammer for enhetene fra år til år. Når det gjelder selve rammene for enhetene, er dette kommentert i årsbudsjettet.

Som man ser av tabellen, utgår området Midt-Agder barnevern og PPT fra og med 2020. I stedet kommer et område kalt «Interkommunale enheter og annet eksternt.» IKS'er, interkommunale samarbeid med videre har i vår kommune ligget inne i enhetenes rammer. Svært mange av samarbeidene har vært under sentraladministrasjonen, Setesdal Brannvesen IKS har vært under drift og forvaltning mens Aust-Agder Museum og Arkiv har sortert under enhet for kultur

Vi har i år valgt å legge alle disse interkommunale samarbeidene ut på en egen ramme. Da mener vi det blir lettere å se hvor mye som egentlig ligger i de forskjellige enhetenes rammer. Vi har måttet foreta en konkret vurdering av hvilke samarbeid som skal trekkes ut. Noen tjenestekjøp er det naturlig at ligger hos enheten, som en del av tjenesten. Dette gjelder f.eks. kjøp av legevaktstjenester i Arendal eller kjøp av gjeldsrådgivningstjenester i Arendal. Her er kjøpet en integrert del av den kommunale tjenesten. Det vi har trukket ut er iks'er mv som er egne tjenester og som er enkle å trekke ut: f.eks. revisjon og brann. I tillegg er Evje og Hornnes sokn og andre religiøse tilskudd, og tilskudd til private barnehager, som tidligere var stor budsjettpost under sentraladministrasjonen, trukket ut. Uttrekket av rammen med forklaring er omtalt i årsbudsjettet for 2020.

Utover dette har vi følgende kommentarer til de ulike rammene:

Politiske styrings og kontrollorganer:

- Utgifter til valg varierer

Sentraladministrasjonen:

- Skatteoppkreveren forsvinner fra 01.06.2020, slik at denne funksjonen ligger inne med 5 måneders virkning i 2020. Det forsvinner også en god del inntekter, fordi Bygland, Valle og Bykle har kjøpt tjenesten fra oss.
- For 2020 er det lagt inn et tilskudd på kr 10 000,- til Hovdenleiren, dette ligger inne med ettårseffekt.

Enhet for kultur:

- En liten økning i ramma fra og med 2021. Dette skyldes at en mindre stillingsandel er budsjettet vakant i kulturskolen i 1 halvår 2020.
- Det ble lagt inn kr 10 000,- til bøker mv i biblioteket i kommunestyrets vedtak av budsjett. Dette er kun lagt inn for 2020.

Interkommunale samarbeid og annet eksternt

- Arbeidsgiverkontrollen ligger bare inne for første halvår 2020, og utgår deretter, jfr overføring av skatteinnkreving til staten.
- Det er noe variasjoner mellom årene i overføring til Setesdal Brannvesen IKS. Dette følger deres økonomiplan.

Hornnes barneskole

- Det er forventet noe nedgang i inntekter på gjesteelever fra og med 2021.

Evje ungdomsskole

- Når det gjelder grunnskoleopplæring for voksne er det ut fra prognosene nå beregnet en nedgang i antall klasser fra og med høst 2021. Antall årsverk går ned, men også forventede inntekter på område voksenopplæring.

Helse og familie

- På område psykisk helsetjeneste vil det være vakanse i stillinger i 1. halvår 2020. Det er derfor noe økte utgifter fra og med 2021. Det samme gjelder for område familiesenter, der er det også øremerkede midler som er tenkt brukt 2020. Det vil ikke være slike midler videre.
- På område rusarbeid er det øremerket tilskudd. Dette vil bli trappet ned gjennom perioden, og bortfalle helt i siste året i økonomiplanen.
- Når det gjelder flyktninger, forventes det reduserte inntekter fra integreringstilskudd framover, og også reduserte utgifter til introduksjonsstønad. Dette området er uforutsigbart og trenger nye oppfølging fra år til år.
- I ambulerende team ligger boveileder (prosjektstilling) inne til og med 2021. Denne er for det meste finansiert via tilskudd, men det blir en liten nedgang i utgiftene når denne faller bort.

Pleie og omsorg

- Det er her lagt opp til at det skal økes med et årsverk innen hjemmesykepleie, i tråd med skisserte behov. Innfasing startet med et mindre beløp i 2019, et halvt år er lagt inn i 2020, og fra 2021 er det et helt årsverk.
- Ressurskrevende brukere: Her er det lagt inn at inntektene vil gå ned med rundt 2,300 mill i 2021, mens utgiftene vil holde seg stabile.

Drift og forvaltning

- I 2020 er det lagt inn midler til klima- og energiplan, kr 100 000,- (+ mva.)
- I 2020 og 2021 er det lagt inn midler til prosjekt Geovekst. (0,141 mill eksklusiv merverdiavgift) Dette er et prosjekt for å øke nøyaktigheten på våre kart.
- Det er lagt inn anslåtte midler til midlertidige skolelokaler i forbindelse med ombygging; i underkant av 1,120 mill i 2020 og 0,560 mill i 2021. (beløp eksklusiv merverdiavgift)

Selvkost

- Inndekning av underskudd på renovasjon fra tidligere år ligger inne gjennom hele økonomiplanperioden. Når områdene likevel viser netto utgift, er det fordi bruk av selvkostfondene ikke framkommer på enhetene i obligatorisk oppstilling fastsatt i forskrift til kommuneloven, men på fellesområde. I realiteten har områdene under selvkost følgende resultater gjennom økonomiplanen når en korrigerer for dette:

(alle tall i 1000 kr)	2020	2021	2022	2023
Netto inntekt	182	199	195	155

Reservert for lønn/pensjon

- Det er gjort økende avsetninger til pensjonsutgifter i 2022 og 2023: Drøye 0,120 mill. i 2022 og i overkant av 0,700 mill i 2023. I 2021 ligger disse utgiftene flatt.

Finans:

- Her varierer inntektene på rentekompensasjon, og inntekter på merverdiavgiftskompensasjon.

Bruk/avsetning fra og til fond i økonomiplanperioden:

Denne tabellen viser hvilke fond som er planlagt brukt i økonomiplanperioden:

Enhet	Fond	2020	2021	2022	2023
(alle tall i hele 1000)	Bundne driftsfond, bruk:				
Sentraladministrasjonen	Barn med spesielle behov i barnehage	-71	-71	-71	-71
Sentraladministrasjonen	Etablering/tilpasning bolig	-200	-200		
Helse og familie	Familiesenter	-154			
Selvkost	Vann	-552	-461	-325	-207
Selvkost	Avløp	-174	-145	-143	-142
Selvkost	Feiing	-109	-85	-58	-26
Selvkost	Slam	-142	-130	-114	-95
Felles	Kraftfond	-1 100	-1 100	-1 100	-1 100
	Bundne driftsfond, avsetning:				
Drift og forvaltning	Viltfond	10	10	10	10
Finans	Avsetning avkastning div fond	103	84	69	57
Felles	Kraftfond	887	880	876	873
Sum	Bundne driftsfond	-1 502	-1 218	-856	-701
	Disposisjonsfond, bruk:				
Evje usk og voksenoppl.	Enhetsfond (finansiering overf. til inv.)	-88			
Felles	Fritt fond, (finansiering ovf til inv.)	-7 181	-5 329		
Sum		-7 269	-5 329		

Som man ser, er det en stor bruk av disposisjonsfond i 2020 og 2021. Det er for å oppfylle kravet til egenkapital i investeringsprosjekter, jf. handlingsregelen. I 2021 er det dessuten et underskudd på driften, slik at det er nødvendig å bruke 1,614 mill. for å få driften i balanse. Som vi innledningsvis viste, skal vi likevel ha fondsreserver til å kunne håndtere dette.

Økonomisk oversikt drift etter art, budsjett og regnskapsforskriften §5-6

§ 5-6. Økonomisk oversikt etter art – drift

Økonomiplan

Tall i 1000 kroner	Regnskap 2018	Opprinnelig budsjett 2019	Regulert budsjett 2019	Økonomiplan 2020	Økonomiplan 2021	Økonomiplan 2022	Økonomiplan 2023
Driftsinntekter							
Rammetilskudd	-134 852	-140 200	-142 600	-146 000	-146 200	-146 900	-147 800
Inntekts- og formuesskatt	-80 453	-81 750	-83 150	-84 350	-84 450	-85 250	-85 550
Eiendomsskatt	-3 958	-3 070	-2 920	-3 280	-4 280	-4 280	-4 280
Andre skatteinntekter	-1 830	-1 696	-1 696	-1 768	-1 768	-1 768	-1 768
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-17 809	-13 657	-13 657	-10 459	-9 247	-8 372	-8 184
Overføringer og tilskudd fra andre	-42 852	-27 642	-27 338	-28 219	-25 345	-24 571	-24 241
Brukerbetaling	-9 689	-9 464	-9 464	-10 467	-10 472	-10 472	-10 472
Salgs- og leieinntekter	-35 987	-35 866	-36 462	-35 415	-35 903	-36 725	-37 472
Sum driftsinntekter	-327 431	-313 345	-317 287	-319 958	-317 664	-318 339	-319 768
Driftsutgifter							
Lønnsutgifter	168 587	166 403	170 393	174 964	174 261	173 200	173 256
Sosiale utgifter	36 664	37 148	39 354	36 691	36 681	36 441	36 447
Kjøp av varer og tjenester	86 302	82 271	86 264	79 884	79 467	79 219	79 752
Overføringer og tilskudd til andre	26 051	23 503	18 679	24 843	24 847	24 594	25 220
Avskrivninger	13 815	14 500	14 500	15 000	15 500	15 500	15 500
Sum driftsutgifter	331 420	323 825	329 189	331 382	330 756	328 954	330 174
Brutto driftsresultat	3 989	10 480	11 903	11 423	13 092	10 616	10 406
Finansinntekter/Finansutgifter							
Renteinntekter	-1 898	-2 132	-2 132	-2 812	-2 867	-2 915	-2 902
Utbytter	-9 326	-9 058	-9 143	-9 450	-9 450	-9 450	-9 450
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter	5 112	5 678	5 678	6 818	6 892	6 537	6 308
Avdrag på lån	8 951	8 980	8 980	9 782	10 665	10 793	10 914
Netto finansutgifter	2 838	3 468	3 383	4 338	5 240	4 965	4 870
Molpost avskrivninger	-13 815	-14 500	-14 500	-15 000	-15 500	-15 500	-15 500
Netto driftsresultat	-6 988	-552	786	761	2 832	81	-224
Disponering eller dekning av netto driftsresultat:							
Overføring til investering	781	0	0	8 013	3 715	775	925
Netto avsetninger til eller bruk av bundne driftsfond	3 285	-869	-657	-1 505	-1 218	-856	-701
Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond	4 795	1 421	2 979	-7 269	-5 329	0	0
Dekning av tidligere års merforbruk	-4 982	0	-3 108	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	3 880	552	-786	-761	-2 832	-81	224
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0	0	0
Mindreforbruk fra tidligere år	-3 108						
Kontrollsum art 980 Regnskapsmessig merforbruk	0	0	0	0	0	0	0
Netto driftsresultat i %				-0,24	-0,89	-0,03	0,07
Netto driftsresultat korr for bundne fond i %				-744	1 614	-775	-925
				0,23	-0,51	0,24	0,29
Netto driftsresultat korr for bundne fond og premieavvik i %				9 345			
				-2,92			

Tabellen viser et negativt netto driftsresultat i perioden, utenom i 2023. Imidlertid er det i hele perioden bruk av bundne fond, og vi korrigerer for dette.

For 2020 er også resultatet korrigeret for premieavvik framstilt.

Bevilgningsoversikter – investering, budsjett- og regnskapsforskriften, §5-5, 1. ledd

§ 5-5. Bevilgningsoversikter – investering Budsjett og regnskapsforskriften

Tall i 1000 kroner	Regnskap 2018	Opprinnelig budsjett 2019	Regulert budsjett 2019	Økonomiplan 2020	Økonomiplan 2021	Økonomiplan 2022	Økonomiplan 2023
Investeringsutgifter							
Investeringer i varige driftsmidler	32 539	42 586	36 183	58 156	19 334	11 034	4 534
Tilskudd til andres investeringer	0	0	0	0	0	0	0
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	761	780	709	750	750	750	750
Utlån av egne midler	0	0	2 700	0	0	0	0
Avdrag på lån	0	0	0	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	33 300	43 366	39 593	58 906	20 084	11 784	5 284
Investeringsinntekter							
Kompensasjon for merverdiavgift	-5 598	-7 770	-6 532	-10 979	-3 154	-1 494	-194
Tilskudd fra andre	-4 456	-7 680	-3 878	-2 835	-2 585	-85	-85
Salg av varige driftsmidler	-1 308	-100	-4 050	-100	-100	-100	-100
Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	-350	0	0	0	0
Utdeling fra selskaper	0	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-1 353	-30	-30	-30	-1 380	-1 380	-30
Bruk av lån	-17 691	-23 500	-23 919	-37 000	-9 200	-8 000	-4 000
Sum investeringsinntekter	-30 407	-39 059	-38 758	-50 944	-16 419	-11 059	-4 409
Videreutlån							
Videreutlån	4 837	7 500	7 500	5 000	5 000	5 000	5 000
Bruk av lån til videreutlån	-4 837	-7 500	-7 500	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
Avdrag på lån til videreutlån	2 200	1 286	1 286	1 218	1 337	1 543	1 567
Mottatte avdrag på videreutlån	-1 103	-1 000	-1 000	-1 168	-1 287	-1 493	-1 517
Netto utgifter videreutlån	1 096	286	286	50	50	50	50
Overføring fra drift og netto avsetninger							
Overføring fra drift	-781	0	0	-8 013	-3 715	-775	-925
Netto avsetninger til eller bruk av bundne investeringsfond	-2 619	-7	-219	0	0	0	0
Netto avsetninger til eller bruk av ubundet investeringsfond	-589	-4 586	-901	0	0	0	0
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-3 989	-4 593	-1 120	-8 013	-3 715	-775	-925
Fremført til inndekning i senere år (udekket beløp)	0	0	0	0	0	0	0
Kontrollsum art 980 Regnskapsmessig merforbruk	0	0	0	0	0	0	0
Overføring til fordeling (§5-5, andre ledd)							
Inntekter til fordeling	0	0	0	0	0	0	0
Utgifter til fordeling	33 300	43 366	39 593	58 906	20 084	11 784	5 284
Sum til fordeling (netto)	33 300	43 366	39 593	58 906	20 084	11 784	5 284
Herav: Investering i varige driftsmidler	32 539	42 586	36 183	58 156	19 334	11 034	4 534
Investeringer i aksjer og andeler	761	780	709	750	750	750	750
Utlån av egne midler	0	0	2 700	0	0	0	0
Sum	33 300	43 366	39 593	58 906	20 084	11 784	5 284

Alle beløpene som ligger under videreutlån gjelder startlån.

Salg av varige driftsmidler på kr 0,100 mill. er budsjettert tomtsalg. Dette varierer mellom år, og er vanskelig å budsjettere nøyaktig. Det budsjetteres derfor med en liten sum per år.

Mottatte avdrag på lån:

- 1,350 mill. i 2021 og 2022 gjelder salg av Oddeskogen.
- 0,030 mill. per år gjelder avdrag på utlån i forbindelse med utbygging av vannverk Flatebygd.

Tilskudd fra andre:

- 2,500 mill. i 2020 og 2021 er forventede spillemidler flerbrukshall
- 0,250 i 2020 gjelder tilskudd til musikkbinge
- 0,085 mill. per år gjelder justeringsavtale merverdiavgift i Hornåsen

Økonomiplan til fordeling, budsjett og regnskapsforskriften §5-5, 2. ledd

§ 5-5. Bevilgningsoversikter – investering							
Budsjett og regnskapsforskriften							
Tall i 1000 kroner	Regnskap 2018	Opprinnelig budsjett 2019	Regulert budsjett 2019	Økonomiplan 2020	Økonomiplan 2021	Økonomiplan 2022	Økonomiplan 2023
Fra bevilgningsoversikt:							
Netto investeringer til fordeling:	33 300	43 366	39 593	58 906	20 084	11 784	5 284
Herav investeringer i varige driftsmidler	32 539	42 586	36 183	58 156	19 334	11 034	4 534
Prosjekt Fordeling på prosjekt							
162 Odde skogen barnehage	0	0	0	0	0	0	0
2002 Anskaffelse Multifunksjonsmaskiner	922	0	47	0	0	0	0
272 Universell utforming inngang	0	0	0	500	0	0	0
3002 Naturbarnehage Hornes	15	0	47	0	0	0	0
3006 Møbler og utstyr voksnopplæringscenter	81	0	0	0	0	0	0
334 Ikt i skolen - satsning fra 2010	364	325	325	325	325	325	325
3340 Elep'ce Hornes	117	0	0	0	0	0	0
3341 Elep'ce Evje bsk	264	0	0	0	0	0	0
345 Ombygging svømmehall	953	0	0	0	0	0	0
3600 Nærmiljølegge Evjeskolene	0	0	0	0	0	5 000	0
375 Renovering spesialfløy ungdomsskolen	8 989	2 500	6 265	0	0	0	0
3750 Inventar rehabilitering spesialfløy/usk	0	263	363	0	0	0	0
3751 Elewkantinekjøkken	0	0	0	110	0	0	0
379 Renovering Evje barneskole	513	31 650	20 000	51 000	0	0	0
3790 Inventar Evje bsk	0	0	0	1 400	0	0	0
3791 Renovering Evje ungdomsskole	0	0	0	300	12 300	0	0
3792 Inventar Evje usk	0	0	0	0	1 000	0	0
383 Nytt toalett Odde skogen bhg	0	0	0	125	0	0	0
4014 Dagaktivitetstibud ved Hornesheimen	641	0	50	0	0	0	0
4018 Kjøkken 2018, nye maskiner	132	0	0	0	0	0	0
4020 Apparater Uteområde Evjeheimen	0	125	125	0	0	0	0
4021 Ny kjøkkeninnredning Evjeheimen Sør	365	0	0	0	0	0	0
427 Ombygging Evjeheimen 2012	26	0	0	0	0	0	0
450 Etableringslån	0	0	0	0	0	0	0
5003 Overvåkning Moisund Vannbehandling	101	0	0	0	0	0	0
5502 VA-ledning Verksmoen	2 330	0	300	0	0	0	0
5503 VA - Nordre Leir 2018	235	0	0	0	0	0	0
599 ikke spes. v. i økonomiplanen	0	3 750	2 750	3 450	3 750	3 750	3 750
627 Vei ned i bukta - Furuly fritidspark	205	0	0	0	0	0	0
6500 Oppgradering kino	349	0	0	0	0	0	0
6502 Møbler Evje kino 2018	0	313	0	0	0	0	0
6504 Musikkbinge	0	0	0	650	0	0	0
686 Nye trampoliner 2018	0	150	150	0	0	0	0
687 Renovering Idrettsbygg	0	1 359	1 359	0	0	0	0
7000 Fortau Verksvegen	1 981	0	247	0	0	0	0
7600 Gatelys Moisund	438	0	500	0	0	0	0
761 Kalkdoserer	2 394	0	625	0	0	0	0
7610 Kalkdoserer: Engen	4	0	0	0	0	0	0
7616 Gruvevegen Bru	661	0	0	0	0	0	0
7617 Fortau Hornes bsk	0	550	550	0	0	0	0
7618 Trafikksikkerhetsplan	0	0	0	0	313	313	313
764 Areal utenfor banken	138	0	0	0	0	0	0
8001 Grunnnettverv Sindrevegen 2 gnr 55 bnr 31	1 538	0	0	0	0	0	0
814 Salg Odde skogen	0	0	97	0	0	0	0
8500 Fornyelse maskinpark fra 19	0	1 250	1 624	0	1 500	1 500	0
8501 Buss med rullestolheis	0	200	590	0	0	0	0
8502 Brøyteplog	0	0	0	150	0	0	0
902 Brannstasjonen: Garasje	8 631	0	17	0	0	0	0
952 Egenkapitalkrav KLP	0	0	0	0	0	0	0
980 Hornåsen byggfelt, utbyggingsavtale	153	153	153	146	146	146	146
Sum fordelt	32 539	42 586	36 183	58 156	19 334	11 034	4 534

Investeringene i 2020 er omtalt i årsbudsjettet. Det er lagt inn en del prosjekter i de kommende årene.

Det er viktig å være klar over at dette er anslag, og at vi må komme tilbake med nye kalkyler og mer konkrete tall når investeringene nærmer seg.

Ikt i skolen (pc'er til nye ungdomsskoleelever) er lagt inn med kr 325 000 per år. Nettosum, eksklusiv merverdiavgift, er kr 260 000,-.

I 2021 er neste trinn på rehabilitering ungdomsskolen lagt inn, med 12,300 mill., nettosum kr 9,840 mill. Det er også lagt inn 1 mill. i inventar, nettosum 0,800 mill.

I 2022 er rehabilitering av nærmiljøanlegg ved Evjeskolene lagt inn, 5,000 mill., nettosum 4,000 mill. Dette er et prosjekt som må utredes nærmere, men det er lagt inn et anslag i økonomiplanen. Her kan det bli en god del endring.

Trafikksikkerhetsplan – her er det lagt inn 0,313 mill. per år fra og med 2021, netto 0,250 mill.

I 2021 og 2022 er et innarbeidet kr 1,500 mill. til fornyelse av maskinparken, netto 1,200 mill. Dette er både innen selvkost og vei, dette for å holde en god nok standard på maskinparken. Maskinene brukes hver dag innen vann, avløp og vei, men også innen park, kultur, friluftsliv og bygg. Hele kommunen strøs med eget mannskap og kommunen bemanner to maskiner (roder) med brøyting.

Som fast investering på vann og avløp ligger det inne 3,750 mill. i perioden 2021-2023.

Tilskudd til andres investeringer, investeringer i aksjer og andeler, og utlån av egne midler, budsjett og regnskapsforskriften §5-5, 2. ledd

Tilskudd til andres investeringer Budsjett og regnskapsforskriften, 5-5, 2. ledd							
Beløp i 1000 kroner	Regnskap 18	Opprinnelig budsjett 19	Revidert budsjett 19	Økonomiplan 20	Økonomiplan 21	Økonomiplan 22	Økonomiplan 23
	0	0	0	0	0	0	0
Sum	0	0	0	0	0	0	0

Investeringer i aksjer Budsjett og regnskapsforskriften, 5-5, 2. ledd							
Beløp i 1000 kroner	Regnskap 18	Opprinnelig budsjett 19	Revidert budsjett 19	Økonomiplan 20	Økonomiplan 21	Økonomiplan 22	Økonomiplan 23
Egenkapitalinnskudd klp	761	780	709	750	750	750	750
Sum	761	780	709	750	750	750	750

Utlån av egne midler Budsjett og regnskapsforskriften, 5-5, 2. ledd							
Beløp i 1000 kroner	Regnskap 18	Opprinnelig budsjett 19	Revidert budsjett 19	Økonomiplan 20	Økonomiplan 21	Økonomiplan 22	Økonomiplan 23
Langsiktig fordring:							
Salg Oddeskogen byggefelt	0	0	2 700	0	0	0	0
Sum	0	0	2 700	0	0	0	0

Merknad: Salg Oddeskogen byggefelt: Innbetalingen ble delt i tre avdrag, hvorav første er innbetalt. De to andre innbetalingene kommer i 2021 og 2022. Siden det ble så lang tid til innbetaling ble dette klassifisert som et utlån.

Årsbudsjett 2020 og økonomiplan 2020-2023 – saksframstilling

Utv.saksnr	Utvalg	Møtedato
40/19	Formannskapet	26.11.2019
10/19	Levekårsutvalget	27.11.2019
89/19	Kommunestyret	12.12.2019

Saksprotokoll i Kommunestyret - 12.12.2019

Behandling:

Glenn Cato Christensen (V) foreslo følgende:

Endringer som medfører merforbruk:

- Det opprettes et frivillighetsfond på kr 50.000. Kommunedirektøren kommer tilbake til kommunestyret med forslag til reglement til tildelingen, og levekårsutvalget benyttes til dette.
- Enhet for kultur styrkes med kr 10.000. Dette øremerkes at det ikke skal spares inn på innkjøp til biblioteket.

Tekstforslag:

Kommunedirektøren starter dialog med AKT om å utrede en «hent meg der jeg er» løsning i vår kommune inspirert av «HentMeg» i Bø kommune.

Finn Bjørn Rørvik (H) foreslo følgende:

Der er i budsjett avsatt netto 300 000 kroner - til oppgradering av kommunestyresalen. Denne budsjettposten sløyfes og deler av de frigjorte midlene benyttes til å møte budsjett justeringer.

Søknaden fra NM i landeveissykling overføres til Evjemoen Næringspark Holding AS med en anmodning fra kommunestyret om å innvilge kr 50 000,- fra næringsmidler for 2020.

Morten Haraldstad (Krf)

Planlagt investering på kr 270.000 til Musikkbinge ved Furuly tas ut og sjåest sammenheng med utbygging av ungdomsskolen og samlokalisering av kulturskolen her.

Britt Ingrid Andersen (Ap) foreslo følgende:

Kommunestyret ser positivt på en delfinansiering ved etablering av motorsportsenter og ber søker komme tilbake når kommunens arealplan er godkjent.

Til økonomiplan:

Det inngås en fireårsavtale med Frivilligsentralen.
Avtalen får gyldighet for årene 2020-2023.
Økonomisk tilskudd fra kommunen settes til kr 658 200,- for 2020.
Tilskudd justeres med deflator for de påfølgende tre år.
Kostnaden er innarbeidet i budsjett for 2020.
Kostnaden for årene 2021-2023 innarbeides i økonomiplan.
Kommunedirektør gis fullmakt til å utferdige resten av avtalen.

Tekstforslag:

Kommunedirektøren utarbeider faste seriøsitetsbestemmelser etter Oslo-modellen som inngår i betingelsene når vi utlyser kommunale anbud. Bestemmelsene utarbeides som en lokal tilpasning av anbefalingene fra Samarbeid mot svart økonomi (LO, NHO, KS, YS, Unio og Skatteetaten). Bestemmelsene skal være fullført og følge utlysningen når anbud ungdomsskolen utlyses.

Tilskudd:

NM i landeveissykling 2020

Det gis et tilskudd på kr 50 000,- til NM i landeveissykling 2020.

Tilskuddet forutsetter start og målgang på tempøøvelsene på Evje.

Overføring til Evje Sokn reduseres med kr 50 000,-

Tekstforslag:

Saudamodellen buss internt på Evje

Kommunedirektøren bes starte et arbeid mot AKT med mål om å etablere en prøveordning for intern transport i kommunen etter Sauda-modellen fra Kolumbus.

Vi støtter frivillighetsfond til Glenn Cato med kr 50 000,-

Overføring til Evje Sokn reduseres med kr 50 000,-

Tilskudd:

Det gis et tilskudd på kr 10 000,- til Hovdenleiren 2020.

Overføring til Evje Sokn reduseres med kr 10 000

Overføring fra drift til investering reduseres med kr 570 000,-

Bruk av fritt disposisjonsfond reduseres med kr 510 000,-.

Avstemming:

Glenn Cato Christensens kulepkt. 1, Det opprettes et frivillighetsfond på kr 50.000.

Kommunedirektøren kommer tilbake til kommunestyret med forslag til reglement til tildelingen, og levekårsutvalget benyttes til dette.

Vedtatt med 12 (H, Ap, V) mot 9 (Krf, Sp, Frp) stemmer.

Glenn Cato Christensens kulepkt. 2, Enhet for kultur styrkes med kr 10.000. Dette øremerkes at det ikke skal spares inn på innkjøp til biblioteket.

Vedtatt med 12 (H, Ap, V) mot 9 (Krf, Sp, Frp) stemmer.

Morten K. Haraldstad:

Investering i musikkbinge utsettes inntil man har oversikt over sambruksmuligheter ved skolene. Kommunedirektøren kommer tilbake med en vurdering av dette i budsjett 2021.

Kommunedirektørens forslag ble vedtatt med 17(Ap,H, V,Sp,Krf) mot 4 (H,Finn Bjørn Rørvik, Krf, Morten K. Haraldstad, Alf Egil Kjebekk, Ellen Cecilie Møllen) stemmer.

Resterende forslag gikk til felles avstemming etter forslag fra ordfører og ble enstemmig vedtatt.

Kommunestyret ser positivt på en delfinansiering ved etablering av motorsportsenter og ber søker komme tilbake når kommunens arealplan er godkjent.

Det inngås en fireårsavtale med Frivilligsentralen.

Avtalen får gyldighet for årene 2020-2023.

Økonomisk innskudd fra kommunen settes til kr 658 200,- for 2020.

Innskuddet justeres med deflator for de påfølgende tre år.

Kostnaden er innarbeidet i budsjett for 2020.

Kostnaden for årene 2021-2023 innarbeides i økonomiplan.

Kommunedirektør gis fullmakt til å utferdige resten av avtalen.

Kommunedirektøren utarbeider faste seriositetsbestemmelser etter Oslo-modellen som inngår i betingelsene når vi utlyser kommunale anbud. Bestemmelsene utarbeides som en lokal tilpasning av anbefalingene fra Samarbeid mot svart økonomi (LO, NHO, KS, YS, Unio og Skatteetaten). Bestemmelsene skal være fullført og følge utlysningen når anbud ungdomsskolen utlyses.

Søknaden fra NM i landeveissykling overføres til Evjemoen Næringspark Holding AS med en anmodning fra kommunestyret om å innvilge kr 50 000,- fra næringsmidler for 2020.

Kommunedirektøren starter dialog med AKT om å utrede en «hent meg der jeg er» løsning i vår kommune inspirert av «HentMeg» prosjektet i Bø kommune.

Det gis et tilskudd på kr 10 000,- til Hovdenleiren 2020.

Oppgradering av kommunestyresalen med tilhørende videooverføringsutstyr utsettes til 2021.

Økonomiske konsekvenser egen avstemming:

Overføring fra drift til investering reduseres med kr 300 000,-

Bruk av fritt disposisjonsfond reduseres med kr 230 000,-.

Samlet budsjett og økonomiplan enstemmig vedtatt med endringer.

Vedtak:

- Det framlagte årsbudsjett vedtas i henhold til obligatoriske oppstillinger (vedlagt) som Evje og Hornnes kommunes driftsbudsjett for 2020. Sum bevilgninger drift er kr 232 308 700,-
- Driftsbudsjettet vedtas på netto ramme, fordeling mellom rammene framgår av bevilgningsoversikt drift.
- Investeringsbudsjett vedtas i henhold til obligatorisk oppstilling, med kr 58 906 303,- til fordeling.
- Investeringsprosjektene vedtas på brutto ramme, fordeling fremgår av bevilgningsoversikt investering til fordeling.
- Økonomiplan for perioden 2020 – 2023 vedtas:
  - Med rullering av kommuneplanens handlingsdel
  - I henhold til obligatoriske økonomiske oppstillinger
  - Skattesatsene (skattørene) settes til den maksimalsats Stortinget bestemmer.
- For eiendomsskatteåret 2020 skal det skrives ut eiendomsskatt etter eiendomskatteloven (esktl) § 3 første ledd bokstav c – «berre på kraftverk, vindkraftverk, kraftnett og anlegg omfatta av særskattereglane for petroleum». Den alminnelige eiendomsskattesatsen for 2019 er 7 promille, jfr esktl. § 11 første ledd. Eiendomsskatten forfaller i to terminer: 30.04 og 31.10 i skatteåret. Takstvedtekter for eiendomsskatt i Evje og Hornnes kommune, vedtatt i kommunestyret 30.05.13, skal gjelde for eiendomsskatteåret 2020, jfr. esktl. § 10.
- Låneopptak for 2019 settes til inntil kr 35 000 000,-. Avdragstid settes til 40 år.
- Ramme for låneopptak startlån settes til 5 000 000,-. Avdragstid settes til 30 år.
- Kommunale avgifter, gebyrer, egenandeler og husleiesatser vedtas ihht vedlegg.
- Når det gjelder foreldrebetaling i barnehage settes den til nasjonal makspris.
- Kommunen vedtar å innføre gebyr etter tobakkskadeloven fra og med 2020.
- Vederlagsbetaling for institusjonsplass settes til maksimalt kr 979 295,- per plass i 2020, ut fra de reelle utgiftene i budsjettet, jfr. Vederlagsforskriften
- Tilskuddet til de politiske partiene i kommunen oppjusteres tilsvarende deflatoren i statsbudsjettet, 3,1%.
- Det foretas følgende interne finansieringstransaksjoner:
  - Det brukes kr 7 411 400,- av fritt disposisjonsfond, og kr 88 000,- av enhetsfond ungdomsskolen
  - Det overføres kr 8 313 000,- til investeringsbudsjettet som finansiering av investeringene.
  - Det avsettes kr 887 000,- til kraftfond (konsesjonsavgifter og avkastning på midlene)
  - Det brukes kr 1 100 000 av kraftfond; Kr 700 000,- til dekning av overføring til Setesdal regionråd (næringsarbeid), og kr 400 000,- til infrastruktur (overføring til investering).
  - Det brukes og avsettes til bundne fond utover dette i henhold til vedlagt oppsett i økonomiplanen
  - Kommunedirektøren delegeres følgende fullmakter i forbindelse med budsjettet for 2020:
    - Tilleggsramme for lønn og pensjon fordeles administrativt når lønnsvekst og pensjonsvekst er kjent.
    - Midler satt av til etter- og videreutdanning i skole og barnehage fordeles administrativt til aktuelle enheter når utgiftene i de enkelte enhetene er kjent.
    - Midler satt av på sentral ramme vedr. barnehage, leirskole og moderasjonsordning sfo kan fordeles administrativt mellom aktuelle enheter.

- Formannskapetets tilleggsbevilgninger fordeles av formannskapet.
- Kommunale avgifter, gebyrer, egenandeler og husleiesatser vedtas ihht vedlegg.
- Kommunedirektøren arbeider videre med effektivisering og innsparinger med tanke på budsjett 2021 og økonomiplan 2021-2024. Det legges fram en statusrapport for kommunestyret før sommeren
- Det legges fram sak om eventuell revidering og utvidelse av kommunens finansielle måltall i løpet av våren 2020.

Kommunestyret ser positivt på en delfinansiering ved etablering av motorsportsenter og ber søker komme tilbake når kommunens arealplan er godkjent.

Det inngås en fireårsavtale med Frivilligsentralen.

Avtalen får gyldighet for årene 2020-2023.

Økonomisk tilskudd fra kommunen settes til kr 658 200,- for 2020.

Tilskudd justeres med deflator for de påfølgende tre år.

Kostnaden er innarbeidet i budsjett for 2020.

Kostnaden for årene 2021-2023 innarbeides i økonomiplan.

Kommunedirektør gis fullmakt til å utferdige resten av avtalen.

Kommunedirektøren utarbeider faste seriøsitetsbestemmelser etter Oslo-modellen som inngår i betingelsene når vi utlyser kommunale anbud. Bestemmelsene utarbeides som en lokal tilpasning av anbefalingene fra Samarbeid mot svart økonomi (LO, NHO, KS, YS, Unio og Skatteetaten). Bestemmelsene skal være fullført og følge utlysningen når anbud ungdomsskolen utlyses.

Søknaden fra NM i landeveissykling overføres til Evjemoen Næringspark Holding AS med en anmodning fra kommunestyret om å innvilge kr 50 000,- fra næringsmidler for 2020.

Kommunedirektøren starter dialog med AKT om å utrede en «hent meg der jeg er» løsning i vår kommune inspirert av «HentMeg» prosjektet i Bø kommune.

Det gis et tilskudd på kr 10 000,- til Hovdenleiren 2020.

Det opprettes et frivillighetsfond på kr 50 000,-. Kommunedirektøren kommer tilbake til kommunestyret med forslag til reglement for fondet. Levekårsutvalget skal disponere fondet.

Enhet for kultur styrkes med kr 10.000. Dette øremerkes at det ikke skal spares inn på innkjøp til biblioteket.

Oppgradering av kommunestyresalen med tilhørende videooverføringsutstyr utsettes til 2021.

Overføring fra drift til investering reduseres med kr 300 000,-

Bruk av fritt disposisjonsfond reduseres med kr 230 000,-.

Saksprotokoll i Levekårsutvalget - 27.11.2019

Behandling:

Formannskapets tilråding enstemmig vedtatt.

Saksprotokoll i Formannskapet - 26.11.2019

Behandling:

Kommunedirektørens tilråding ble enstemmig vedtatt.

Formannskapets tilråding:

- Det framlagte årsbudsjett vedtas i henhold til obligatoriske oppstillinger (vedlagt) som Evje og Hornnes kommunes driftsbudsjett for 2020. Sum bevilgninger drift er kr 232 238 700,-
- Driftsbudsjettet vedtas på netto ramme, fordeling mellom rammene framgår av bevilgningsoversikt drift.
- Investeringsbudsjett vedtas i henhold til obligatorisk oppstilling, med kr 59 281 303,- til fordeling.
- Investeringsprosjektene vedtas på brutto ramme, fordeling fremgår av bevilgningsoversikt investering til fordeling.
- Økonomiplan for perioden 2020 – 2023 vedtas:
  - Med rulling av kommuneplanens handlingsdel
  - I henhold til obligatoriske økonomiske oppstillinger
- Skattesatsene (skattørene) settes til den maksimalsats Stortinget bestemmer.
- For eiendomsskatteåret 2020 skal det skrives ut eiendomsskatt etter eiendomskatteloven (esktl) § 3 første ledd bokstav c – «berre på kraftverk, vindkraftverk, kraftnett og anlegg omfatta av særskattereglane for petroleum». Den alminnelige eiendomsskattesatsen for 2019 er 7 promille, jfr esktl. § 11 første ledd. Eiendomsskatten forfaller i to terminer: 30.04 og 31.10 i skatteåret. Takstvedtekter for eiendomsskatt i Evje og Hornnes kommune, vedtatt i kommunestyret 30.05.13, skal gjelde for eiendomsskatteåret 2020, jfr. esktl. § 10.
- Låneopptak for 2019 settes til inntil kr 35 000 000,-. Avdragstid settes til 40 år.
- Ramme for låneopptak startlån settes til 5 000 000,-. Avdragstid settes til 30 år.
- Kommunale avgifter, gebyrer, egenandeler og husleiesatser vedtas iht. vedlegg.
- Når det gjelder foreldrebetaling i barnehage settes den til nasjonal makspris.
- Kommunen vedtar å innføre gebyr etter tobakskadeloven fra og med 2020.
- Vederlagsbetaling for institusjonsplass settes til maksimalt kr 979 295,- per plass i 2020, ut fra de reelle utgiftene i budsjettet, jfr. Vederlagsforskriften
- Tilskuddet til de politiske partiene i kommunen oppjusteres tilsvarende deflatoren i statsbudsjettet, 3,1%.
- Det foretas følgende interne finansieringstransaksjoner:
  - Det brukes kr 7 411 400,- av fritt disposisjonsfond, og kr 88 000,- av enhetsfond ungdomsskolen
  - Det overføres kr 8 313 000,- til investeringsbudsjettet som finansiering av investeringene.
  - Det avsettes kr 887 000,- til kraftfond (konsesjonsavgifter og avkastning på midlene)
  - Det brukes kr 1 100 000 av kraftfond; Kr 700 000,- til dekning av overføring til Setesdal regionråd (næringsarbeid), og kr 400 000,- til infrastruktur (overføring til investering).
  - Det brukes og avsettes til bundne fond utover dette i henhold til vedlagt oppsett i økonomiplanen
  - Kommunedirektøren delegeres følgende fullmakter i forbindelse med budsjettet for 2020:
    - Tilleggsramme for lønn og pensjon fordeles administrativt når lønnsvekst og pensjonsvekst er kjent.
    - Midler satt av til etter- og videreutdanning i skole og barnehage fordeles administrativt til aktuelle enheter når utgiftene i de enkelte enhetene er kjent.
    - Midler satt av på sentral ramme vedr. barnehage, leirskole og moderasjonsordning sfo kan fordeles administrativt mellom aktuelle enheter.
    - Formannskapets tilleggsbevilgninger fordeles av formannskapet.

- Kommunale avgifter, gebyrer, egenandeler og husleiesatser vedtas iht. vedlegg.
- Kommunedirektøren arbeider videre med effektivisering og innsparinger med tanke på budsjett 2021 og økonomiplan 2021-2024. Det legges fram en statusrapport for kommunestyret før sommeren
- Det legges fram sak om eventuell revidering og utvidelse av kommunens finansielle måltall i løpet av våren 2020.

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

- Det framlagte årsbudsjett vedtas i henhold til obligatoriske oppstillinger (vedlagt) som Evje og Hornnes kommunes driftsbudsjett for 2020. Sum bevilgninger drift er kr 232 238 700,-
- Driftsbudsjettet vedtas på netto ramme, fordeling mellom rammene framgår av bevilgningsoversikt drift.
- Investeringsbudsjett vedtas i henhold til obligatorisk oppstilling, med kr 59 281 303,- til fordeling.
- Investeringsprosjektene vedtas på brutto ramme, fordeling fremgår av bevilgningsoversikt investering til fordeling.
- Økonomiplan for perioden 2020 – 2023 vedtas:
  - Med rullering av kommuneplanens handlingsdel
  - I henhold til obligatoriske økonomiske oppstillinger
- Skattesatsene (skattørene) settes til den maksimalsats Stortinget bestemmer.
- For eiendomsskatteåret 2020 skal det skrives ut eiendomsskatt etter eiendomskatteloven (esktl) § 3 første ledd bokstav c – «berre på kraftverk, vindkraftverk, kraftnett og anlegg omfatta av særskattereglane for petroleum». Den alminnelige eiendomsskattesatsen for 2019 er 7 promille, jfr esktl. § 11 første ledd. Eiendomsskatten forfaller i to terminer: 30.04 og 31.10 i skatteåret. Takstvedtekter for eiendomsskatt i Evje og Hornnes kommune, vedtatt i kommunestyret 30.05.13, skal gjelde for eiendomsskatteåret 2020, jfr. esktl. § 10.
- Låneopptak for 2019 settes til inntil kr 35 000 000,-. Avdragstid settes til 40 år.
- Ramme for låneopptak startlån settes til 5 000 000,-. Avdragstid settes til 30 år.
- Kommunale avgifter, gebyrer, egenandeler og husleiesatser vedtas iht vedlegg.
  - Når det gjelder foreldrebetaling i barnehage settes den til nasjonal makspris.
  - Kommunen vedtar å innføre gebyr etter tobakkskadeloven fra og med 2020.
  - Vederlagsbetaling for institusjonsplass settes til maksimalt kr 979 295,- per plass i 2020, ut fra de reelle utgiftene i budsjettet, jfr. Vederlagsforskriften
- Tilskuddet til de politiske partiene i kommunen oppjusteres tilsvarende deflatoren i statsbudsjettet, 3,1%.
- Det foretas følgende interne finansieringstransaksjoner:
  - Det brukes kr 7 411 400,- av fritt disposisjonsfond, og kr 88 000,- av enhetsfond ungdomsskolen
  - Det overføres kr 8 313 000,- til investeringsbudsjettet som finansiering av investeringene.
  - Det avsettes kr 887 000,- til kraftfond (konsesjonsavgifter og avkastning på midlene)
  - Det brukes kr 1 100 000 av kraftfond; Kr 700 000,- til dekning av overføring til Setesdal regionråd (næringsarbeid), og kr 400 000,- til infrastruktur (overføring til investering).
  - Det brukes og avsettes til bundne fond utover dette i henhold til vedlagt oppsett i økonomiplanen
- Kommunedirektøren delegeres følgende fullmakter i forbindelse med budsjettet for 2020:
  - Tilleggsramme for lønn og pensjon fordeles administrativt når lønnsvekst og pensjonsvekst er kjent.
  - Midler satt av til etter- og videreutdanning i skole og barnehage fordeles administrativt til aktuelle enheter når utgiftene i de enkelte enhetene er kjent.
  - Midler satt av på sentral ramme vedr. barnehage, leirskole og moderasjonsordning sfo kan fordeles administrativt mellom aktuelle enheter.
- Formannskapetets tilleggsbevilgninger fordeles av formannskapet.
- Kommunedirektøren arbeider videre med effektivisering og innsparinger med tanke på budsjett 2021 og økonomiplan 2021-2024. Det legges fram en statusrapport for kommunestyret før sommeren.
- Det legges fram sak om eventuell revidering og utvidelse av kommunens finansielle måltall i løpet av våren 2020.

Saksutredning

Innledende kommentarer

Det legges fram felles saksframlegg for årsbudsjett 2020 og økonomiplan 2020 – 2023. Årsbudsjettet er første år av økonomiplanen.

Kommunestyret vedtar rammer for kommunens enheter i henhold til økonomireglementet. Detaljbudsjettet er derfor kun et vedlegg til saken som viser hvordan rammene er viderefordelt. Detaljbudsjettet sendes ikke ut, men kan fås ved henvendelse til økonomisjefen.

Kommuneplanens samfunnsdel er sydd sammen med økonomiplanen, dette gjør at økonomiplanen og kommuneplanens handlingsdel er et dokument. Ny samfunnsdel ble vedtatt i juni 2018. Vi har arbeidet med at det skal være sammenheng i planverket, slik at satsingsområder, mål, strategier og føringer som ligger i samfunnsdelen skal gjenspeiles i økonomiplanen og i årsbudsjettet. Det vises til eget kapittel vedr. dette i saksframlegget.

Evje og Hornnes kommune har en vedtatt handlingsregel for gjeld, og i den er også netto driftsresultat omtalt. Det heter der: «*Administrasjonen bør legge fram et budsjettforslag med minimum 1,75 % netto driftsresultat.*» For 2020 når vi ikke dette målet, i budsjettet ligger netto driftsresultat, korrigert for bundne fond, på 0,25 %. I 2021 er det -0,49 %, deretter svakt positivt i 2022 og 2023, Vi kommer tilbake til netto driftsresultat.

Saksframlegget er delt inn slik: Først kommer en gjennomgang av kommuneplanens handlingsdel. Så følger en innledning som sier noe om utvikling i frie inntekter for generelt for landet og spesielt for Evje og Hornnes. I denne innledningen er det en gjennomgang av satsinger regjeringen har hatt i statsbudsjettet. Så kommer et avsnitt som sier noe om netto driftsresultat i framlagt budsjett og økonomiplan, om arbeidet med budsjettet, og om hvilke forhold som har påvirket netto driftsresultat. Så gjennomgås utviklingen i lønns- og pensjonskostnader, det er generelle kommentarer om iks'er og andre samarbeid, og et avsnitt om søknader fra eksterne. Det er deretter et eget avsnitt om finans, og et avsnitt med gjennomgang av egenandeler, husleier, gebyrer mv.

Etter dette kommer gjennomgang av de enkelte enhetene, og av investeringsprosjektene.

Til slutt innledningsvis vil vi si noe om finansielle måltall. I kommuneloven §14-2 slås det fast at kommunestyret selv skal vedta bl.a. finansielle måltall for utvikling av kommunens økonomi. Vi har allerede en del slike måltall på plass gjennom kommunestyrets vedtak om handlingsregel for gjeld:

- *Administrasjonen bør legge fram et budsjettforslag med minimum 1,75 % netto driftsresultat.*
- *I budsjettet skal minimum 15 % av utgiftene til investeringer finansieres via egenkapital, dvs. via fond, overføring fra drift eller salg av eiendom/andre inntekter i investeringsregnskapet. Tilskudd til konkrete investeringsprosjekter kommer i tillegg.*
- *Lånegjeld (utenom startlån og finansielle leasingavtaler) skal være på maksimum 80 % av brutto driftsinntekter.*

Det er likevel naturlig at vi legger fram en sak om måltallene for det nye kommunestyret, og der det også vurderes å ta inn andre måltall, f.eks. et måltall for hvor mye disposisjonsfond vi skal ha. Dette vil vi komme tilbake til i en egen sak på nyåret.

Kommuneplanens handlingsdel og økonomiplan

Kommuneplanens samfunnsdel for 2018-2029 ble vedtatt i juni 2018. Denne planen skal være et viktig redskap for utviklingen i kommunen i neste 10-års periode. Etter vedtak av planen ble det høsten 2018 gjennomført et arbeid i enhetsledergruppa for å konkretisere planen og få på plass tiltak som skal gjennomføres i planperioden. I planen som legges fram nå er tiltakene gjennomgått og justert. I årsrapportene vil det hvert år komme tilbakemelding på vedtatte tiltak.

I Evje og Hornnes kommune utgjør økonomiplanen kommuneplanens handlingsdel etter plan- og bygningsloven §11-1 fjerde ledd, og denne rulleres dermed i denne saken. Se også formelt grunnlag.

Kommuneplanens handlingsdel

I kommuneplanen er det vedtatt følgende satsingsområder, med følgende temaområder under disse:

Levekår

- Tidlig oppdagelse og innsats
- Samfunnsikkerhet
- Tilrettelegging

Kultur, fritid og frivillighet

- Identitet
- Lokalhistorie og kultur
- Forutsigbarhet og samarbeid
- Mangfold og kvalitet
- Barn og unge

Næringsutvikling

- Kompetanse
- Landbruk
- Reiseliv og turisme
- Nærings- og handelsutvikling
- Utbygging

Regionsenter Evje

- Vekst og utvikling
- Kultur og opplevelse
- Trafikalt knutepunkt
- Regionen som bosted
- Evje som tettsted og handelssenter

I kommuneplanen er det mål, strategier og føringer under hvert satsings- og temaområde.

Det er viktig at kommuneplanen er levende og gjenspeiler seg i våre budsjetter og i økonomiplanen. Økonomiplanen er derfor samfunnsdelens handlingsdel, og revideres/konkretiseres hvert år.

Det er også slik at når satsingsområder skal ned i økonomiplaner og budsjett, vil det være økonomiske begrensninger for hva man kan gjennomføre. En god del tiltak kan gjennomføres innen eksisterende rammer. Andre tiltak krever økonomi, og da må det enten settes av midler, eller tiltaket må utsettes/ikke gjennomføres. Det vil ikke være midler til å gjennomføre alt som er ønskelig, det gjelder derfor å satse mest mulig målrettet for å få en god gjennomføring av planen.

Økonomiplanen vi legger fram nå bygger videre på den som ble vedtatt for perioden 2019 – 2022, Først i økonomiplanen er en innledning som sier noe om kommunens plansystem. Deretter følger en tekstdel som er lik kommuneplanens samfunnsdel. På side 12 i økonomiplanen starter tiltaksdelen, som sier hvordan vi skal nå de forskjellige målene som ligger i kommuneplanen. I tabellen er det merket av:

- Hva gjelder tiltaket?
- Hvem har ansvaret?
- Har det økonomiske konsekvenser?
- Er det noe som må utredes før det igangsettes?
- Når skal det gjennomføres?

Når det gjelder innarbeidede tiltak som allerede har gitt økonomiske konsekvenser, kan vi nevne:

- Gjennomføring av rehabilitering Evjeskolene
- Tilrettelegge øvingsarenaer for barn og unge innen musikk – her er det satt av midler til å investere i «musikkbinge» i 2020.
- Familiesenter, dette er utsatt på grunn av at kommunen ikke har klart å få på plass psykolog. Vi har fått en del tilskuddsmidler til familiesenter, og satser på å få det i gang i løpet av 2020. Drift etter 2021/2022 skal vurderes.

- Hjemmetjenestetilbudet, her startet innfasing av et nytt årsverk i hjemmesykepleien i 2019. I budsjettet for 2020 ligger dette inne med 50 %, og med 100 % virkning fra 2021.
- Klimaplan, satt av kr 100 000,- til utarbeidelse av klimaplan i 2020.
- Flomsonekartlegging Otra. Her er det brukt midler i 2019. Men videre oppfølging av dette prosjektet må man komme tilbake til i løpet av 2020.
- Trafikksikkerhetsplan, en satsing i investering på kr 250 000,- per år fra og med 2021. I 2020 er investeringer utenom skolen minimalisert for å holde låneopptaket nede
- Utredning nærmiljøanlegg Evjeskolene, lagt inn investeringsmidler på 4 mill. netto i 2022. Denne saken må utredes videre, dette er lagt inn som en oppstart.

I tillegg kan det komme økonomiske konsekvenser ut av de utredningene som skal gjennomføres. Det vises til handlingsdelen i økonomiplanen. Her vil vi spesielt nevne et tiltak som er lagt inn under levekår- tilrettelegging – under punktet «fokus på tilrettelagte tilbud til ulike brukergrupper.» Her er det satt inn et nytt punkt som dreier seg om etablering av flere tilrettelagte boliger for unge med spesielle behov. Punktet bygger på innspill fra helse- og familie «I Evje og Hornnes kommune vet en om ca. 5-6 barn som i løpet av noen år har behov for å få mye bistand av avdeling for habilitering. Eldste barn tenker en at har behov i løpet av ca. 4 år. Her er det en stor mulighet for at det også er snakk om bolig med tett oppfølging. Avdeling for habilitering har i dag disponibelt en bolig med 8 boenheter til dette formålet i kommunen. Det er i dag faste bosatte i 6 av disse 8 boenhetene. De 2 siste er avlastningsboliger, hvorav den ene blir bolig for samme person som bruker den som avlastning i dag. Den siste er mye i bruk av flere brukere. Ut fra alderssammensetningen til de som bor i Hovslagerveien i dag, kan en tenke seg at dette er brukere som blir boende i disse boligene i mange tiår fremover. Det er derfor urealistisk å tenke at flesteparten av disse boenhetene vil være tilgjengelig for andre brukere. En ser da et behov for å bygge nye boliger til denne brukergruppen i løpet av en 4-5 årsperiode.»

Tiltaket er satt opp fra 2024, altså første år etter økonomiplanen. Det er ikke satt av midler til dette, og en må komme tilbake til dette punktet, men det var viktig å få det inn i planene nå. Tiltaket vil utløse behov for både bygningsmasse og bemanning. Det finnes en del tilskudd til utbygging på dette området, men kostnader må uansett påregnes.

Frie inntekter 2020 – utvikling for landet som helhet for Evje og Hornnes spesielt

Dette avsnittet sier litt om hva de frie inntektene skal dekke på landsbasis, og spesielt om utviklingen i Evje og Hornnes kommune. Dette er ut fra føringene i framlagt statsbudsjett, og siden det nå er en flertallsregjering, må vi regne med at framlagt budsjett vil bli vedtatt slik det foreligger.

Vekst i frie inntekter for kommunesektoren er 1,3 mrd., hele veksten går til kommunene. Dette skal dekke en del utgifter:

Demografi. Den delen av kommunesektorens merutgifter knyttet til befolkningsutviklingen som må dekkes av de frie inntektene anslås til 0,9 mrd. kroner i 2020.

Pensjonskostnader. Departementet har anslått reduerte pensjonskostnader på 0,55 mrd. for kommunene i 2020. Dette bør da gi kommunene bedre handlingsrom.

Satsinger innenfor veksten i frie inntekter (se egen omtale): 0,55 mrd.

Økt handlingsrom skal dermed være 0,3 mrd. for kommunene samlet. I tillegg ønsker regjeringen i år som i fjor å synliggjøre et effektiviseringspotensiale i kommunesektoren. Dersom kommunene klarer å effektivisere med 0,5 %, så tilsvarer det 1,3 mrd. i 2020 – som kan brukes til styrking av tjenestene i tillegg til det som følger av inntektsveksten.

Kommunal deflator (lønns og prisvekst) er satt til 3,1 % for 2020, herav er det en forventet lønnsvekst på 3,6%. Når det gjelder vekst i frie inntekter, kommer Evje og Hornnes kommune iflg «grønt hefte» - som dokumenterer inntektssystemet - ut med en vekst på 2 %. Dette er under forventet prisvekst, og har derfor gitt oss en utfordrende budsjettthøst. Snittet for Agder er 2,3% og for landet 2,2%. I 2019 hadde vi en høy vekst, og årsaken til det var at vi ble dyrere å drive fra 2018 til 2019, med en økning på en prosent på kostnadsindeksen. Fra 2019 til 2020 er det imidlertid nesten ingen endring på kostnadsindeksen, det er en ørliten nedgang.

I 2018 ble vi tildelt kr 904 000,- i skjønn vedr. «ufrivillig alene.». I 2019 var denne potten halvert, og vi mottok kr 453 000,-. Fra og med 2020 utgår dette skjønnet i sin helhet. Når det gjelder ordinært skjønn fra fylkesmannen er det i år tildelt kr 270 000,-, mot 320 000,- i 2019.

Satsinger innenfor veksten i frie inntekter, korreksjoner av og særskilte fordelinger i rammetilskuddet og ressurskrevende brukere

I 2020 er det lagt inn 0,55 mrd. til satsinger innenfor veksten i frie inntekter:

- Tidlig innsats i skole, 400 mill.
- Opptappingsplan for rusfeltet 150 mill.

For vår kommune er følgende beløp tildelt:

- Opptappingsplan for rusfeltet, kr 106 000,- Når det gjelder dette området fikk vi i 2019 midler til en prosjektstilling som ruskonsulent. I 2020 har vi lagt inn et nytt tiltak under helse og familie: Bemannet psykiatribolig. Sammenhengen mellom rus og psykiatri er velkjent, og disse midlene går derfor inn som en del av finansieringen av det nye tiltaket. Vi fortsetter i tillegg opptapping innen hjemmesykepleie. Også innen dette feltet er det blitt merarbeid grunnet pasienter innen rusfeltet, og vi startet i 2019 en opptapping der hjemmesykepleien ble styrket med kr 72 000,-. I 2020 foreslås det en styrking på et halvt årsverk (kr 300 000,-), og i 2021 skal dette utvides til et årsverk. Dette er i tråd med føringene i økonomiplanen.
- Tidlig innsats skole, her er vi tildelt kr 325 000,-. Tidlig innsats i skolen er ivaretatt gjennom tidligere tildelinger og ligger nå i barneskolenes rammer.

Ellers er det også slik at en del av innbyggertilskuddet blir holdt utenfor fordelingen etter de ordinære kriteriene i inntektssystemet, og er gitt en særskilt fordeling. Dette gjelder for vår del tre områder: Midler til helsestasjons- og skolehelsetjeneste, innlemming av tilskudd til økte lærertetthet, og tilskudd til Frivilligsentraler.

Når det gjelder helsestasjons- og skolehelsetjeneste er det et beløp på 904,6 mill, beløpet er prisjustert. Den totale økningen som er tilført gjennom flere år er blitt innarbeidet i våre budsjetter, men i budsjettet for i år foreslås det en omdisponering av 20 % stilling som en delfinansiering av nyopprettet tilbud med bemannet psykiatribolig.

Når det gjelder økt lærertetthet, kan vi identifisere en sum på 669 000,-. Merk kommentarer lenger oppe når det gjelder tidlig innsats skole. 1,275 årsverk er tilført barneskolene, og i samme tidsrom har det også vært en satsing på tolærersystem i ungdomsskolen, det betyr at i fagene matte, norsk og engelsk er det for en stor del to lærere i klasserommet. Dette gjøres for å redusere spesialundervisning og behovet for å ta elever ut av klasserommet.

Vi ser at tilsammen kr 994 000,- er tilført vårt rammetilskudd vedr. tidlig innsats og økt lærertetthet. I år har vi mottatt kr 1,015 mill.

Det var ellers satt av et beløp i økonomiplanen på kr 300 000,- til nye læremidler i forbindelse med nye læreplaner i alle fag. Midlene var fordelt på 2020 og 2021. I budsjettet for 2020 er det ikke avsatt noe beløp, og heller ikke i økonomiplanen for 2021. I statsbudsjettet er det imidlertid satt av øremerkede midler, totalt 250 millioner. Vi må se hva vi kan få av midler fra denne ordningen, i tillegg til at vi har noen bundne fond fra tidligere som vi vil vurdere for bruk på dette området.

For Frivilligsentraler gikk det statlige tilskuddet fra og med 2017 i sin helhet inn i kommunens rammetilskudd. Tilskuddet til Frivilligsentralen fra kommunen ble i 2019 satt til totalt 638 400,-. I 2020 er det satt til kr 658 200,- dvs. at tilskuddet er oppjustert med deflator. I rammetilskuddet kan vi identifisere en sum på kr 427 000,- som gjelder Frivilligsentral.

Når det gjelder ressurskrevende brukere, er dette enkeltbrukere som har en høy kostnad for hver kommune, og der man utover en egenandel (innslagspunkt) får refundert 80 % av lønnsutgiftene. Her vet vi ikke sikkert hvordan det blir for 2020. For 2019 er det i statsbudsjettet lagt opp til en økning på kr 50 000,- utover en ordinær indeksregulering med lønnsveksten i år (3,2%). Innslagspunktet, eller egenandelen, for 2019 er dermed 1,361 mill. For 2020 vil innslagspunktet da være minst 1,361 mill. x 1,036 (3,6% forventet lønnsvekst i 2020). Det gir et innslagspunkt for 2020 på minst 1,410 mill.

For 2021 må vi forøvrig budsjettere med mindre inntekter på området ressurskrevende brukere: I økonomiplanen er det lagt inn drøye 2,300 mill. i bortfall av tilskudd fra og med 2021, dette skyldes at tilskuddet faller bort når en bruker når en bestemt alder. Dette er altså en spesiell utfordring for økonomiplanen, men ikke for 2020-budsjettet.

Hvert år er det endringer i forhold til at øremerkede tilskudd går inn i rammetilskuddet. Dette får konsekvenser som kan slå ut til vår fordel eller vår ulempe. I år har det skjedd en god del innlemminger som det er viktig å si noe om, og i tillegg noen andre endringer som bør omtales.

- Overføring av skatteoppkreving til staten
- Husbankens personrettede tilskudd
- Leirskoleopphold
- Moderasjonsordninger sfo, for 1. og 2. klasse

Overføring av skatteoppkrevingen til staten: Fra 1. juni 2020 skal skatteinnkrevingen overføres til staten. I forbindelse med dette får Evje og Hornnes kommune et uttrekk av rammetilskuddet på 538 000,-, det er da 7/12 virkning ettersom overføringen skjer når det er 7 måneder igjen av året. Oppgaver som forsvinner med dette er både vårt lokale skatteoppkreverkontor og arbeidsgiverkontroll, som er en tjeneste vi har kjøpt gjennom et interkommunalt samarbeid i Agder.

Vi har beregnet at vi kommer til å tape på omleggingen av skatteoppkrevingen økonomisk. Vi har beregnet våre årlige kostnader som følger:

Lønns- og driftskostnader skatteoppkrever, anslått	kr 437 500
Arbeidsgiverkontrollen	kr 208 000
Tap inntekter	kr 17 500
Totalt	kr 628 000
Uttrekk, helårsvirkninger	kr 922 000

Årlig tap anslås til rundt kr 300 000,-.

Evje og Hornnes kommune har også vært skatteoppkrever for de andre Setesdalskommunene og hatt en inntekt på dette som vil forsvinne fra og med juni 2020. Vi mister her lokale arbeidsoppgaver og kompetanse. Det er også interessant at vi observerer at i alle fall alle kommuner på Agder vi kjenner til, taper på denne omleggingen. Det gjelder både store og små kommuner.

Husbankens personrettede tilskudd gjelder tilskudd til etablering, og tilpasning av bolig, og også til utredning og prosjektering. Kr 352 000,- har kommet inn i vår ramme. Dette har tidligere år vært tilskudd vi har kunnet søke på hos husbanken. Det er tilskudd til etablering og tilpasning av boliger for vanskeligstilte på boligmarkedet som har vært benyttet i vår kommune.

Kommunedirektøren har ikke funnet rom for å sette av friske midler til en slik ordning. Det er imidlertid kr 406 000 på fond vedr. denne ordningen i skrivende stund, midler vi har mottatt fra husbanken som foreløpig ikke er betalt ut. I 2020 ser vi for oss at disse midlene kan benyttes, så får vi vurdere behovet etter hvert og se hva vi eventuelt kan finne rom for i framtidige budsjetter.

Det blir lovpålagt med leirskole fra og med neste år. Evje og Hornnes kommune har ikke hatt leirskoleopphold for sine elever på mange år. I forbindelse med at dette blir lovpålagt blir et øremerket tilskudd innlemmet i rammetilskuddet, og vår andel av det er 46 000,-. Vi er også tilført kr 47 000,- i forbindelse med at det innføres moderasjonsordninger (reduisert foreldrebetaling) i sfo for 1. og 2. klassinger. Disse midlene er avsatt på sentral ramme og vil bli viderefordelt til skolene.

Eiendomsskatt

I Evje og Hornnes kommune er det eiendomsskatt iht. eiendomsskatteloven 3c: *"berre på kraftverk, vindkraftverk, kraftnett og anlegg omfatta av særskattereglane for petroleum"*.

Vi har mottatt eiendomsskattegrunnlaget for 2020 for kraftverkene. Her er det noe høyere beløp enn i 2019. Vi har fortsatt en uavklart sak mot Statnett vedr. kraftnettet, og vi skal også foreta en ny takst for anlegget til Agder Energi på bakgrunn av dommen som ble fattet i Statnett-saken.

Alt i alt kan vi budsjettere med kr 210 000,- mer enn opprinnelig budsjett 2019 på dette området. Fra og med 2020 er dette økt med ytterligere 1 mill, det er da lagt til grunn at eiendomsskatt fra utbygging av Fennefossen slår inn.

Netto driftsresultat i framlagt budsjett/økonomiplan

Teknisk beregningsutvalg, som er et partssammensatt utvalg som ser på kommunal og fylkeskommunal økonomi, anbefaler at kommunene minst bør ha et netto driftsresultat på 1,75 % for å sikre en bærekraftig økonomi i kommunene. Vår handlingsregel for gjeld, vedtatt i kommunestyret 10.12.2015, sier følgende når det gjelder netto driftsresultat:

«Administrasjonen bør legge fram et budsjettforslag med minimum 1,75 % netto driftsresultat.»

Det er viktig å legge fram et budsjett som har buffere som kan brukes gjennom året, og som gjør at en har muligheten til å sette av til fond både til investeringer og framtidige driftsutfordringer. Vedtatt budsjett for 2019 hadde et netto driftsresultat (korrigert for bundne fond) på 0,18 %. Vi har også i økonomiplanperioden fokusert på netto driftsresultat korrigert for bundne fond. Dette resultatet ligger som følger i økonomiplanen:

Netto driftsresultat	2020	2021	2022	2023
Netto driftsresultat korr for bundne fond:	814	-1 564	775	925
Netto driftsresultat i %	0,25	-0,49	0,24	0,29

Dersom vi korrigerer også for premieavvik på pensjon, ville resultatet se langt dårligere ut. I 2020 ville vi da ha et netto driftsresultat som er negativt med 2,68 %.

Økende utgifter på en del av våre tjenesteområder og økende gjeldsbyrde bidrar til det lave resultatet. Kommunen må være forberedt på at handlingsrommet blir lite framover. Resultatene som ligger i økonomiplanen stemmer godt med Kommunal Rapport framtidsbarometer, der følgende blir sagt:

«I Evje og Hornnes venter vi et driftsresultat i 2020 som ligger litt over null, langt under anbefalt nivå på 1,75 %.»

Selv om resultatet ligger langt under det ønskelige har vi ikke sett det mulig å løfte resultatet opp til 1,75 % uten at dette ville gi store negative utslag for tjenestetilbudet, og gå utover de områdene det er fastsatt at vi skal satse på. Like viktig som buffere til å håndtere svingninger er det at budsjettet er realistisk, og reelt, og at man ivaretar kommunens oppgaver på best mulig måte. De siste årene har det kommet føringer fra staten, og det er overført midler, til helsestasjon, rus, økt lærertetthet i skolen, tidlig innsats i skole/barnehage. Kommunen har også selv hatt satsinger som har vært sett på som nødvendige på grunn av utfordringsbildet – som «Aktiv i Evje og Hornnes» og plan mot barnefattigdom. Man har tenkt at dette er viktige områder å satse på for å bedre livskvaliteten til innbyggerne og også for å sørge for at utgiftene framover begrenses fordi f.eks. flere kommer i utdanning og arbeid framfor å være avhengige av sosialhjelp.

Det er ikke grunn til å tro at kommuneøkonomien vil bedres framover. På grunn av det, og av de svake resultatene i økonomiplanperioden, må vi jobbe aktivt med fortsatt effektivisering og innsparing framover. Vi har mange interkommunale samarbeid av forskjellig slag, og for disse er det vanskelig å gjøre noe med kostnadene. Av den grunn vil presset på vår interne drift være økene. Kommunedirektøren foreslår at den administrative ledergruppa jobber med dette gjennom året, og legger fram en statusrapport for kommunestyret før sommeren.

Som man vil se under omtale av enhetene har enhet for drift og forvaltning et ønske om økte midler til vedlikehold. Vi har ikke funnet rom for det, men enhetene har enhetsfond, og vi kommer til å omdisponere 5 % av disse til et vedlikeholdsfond som kan benyttes framover. Dette vil tilføre vedlikeholdsfondet ca. 480 000,-, og fondet vil etter dette være på ca. 0,900 mill.

Lån, handlingsregel og egenkapital i % i investeringene.

Handlingsregel for gjeld lyder som følger: «I budsjettet skal minimum 15 % av utgiftene til investeringer finansieres via egenkapital, det vil si via fond, overføring fra drift eller salg av eiendom/andre inntekter i investeringsregnskapet. Tilskudd til konkrete investeringsprosjekter kommer i tillegg. Lånegjeld (utenom startlån og finansielle leasingavtaler) skal være på maksimum 80 % av brutto driftsinntekter.»

Administrasjonen har i budsjettet fulgt opp handlingsregelen. Følgende låneopptak er planlagt i økonomiplanperioden (utenom startlån):

2020: 35,000 mill.
2021: 9,200 mill.
2022: 8,000 mill.
2023: 4,000 mill.

Tabellen under viser utvikling i lånegjeld med planlagte låneopptak i økonomiplanen (alle tall i hele 1000). Vi har korrigert for forventede innbetalinger vedr. fødsels- og sykepenger. Det har vi gjort fordi disse inntektene kommer med når man kontrollerer i etterkant for å se om man er innenfor handlingsregelen. Vi mener derfor det er logisk å regne dem med også i forkant.

Tabellen viser også hvor mye vi finansierer med egenkapital i henhold til handlingsregelen. Som vi ser ligger vi hele veien over kravet til 15 %, og i 2021 ganske mye over. Dette blir gjort for at vi skal klare å holde handlingsregelen for gjeld. Med lavere bruk av egenkapital (og dermed også mindre bruk av disposisjonsfond) ville vi kommet over 80 % gjeldsgrad.

Tabellen viser også forventet disposisjonsfond i prosent av driftsinntekter (det er naturlig nok usikkerhet knyttet til anslag for disposisjonsfond per 01.01.20). Disposisjonsfondene går fra forventet nærmere 41 mill. ved inngangen til 2020 til forventet 28,500 mill. ved utgangen av 2023. Disposisjonsfondene er da på 8,87 % av driftsinntektene, og det er fortsatt en akseptabel størrelse på fondene. Inne i fondene ligger imidlertid det som er satt av til pensjonsfond (premieavvik), ved inngangen til 2019 er denne størrelsen 11,725 mill. Med et stort positivt premieavvik forventet i 2020 vil likviditeten svekkes.

Det er alltid en avveining hvor mye fond som bør brukes opp mot hvor mye lån som skal tas opp, for det er viktig å ha fondsreserver på plass for å kunne håndtere uventede svingninger.

Lån og handlingsregel	2020	2021	2022	2023
Inntekter i henhold til budsjett	319 820	317 495	318 203	319 537
Anslag: Refusjon syke- og fødselspenger	8 000	8 000	8 000	8 000
Totale inntekter	327 820	325 495	326 203	327 537
Gjeld 01.01	235 531	260 750	259 285	256 312
+ lån	35 000	9 200	8 000	4 000
-avdrag	-9 782	-10 665	-10 973	-10 914
Gjeld 31.12	260 750	259 285	256 312	249 398
Gjeld i % av driftsinntekter	79,54	79,66	78,57	76,14
Disposisjonsfond per 01.01:	40 651	33 152	27 873	27 873
Bruk disposisjonsfond	-7 499	-5 279	0	0
Avsetning disposisjonsfond	0	0	0	0
Netto bruk disposisjonsfond	-7 499	-5 279	0	0
Disp.fond 31.12.	33 440	27 873	27 873	27 873
Disposisjonsfond i % av inntekter	10,37	8,78	8,76	8,72
Overføring fra drift til investering	8 313	3 715	775	925
Egenkapital i %, investering	18,58	36,09	21,99	20,87

Det må nevnes at dersom ytterligere investeringer blir lagt inn i perioden vil dette selvsagt gjøre det svært vanskelig å overholde handlingsregelen.

Som kommune må vi beregne minimumsavdrag. Reglene for dette er som følger: Den samlede lånegjeld for lån til investeringer og lånekonverteringer skal avdras med like årlige avdrag. Gjenstående løpetid for kommunens samlede gjeldsbyrde kan ikke overstige den veide levetiden for kommunens anleggsmidler ved siste årsskifte. For noen år siden reduserte vi avdragene for å komme ned mot minimumsavdrag og skaffe oss større handlingsrom. I 2020 vil vi trolig ligge noe over minimumsavdraget, så her ligger en mulighet for å skaffe større handlingsrom som per i dag ikke er fullt utnyttet.

Renta er svakt synkende i økonomiplanen. I 2020 er det lagt til grunn en rente på 2,40% på flytende lån. Vi bruker kommunalbankens anslag som grunnlag. I 2023 er anslaget 2,15%. (Se forøvrig økonomiplanen).

Utbyttet til Agder Energi er viktig for kommunen. Vi vet per nå at utbyttegrunnlaget for 2020 skal være 872 mill., utbytte skal utbetales av 70 % av dette, det betyr 610 400 mill. Vi eier 1,528 % og inntekten blir dermed ca. 9,327 mill. I 2019 har vi mottatt 9,048 mill. i utbytte fra Agder Energi. I økonomiplanen ligger anslaget for utbytte fra Agder Energi flatt.

Når det gjelder konsesjonsavgifter (kraftfond) er det budsjettert med inntekter (konsesjonsavgifter) på kr 818 000,- og avsetning til fond (da inklusiv avkastning på midlene) på kr 887 000,-, - mens det brukes 1 100 000,-. Det betyr en netto bruk på kr 213 000,-.

Midlene brukes i henhold til reglene vedr. kraftfond. De kan bl.a. brukes til å dekke renter og avdrag på investeringer som er gjort i tråd med fondets formål, til kommunal infrastruktur, og til å lønne næringsmedarbeider. Ut fra dette brukes kr 700 000,- av fondet, koblet opp mot utbetaling til Setesdal regionråd. I tillegg har vi de siste årene brukt kr 400 000,- årlig til næringstilskudd. Dette ble vedtatt i årsbudsjettet for 2017, der kommunestyret delegerte til formannskapet å vedta disponering av inntil kr 400 000,- fra kommunens kraftfond til næringstilskudd. Ordningen har vært administrert gjennom Evjemoen Næringspark AS. For 2020 har næringsparken signalisert at den har midler selv og ikke trenger disse fondsmidlene. For dette året settes derfor kr 400 000,- inn som en del av finansieringen av kommunal infrastruktur. De kommende årene i økonomiplanen er fondsmidlene igjen planlagt brukt som næringstilskudd.

På sikt brukes det da mer av fondet enn det som settes av, men det er mulig å fortsette som nå i økonomiplanperioden. På sikt må bruken trappes ned og tilpasses avkastningen. Det gjøres oppmerksom på at det er 3,150 mill. på næringsfond som ikke kan røres, her kan bare avkastningen benyttes, i tillegg til den årlige konsesjonsavgiften.

Arbeidet med budsjettet for 2020/økonomiplanen 2020 - 2023

Det skal i budsjettet være et avsnitt som beskriver arbeidet med budsjettet. Her vil vi si noe om hvordan vi har jobbet med budsjettet, og vi må også si noe om vedtatt innsparingskrav fra kommunestyret.

Da budsjettet for 2019 ble vedtatt, ble følgende tekstforslag vedtatt: «*Kommunestyret ber rådmannen om å komme ned i driftsutgifter for neste års budsjett. En bør strebe etter en innsparing på 1%.*» I januar 2019 gikk det ut til enhetene en bestilling på kutt på 1,5 % av hver enhets driftsramme. Enhetene fikk frist til 1. mai for å komme med innspill.

Budsjettrundskrivet gikk ut i juni, etter at kommunedirektøren hadde gått gjennom innsparingsforslagene fra enhetene og vurdert hvor det var mest realistisk å foreta innsparinger. Her ble det slått fast at en innsparing på 1 % av driftsutgiftene ville utgjøre drøye 3,2 mill. Det ble også fastslått at det skulle foretas en effektivisering ved at det ikke ble gitt generell prisvekst for annet enn lønnsvekst i faste stillinger, og for interkommunale samarbeid og faste avtaler der en vet at det blir prisvekst. Det skulle ikke prisjusteres for mer generelle poster i budsjettet (vikarer, kursbudsjett, inventar, servering mv.) En beregning viste at dette skulle gi en effektivisering på i overkant av 900 000,-. Her er det viktig å kommentere at å ikke prisjustere for generelle poster er en praksis som har vært fulgt i mange år, slik at det her har foregått en effektivisering over lengre tid.

Enhetene ble i tillegg til dette bedt om generelle nedjusteringer i følgende størrelse:

Politisk styring og kontroll	kr	20 000
Sentraladministrasjonen	kr	200 000
Kultur	kr	85 000
Hornnes barneskole	kr	25 000
Evje barneskole	kr	40 000
Evje ungdomsskole og voksenoppl.	kr	35 000
Barnehage	kr	30 000
Helse og familie	kr	500 000
Pleie og omsorg	kr	300 000
Drift og forvaltning	kr	225 000
Sum	kr	1 460 000

Disse nedjusteringene er innarbeidet i rammen og under hver enhet kommer vi tilbake til hvordan det er gjort.

Totalt utgjorde da fordelte innsparinger og ikke justering for prisvekst kr 2,400 mill., og det gjenstod mellom 0,800 mill. og 0,900 mill. for å oppfylle kommunestyrets vedtak. Det er innarbeidet andre tiltak også som gjør at summen er oppnådd. Fordeling per enhet endte som følger:

Politisk styring og kontroll	kr	13 000
Sentraladministrasjonen	kr	317 000
Kultur	kr	110 000
Hornnes barneskole	kr	25 000
Evje barneskole	kr	40 000
Evje ungdomsskole og voksenoppl.	kr	35 000
Barnehage	kr	30 000
Helse og familie	kr	1 045 000
Pleie og omsorg	kr	550 000
Drift og forvaltning	kr	225 000
Ikke prisjustering	kr	900 000
Sum	kr	3 290 000

Utover innsparingene ble enhetene bedt om å levere inn et budsjett som hadde samme tjenestenivå som i 2019. Det som imidlertid er vanskelig, er at samtidig som man foretar grep for å få kostnadene ned, har man økninger av kostnader eller nye behov. Dette gjør at istedenfor reell innsparing blir disse beløpene en omdisponering til andre formål. Det betyr at man kan vise til at man har foretatt effektivisering og innsparinger, men så har man økning på andre områder som gjør at utgiftene likevel ikke går ned. For 2020 har vi for eksempel være nødt til øke budsjettposten for forventede sosialhjelpsutgifter, da alt annet ville være helt urealistisk når vi ser på utviklingen i år.

Med andre ord: Dersom vi ikke hadde foretatt denne effektiviseringen og disse kuttene, hadde vi vært nødt til å øke enhetenes rammer tilsvarende, for å oppnå ønsket tjenestetilbud i 2020. Effektiviseringen og kuttene er med på å redusere den årlige tildelingen til enhetene.

Hvilke innsparinger som er foretatt på enhetene er beskrevet i den delen av budsjettframlegget der hver enkelt enhet gjennomgås.

Det er også viktig å være klar over at et budsjett med samme tjenestenivå som i dag kan inneholde store naturlige svingninger som skyldes f.eks. flere eller færre brukere, elever, barnehagebarn osv. Et eksempel i år er innarbeidet forslag til bemannet psykiatrispolig, som kommer på grunn av økte behov innen tjenesten. Slike forhold vil bli kommentert under omtale av de ulike enhetene.

Det er lagt ved et skriv som viser hva hver enkelt enhet leverte inn da det ble gitt beskjed om å vise innsparinger på 1,5 %. Dette er lagt ved for at det skal være mulig for kommunestyret å kunne identifisere hva som kan gjøres dersom det er ønske om å prioritere ytterligere i kommunens tjenestetilbud.

Tabellen under viser utviklingen i driftsutgifter og driftsinntekter i økonomiplanperioden:

§ 5-6. Økonomisk oversikt etter art – drift							
Økonomiplan							
Tall i 1000 kroner	Regnskap 2018	Opprinnelig budsjett 2019	Regulert budsjett 2019	Økonomiplan 2020	Økonomiplan 2021	Økonomiplan 2022	Økonomiplan 2023
Driftsinntekter							
Rammetilskudd	-134 852	-140 200	-142 600	-146 000	-146 200	-146 900	-147 800
Inntekts- og formuesskatt	-80 453	-81 750	-83 150	-84 350	-84 450	-85 250	-85 550
Eiendomsskatt	-3 958	-3 070	-2 920	-3 280	-4 280	-4 280	-4 280
Andre skatteinntekter	-1 830	-1 696	-1 696	-1 768	-1 768	-1 768	-1 768
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-17 809	-13 657	-13 657	-10 459	-9 247	-8 372	-8 184
Overføringer og tilskudd fra andre	-42 852	-27 642	-27 338	-28 219	-25 345	-24 571	-24 241
Brukerbetalinger	-9 689	-9 464	-9 464	-10 467	-10 472	-10 472	-10 472
Salgs- og leieinntekter	-35 987	-35 866	-36 462	-35 415	-35 903	-36 725	-37 472
Sum driftsinntekter	-327 431	-313 345	-317 287	-319 958	-317 664	-318 339	-319 768
Driftsutgifter							
Lønnsutgifter	168 587	166 403	170 393	174 964	174 261	173 200	173 256
Sosiale utgifter	36 664	37 148	39 354	36 691	36 681	36 441	36 447
Kjøp av varer og tjenester	86 302	82 271	86 264	79 874	79 467	79 219	79 752
Overføringer og tilskudd til andre	26 051	23 503	18 679	24 783	24 797	24 594	25 220
Avskrivninger	13 815	14 500	14 500	15 000	15 500	15 500	15 500
Sum driftsutgifter	331 420	323 825	329 189	331 312	330 706	328 954	330 174
Brutto driftsresultat	3 989	10 480	11 903	11 353	13 042	10 616	10 406
Finansinntekter/Finansutgifter							
Renteinntekter	-1 898	-2 132	-2 132	-2 812	-2 867	-2 915	-2 902
Utbytter	-9 326	-9 058	-9 143	-9 450	-9 450	-9 450	-9 450
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter	5 112	5 678	5 678	6 818	6 892	6 537	6 308
Avdrag på lån	8 951	8 980	8 980	9 782	10 665	10 793	10 914
Netto finansutgifter	2 838	3 468	3 383	4 338	5 240	4 965	4 870
Motpost avskrivninger	-13 815	-14 500	-14 500	-15 000	-15 500	-15 500	-15 500
Netto driftsresultat	-6 988	-552	786	691	2 782	81	-224
Disponering eller dekning av netto driftsresultat:							
Overføring til investering	781	0	0	8 313	3 715	775	925
Netto avsetninger til eller bruk av bundne driftsfond	3 285	-869	-657	-1 505	-1 218	-856	-701
Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond	4 795	1 421	2 979	-7 499	-5 279	0	0
Dekning av tidligere års merforbruk	-4 982	0	-3 108	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	3 880	552	-786	-691	-2 782	-81	224
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk) (Minus=mindreforbruk, før 2020)	-3 108	0	0	0	0	0	0

I ny kommunelov er det nye krav til føring av regnskapet. De som kjenner til kommuneregnskap fra før vet at man tidligere år har brukt disposisjonsfond i investeringsregnskapet. Det er ikke lenger tillatt. Når det gjelder disposisjonsfond (og bundne driftsfond) må bruk av disse føres i driftsregnskapet, og så må det foretas en overføring til investering. Derfor ser man av tabellen over at bruk av disposisjonsfond er 7,499 mill., og så er det overført investering 8,313 mill. til investering. Det betyr at årets drift finansierer 0,814 mill. av overføringen, mens resten tas av disposisjonsfond fra tidligere år.

En annen endring som har skjedd er at det ikke lenger skal oppstå mindreforbruk ved regnskapsavslutningen, og heller ikke merforbruk med mindre alle disposisjonsfond er brukt opp. Kommunedirektøren skal foreta avsetning av et eventuelt mindreforbruk, eller bruke disposisjonsfond til mindreforbruket er borte. Det er grunnen til at den nederste kolonnen har fått tittelen «Fremført til inndekning senere år», noe som vil se rart ut så lenge man har med kolonner som viser et mindreforbruk etter de gamle reglene.

Tabellen viser at fra 2019 (regulert budsjett) til 2020 har driftsinntektene gått opp med 2,671 mill., dette tilsvarer en økning på 0,84 %. Mot opprinnelig budsjett er økningen 6,613 mill., eller 2,11 %. Forventede driftsutgifter går opp med 2,122 mill., eller 0,64 %, sett opp mot opprinnelig budsjett er økningen 2,31 %. Brutto driftsresultat er negativt.

Finansutgiftene går opp på grunn av økt låneopptak. Vi ligger over forventet minimumsavdrag for 2020.

Netto driftsresultat korrigert for bundne fond ligger på 0,25 %, og vi ønsker å synliggjøre noen av de største utfordringene med å nå et bedre resultat:

- En stor utfordring er at vekst i frie inntekter er mindre enn forventet utgiftsvekst.
- Renter og avdrag budsjetteres med totalt 1,942 mill. mer i budsjett 2020 enn i budsjett 2019.
- Kostnader til alternativ skoledrift i ombygningsfasen ved skolene kom inn fra juni 2019, det er beregnet i underkant av 1,120 mill. til leide lokaler i 2020. Dette er ekstraordinære utgifter. I 2021 ligger disse kostnadene med halvårseffekt.
- Utgifter til sosialhjelp har vært sterkt stigende. Disse er vanskelige å budsjettere, men vi har økt budsjettet 0,660 mill. for 2020 samlet sett. Det er et forsiktig anslag.
- Vi budsjetterer med 0,320 mill. i tilskudd til fiber, private. Dette er strengt tatt en oppgave som er utenfor det kommunale ansvarsområdet. Dette er likevel ikke en økning i forhold til budsjettet for 2019, det er på samme nivå.
- Fra og med 2021 er det budsjettet med 2,315 mill. mindre i inntekter vedr. ressurskrevende brukere, uten at utgiftene går ned.
- Økende behov over tid for bedre oppfølging av mennesker som faller igjennom i forhold til andre tilbud i helsevesenet, se helse og familie og forslag til oppretting av bemannet psykiatrispolig

Det er også faktorer som bidrar positivt inn i budsjettet og økonomiplanen. Inntekter fra konsesjonskraft og eiendomsskatt ser ut til å øke med mellom 300 og 400 000,-. Også for utbytte kan vi legge inn en svak økning. I økonomiplanen er det budsjettet med eiendomsskatt fra utbygging Fennefossen, og fra 2021 og framover er det heller ikke budsjettet med utgifter til fiber til private. Det er også lagt opp til nedgang i utgifter til voksenopplæring i økonomiplanperioden, da det ser ut til å bli nedgang i antall klasser.

Utvikling i lønns- og pensjonskostnader

Årsverk i budsjettet går fra totalt ca. 288 til ca. 294 i kommunen som helhet i 2020. Da må man ta med i betraktning at legekantoret har blitt kommunalt, og dette har gitt en økning på ca. 6,5 årsverk. Det har også skjedd en del andre omlegginger når det gjelder årsverk, det vises til omtale under enhetene.

Disse kostnadene har utviklet seg slik fra 2018 til 2020 (alle tall er i hele 1000):

	Regnskap 18	Regulert bud 19	Budsjett 2020
Lønnskostnader (inkl. kjøring, diett mv)	168 587	170 403	174 964
Sosiale kostnader	36 664	39 456	36 691
Avsatt lønn/pensjon		197	5 850
Sykepenger, fødselspenger mv	-7 418		
Totalt	197 833	210 056	217 505
Introduksjonsstønad/kvalifiseringsprogrammet	-3 995	-6 101	-2 780
Premieavvik	3 236	5 126	10 089
Lønnsutg. utenom intro/kvp og premieavvik	197 074	209 081	224 814

Kommentar vedr. premieavvik: Premieavviket er en inntekt både i 18, 19 og 20, og er derfor lagt til. Tabellen viser at det er budsjettet med et stort, positivt premieavvik. Premieavviket for 2020 er budsjettet med en total inntekt på 13,379 mill., mens det utgiftsføres 3,290 mill. av premieavvik fra tidligere år. De 13,379 mill. skal da igjen utgiftsføres over de neste 7 årene. Det er da i realiteten en utsatt utgift.

Når det gjelder kvalifiseringsprogrammet/introduksjonsstønad holdes dette utenfor fordi det ikke er ordinær lønn, men spesielle ordninger som kan ha svært varierende utgifter.

Man må være klar over man ikke ser hele bildet, fordi det på noen områder er interkommunale samarbeid. Da blir det tjenestekjøp i stedet for lønnsutgifter. Samtidig vil våre lønnskostnader blåses opp av de områdene der vi er vertskommune og lønner personer som utfører tjenester for andre kommuner.

Når det gjelder avsetning til lønnsoppgjør, er lønnsveksten i statsbudsjettet for 2020 anslått til 3,6%. Inne i dette er overheng på 1,3 %, dette er hos oss allerede innarbeidet i enhetenes budsjett. Vi står da igjen med 2,3 %, hvorav glidning utgjør 0,1 – 0,2 %. Glidning skal også i det alt vesentlige være innarbeidet (ansiennitetsopprykk), så vi går ut fra en avsetning på drøye 2,1%.

Når det gjelder pensjonsutgiftene, skal vi ifølge prognoser betale 30,833 mill. til Kommunal landspensjonskasse (klp) og Statens pensjonskasse (spk). Kostnaden, etter at premieavviket er inntektsført, blir ca. 21,728 mill. Det er drøye 180 000 mindre enn kostnaden i 2019 dersom vi ser på revidert prognose per september for inneværende år. Dette ser vi henger sammen med at staten har beregnet mindre pensjonskostnader for 2020 enn i 2019 når de har sett på vekst i frie inntekter.

Synkende rente kan gi oppgang i pensjonsutgiftene. I økonomiplanen er rentene svakt synkende, men det er ikke store endringer.

Problemet med inntektsføringen av premieavvik er at det kan skape et regnskapsmessig mindreforbruk som kan settes av til fond, og da igjen kan brukes til forskjellige formål i driften. Men ettersom dette er inntekter vi aldri vil få inn («falske fordringer») så vil dette ved bruk redusere likviditeten på sikt – vi kan bruke midler vi i prinsippet ikke har. Per 01.01.19 hadde vi satt av 11,725 mill. på pensjonsfond mens de «falske fordringer» i balansen var 13,437 mill. Etter 2020 vil vi ha langt mindre dekning på dette fondet. Det er viktig å være klar over at dette uansett er ordinære disposisjonsfond som kan brukes til andre formål behov.

Generelle kommentarer: Iks'er, Evje og Hornnes sokneråd, interkommunale samarbeid mv.

Iks'er, interkommunale samarbeid med videre har i vår kommune ligget inne i enhetenes rammer. Svært mange av samarbeidene har vært under sentraladministrasjonen, Setesdal Brannvesen IKS har vært under drift og forvaltning mens Aust-Agder Museum og Arkiv har sortert under enhet for kultur. Midt-Agder barnevern og PPT har imidlertid vært skilt ut som egen ramme.

Vi har i år valgt å legge alle disse interkommunale samarbeidene ut på en egen ramme. Da mener vi det blir lettere å se hvor mye som egentlig ligger i de forskjellige enhetenes rammer. Vi har måttet foreta en konkret vurdering av hvilke samarbeid som skal trekkes ut. Noen tjenestekjøp er det naturlig at ligger hos enheten, som en del av tjenesten. Dette gjelder f.eks. kjøp av legevaktjenester i Arendal eller kjøp av gjeldsrådgivningstjenester i Arendal. Her er kjøpet en integrert del av den kommunale tjenesten. Det vi har trukket ut er iks'er mv som er egne tjenester og som er enkle å trekke ut: f.eks. revisjon og brann. I tillegg er Evje og Hornnes sokn og andre religiøse tilskudd, som er en stor budsjettpost under sentraladministrasjonen, trukket ut. Det samme gjelder tilskudd til private barnehager, og gjesteelever i Bygland og Birkenes.

For at kommunestyret skal kunne se reell vekst fra det ene året til det andre, har vi under presentasjonen av hver enhet tatt med rammen slik den ville være uten disse uttrekkene. Det er da ny ramme blir sammenlignbar med gammel.

For iks'er med videre har det, i alle fall for mange av disse, vært slik at utgangspunktet for justering skal være kommunal deflator. Vi går her gjennom en del av de største postene på dette området.

Aust-Agder museum og arkiv IKS: Her er tilskuddet totalt økt med 22 200 kr, til kr 1 285 300,-. Dette er en vekst på 1,75 %. Grunnen til at økningen ligger såpass langt under deflator er at utgifter til låneutgifter nybygg går ned med kr 15 000,-. Dette er i henhold til plan.

Når det gjelder revisjon, kan vi påregne en kostnad på kr 840 000,- i 2020 mot kr 830 000,- i 2019. Dette er en økning på 1,21 %. Går vi tilbake til 2016 budsjetterte vi med en kostnad på 969 000,- på dette området. Budsjettet her har altså gått ned over tid, og vi ser for vår kommune en effekt av at revisjonen har blitt del av en større enhet.

Tilskudd til Setesdal Regionråd er lagt inn med 1,300 mill. Denne summen er også uforandret og har vært den samme i flere år.

Til Setesdal Brannvesen iks er det lagt inn kr 2 529 900,- mot 2 304 100,- i 2019. Dette følger budsjett og økonomiplan vedtatt i representantskapet i iks'et. Kjøp av feietjenester kommer i tillegg og inngår i selvkost.

Tilskudd til Evje og Hornnes sokn er justert med 2 %, noe som tilsvarer den økningen vi har fått fra staten i våre frie inntekter. Soknet hadde ønske om deflatorjustering. Tilskuddet for 2020 ligger inne med 3 488 000,-. Full deflatorjustering ville gitt et tilskudd på 3 525 600,-.

I tillegg til tilskudd har Evje og Hornnes sokn en tjenesteavtale med kommunen, og denne er verdsatt til kr 105 000,-. Kommunen har regnskapsføring inkl. lønn og fakturering for kirka. Soknet betaler ikke for tjenestene kommunen utfører for dem, men beløpet fastsatt i tjenesteavtalen bokføres som en del av tilskuddet soknet mottar.

Setesdal ikt har levert inn et budsjettforslag der Evje og Hornnes kommunes andel er 5,429 mill. for 2020, mot 5,150 mill. for 2019. Dette er lagt til grunn for budsjettet. Erfaringsmessig kan det skje ting gjennom året på dette området, men vi legger likevel til grunn det som er kjent i dag.

Når det gjelder kjøp fra Bygland av jordmortjenester og kommunelege er det lagt inn 1,135 mill. i budsjettet for 2020, dette er en nedgang på 75 000,- på bakgrunn av at utgifter vedr. kommunelege i 2018 (og også i 2019) var budsjettet noe for høyt.

Når det gjelder Setesdal Miljø og Gjenvinning iks, ligger det inne en forventet utgift på 6,663 mill. i 2020. Dette ligger inne i vårt selvkostregnskap, og avregnes i forhold til selvkostprinsipper.

Når det gjelder Setpro AS vil vårt tilskudd variere noe etter bruk. Det har vært følgende utgifter de siste årene:

2016: 0,884 mill.
2017: 0,791 mill.
2018: 0,821 mill.
2020: 0,991 mill.

Siden tilskuddet varierer etter bruk er dette noe vanskelig å budsjettere. Bedriften er imidlertid tildelt flere VTA-plasser fra staten gjennom året (VTA= varig tilrettelagt arbeid.). For disse plassene er det slik at staten yter tilskudd på 75 %, og kommunen yter det øvrige. Det har vært kø inn i denne ordningen, og med flest brukere fra Evje og Hornnes har vi budsjettet med 1,000 mill. for 2020.

Midt-Agder barnevern og PPT – her er det vanskelig å komme med sikre anslag, særlig for barnevern. Utgiftene til barnevern varierer over tid alt etter hvor mange barn som har hvilke tiltak, og det er uforutsigbart. Det vi vet, er at det blir noe økte leiekostnader i forbindelse med flytting til Hunsøya. I tillegg er det i budsjettet lagt inn to nye tiltak: Fagutvikler/fagstøtte (vår andel kr 138 825) og barnevern kontaktperson (vår andel kr 135 100,-). Dette er innarbeidet. Det er totalt lagt inn utgifter på 11,350 mill. Ramme i 2019 var 11,003 mill. Det er viktig å være klar over at det faller bort en inntekt på 0,755 mill. fra 2020, så det kan virke merkelig at det er så liten økning i kostnadene – når det samtidig er innarbeidet nye tiltak. Men dette bygger på erfaringstall fra de siste årene når det gjelder utgifter til både tiltak innen barnevern og administrasjon både av barnevern og PPT. Vi legger derfor inn denne kostnaden, og så må dette følges nøye opp utover i 2020.

Vi må ellers gi en tilbakemelding når det gjelder miljøterapeut-tjeneste. Kommunestyret i Evje og Hornnes vedtok i årsbudsjett 2019 at: «*Kommunestyret ber rådmannen rette en forespørsel til Midt-Agder barneverntjeneste om å utrede en egen miljøterapeut-tjeneste for Evje og Hornnes med sikte på å redusere innkjøp fra private tilbydere.*» Med grunnlag i kommunestyrets vedtak har administrasjonen iverksatt utredning i samarbeid med avdelingsleder Midt-Agder barnevern og rådgiver oppvekst. Oppsummering vedrørende dette viser at kjøp av tjenesten fra private tilbydere reguleres i forhold til det behov som enhver tid er gjeldende. Ut fra behov ser det ut til at en eventuell stillingsprosent for Evje og Hornnes kommune kan variere mellom 20-50 %. Kommunedirektøren ser det derfor som sentralt at videre utredning egen miljøterapeut-tjeneste bør skje i samarbeid med de øvrige kommunene i samarbeidet om Midt-Agder barnevern slik at det gir mulighet for en større stillingsprosent.

Frivilligsentralen er omtalt tidligere, deres tilskudd er oppjustert med deflator til kr 658 200,-.

Det finnes i tillegg til dette også en rekke andre samarbeid som f.eks. kriesenter, Interkommunalt fellesinnkjøp mv. Her har vi nevnt de største, av praktiske hensyn kan vi ikke gå gjennom alle.

Egenandeler, husleier, gebyrer mv.

Utgangspunktet for justeringer vil i de fleste tilfeller være deflator på 3,1 %. For husleie i kommunale leiligheter vil det være konsumprisindeksen som gjelder. Det er naturlig nok gjort noen justeringer og tilpasninger, og vi vil knytte noen kommentarer til betalingssatsene.

I kommunal barnehage følges reglene om makspris, og vi legger oss på den maksprisen som er foreslått fra regjeringen og regulerer eventuelt egenbetalingen dersom denne blir endret. Betalingssatsene graderes etter oppholdstid. Vi følger også sentrale regler vedr. redusert foreldrebetaling og gratis kjernetid for 3, 4 og 5 åringer for husholdninger med lav inntekt. Når det gjelder kostpenger, er dette delegert til samarbeidsutvalget. Det er derfor ikke lagt ved betalingssatser for barnehage. Kostprisen er kr 350 per måned for full plass. Makspris økes fra kr 3 040 til kr 3 135,- fra 01. januar, dette er prisregulering i tråd med forventet prisstigning. Når det gjelder redusert foreldrebetaling blir inntektsgrensen kr 574 759 fra januar, mens inntektsgrensen for gratis kjernetid prisjusteres til kr 566 100,- fra 01. august 2020.

I kulturskolen er prisen økt med deflator, rundet av til nærmeste runde sum (10'er eller 5'er.)

Gebyrene innenfor plan- og bygningsloven er økt med deflator, dvs. 3,1 %. Det samme gjelder gebyr i henhold av matrikkelloven.

Abonnementsgebyr for vann reduseres med kr 32,- fra kr 1 1624 til kr 1 1592,-. (I 2019 ble de satt ned til med kr 100,- fra 1 724 til 1 624) Pris per m2 settes ned fra kr 13,70 til kr 13,20,-. (i 2018 var prisen kr 14,60). For avløp settes abonnementsgebyret ned fra kr 2 694,- til 2 676,- (I 2018 var prisen kr 2 844,-). Pris per m2 settes ned fra kr 20,50 til kr 19,90 (I 2018 var prisen kr 21). Selv om det nå har vært en prisnedgang de siste årene, ble prisene satt opp ganske mye fra 2017 til 2018. Her vil det være svingninger over tid i forhold til fond og resultater innen området.

Når det gjelder renovasjon ble prisene satt opp midt i året 2019. Det ligger nå an til en nedgang, og prisene settes ned med rundt 6 %. Forventede kostnader for selskapet er lavere i 2020 enn i 2019, da de hadde en dyr mellomløsning på innhenting av avfall. Samtidig er det gamle underskudd i ordningen, som må tas inn de nærmeste årene. Renovasjon er den eneste ordningen der selvkost er lovpålagt, så underskudd må uansett dekkes inn.

For slamtømming settes prisene noe ned, og feiegebyr settes opp med kr 20 (fra kr 280,- til kr 300,- per pipe.)

Kommunedirektøren foreslår at kommunen fra og med 2020 kreves tilsynsavgift fra salgssteder for tobakksvarer og tobakksurrogater til forbruker iht. tobakkskadeloven § 10 for å dekke kostnader med tilsynsoppgaver etter §7 første ledd. Gebyret fastsettes for hvert år i tobakksalgforskriften § 24, så her skal ikke kommunestyret fastsette gebyrstørrelsen. For 2019 er dette gebyret på kr 4 580,-.

Timepris for bistand i hjemmet (hjemmehjelp) økes fra kr 185,- til kr 250,-, mens maksprisen settes til kr 210,-. Det blir alltid fakturert det som er mest gunstig for brukeren, enten timepris eller makspris.

Minstepensjonister (inntekt under 2G i husholdningen) betaler makspris på kr 210,- uansett antall timer. (Tidligere makspris var lik for denne gruppen, men dersom noen hadde kun en time, betalte de kr 185,-. Det gjelder imidlertid svært få, om noen.)

For husholdninger med inntekt 2-3 G foreslås en økning i makspris fra kr 420,- til kr 750,-. Timepris er kr 250,-, så ved to timers hjelp blir prisen kr 500,- (mot kr 370,- i inneværende år.) For husholdninger med inntekt 3-4 G økes maksprisen fra kr 870,- til kr 1500,-. Men også her er timeprisen kr 250,-. For at maksprisen skal benyttes må man ha 6 timer hjemmehjelp eller mer per måned, det er svært uvanlig.

Målet med prisøkningen er å komme nærmere selvkost, som er beregnet til ca. kr 350,- per time. Det er også foretatt en sammenligning med andre kommuner på Agder, der Evje og Hornnes kommune lå svært lavt. Prisøkningen i vår kommune har vært 75 kr de siste 17 årene sett samlet. Det vises til vedlegg.

Startlån

Vi regner ikke med at det blir nødvendig å ta opp startlån i 2020, da vi i skrivende stund har 9,201 mill. som ikke er lånt ut. Imidlertid har startlån de siste årene blitt benyttet mer og mer til fullfinansiering, og det betyr at det kan gå ut ganske mye midler på få saker. Vi legger derfor opp til at det i 2020 kan lånes inntil 5 mill., men dette vil ikke bli gjort dersom det ikke er behov. For økonomiplanen legges det opp til et låneopptak vedrørende startlån på 5 mill. per år.

Delegasjoner til kommunedirektøren i budsjettvedtaket

Det er en del beløp som i løpet av året skal fordeles ut på enheter, men kommunedirektøren har i utgangspunktet ikke fullmakt til å foreta disponeringer som endrer enhetenes rammer. I budsjettvedtaket er det derfor tatt inn en del forslag om delegasjoner til kommunedirektøren. Som tidligere år foreslås det at kommunedirektøren delegeres fullmakt til å fordele midler avsatt til lønns- og pensjonsvekst og til etter- og videreutdanning. I tillegg er det avsatt midler på sentral ramme til leirskoleopphold og moderasjonsordninger i sfo, disse midlene skal fordeles til skolene.

Søknader fra eksterne i forbindelse med budsjettet for 2020

Alle søknader følger som vedlegg til budsjettsaken. Vi beskriver her kort det forskjellige søknadene, og har inndelt dem i søknader som er lagt inn i budsjettet, og søknader som ikke er lagt inn.

Innarbeidede søknader/tilskudd:

Tilskudd til senter mot seksuelle overgrep Agder (SMSO)

Her har vi vært inne med tilskudd i flere år. Kostnaden har vært kr 11 000,- i 2019 og dette er innarbeidet i budsjettet for 20.

Stiftelsen Arkivet

Her har det også blitt gitt tilskudd i flere år, og det er budsjettert med dette tilskuddet.

Ikke innarbeidede søknader:

Etablering av motorsportsenter på Evje

I budsjettet for 2018 var det vedlagt en søknad på kr 320 000,-. På dette tidspunktet mente kommunedirektøren at saken var kommet noe for kort på en del områder til at den kunne behandles. Dette skulle sees på i forbindelse med kommuneplanens arealdel, og før dette var klarlagt, var saken ikke klar til behandling.

Kommunestyret fattet i forbindelse med budsjettbehandlingen for 2019 følgende vedtak når det gjaldt denne saken: «*Kommunestyret ser positivt på en delfinansiering ved etablering av motorsportsenter og ber søker komme tilbake når kommunens arealdel er godkjent.*»

Arealdelen er fortsatt ikke ferdig. Legger likevel med søknaden fra i fjor som påminnelse om at det her er gitt et positivt signal. Dette må eventuelt bli en sak på et senere tidspunkt.

Søknad om driftstilskudd til ATROP avd. Evje og Setesdal for 2020

Organisasjonen ATROP Støtte og Ettervernsenter er et lavterskeltilbud og et etterverntilbud for enkeltmennesker og familier som har erfart kriser og traumer etter seksuelle, fysiske og psykiske overgrep og krenkelser, eller som er rusavhengig, pårørende eller sliter med psykisk helse. Organisasjonen er et supplement til det offentlige, og har etablert seg i kommunen. De søker om kr 100 000,- for 2020. Om ikke søknaden innvilges vil ATROP avd Evje og Setesdal bli avvirket innen utgangen av 2019.

Stiftelsen Amatheia

Stiftelsen søker om tilskudd til fortsatt drift av sitt lokalkontor i Kristiansand. Stiftelsen har kontor i Kristiansand. Det vises til søknad.

Stiftelsen Lyngbo-hytta

Lyngbo-hytta er en stiftelse med almennyttig formål å eie og drive en hytte med leiepriser som deres brukerguppe har råd til å betale. Utviklingshemmede i Aust-Agder har i mange år gjennom Norsk Forbund for Utviklingshemmede hatt tilgang til en egen dagstur- og turhytte med overnattingsmulighet på Vegårshei, men det ble ikke mulig å videreføre bruken av hytta på grunn av utløp av festekontrakt.

Stiftelsen ble opprettet for å kunne finansiere en ny hytte til brukergruppen. Søknaden gjelder årene 19, 20 og 21, med 50 000,- i 19 og 16 667 i 20 og 21. Søknaden for 19 ble avslått administrativt, men søknaden legges nå fram for kommunestyret i forbindelse med budsjettbehandlingen.

Søknad om støtte for å planlegge, arrangere og gjennomføre NM i landeveissykling 2020

Kristiansands Cykleklubb (KCK) er anmodet av Norges Cykleforbund (NCF) om å arrangere Norgesmesterskap (NM) i landeveissykling i perioden søndag 14. juni til søndag 21. juni 2020. Arrangementet består av fellesstart landevei, lagtempo, tempo og gateritt for junior, U23, senior og elite. Arrangementet inkluderer dame- og herreklasser. KCK søker Evje og Hornnes om økonomisk og teknisk tilskudd for å arrangere NM i landeveissykling i 2020. Det søkes om et økonomisk tilskudd på kr 50 000,-. Vedlagt søknad viser hvilke ritt som er planlagt med start og målgang på Evje.

Søknad om støtte til gjennomføring av Idrettsleiren 2020 på Hove

Agder idrettskrets søker om inntil kr 20 000,- til å arrangere idrettsleir på Hove i tidsrommet 20 – 25 juni. Dette er 70. gang på rad leiren arrangeres, det er 850 barn og unge som deltar og 150 frivillige er med på arrangementet. I søknaden vises det til at leiravgiften ikke er nevneverdig justert på mange år, fordi arrangørene mener at idrett skal være for alle. Det søkes derfor om kommunal støtte for å dekke gapet mellom deltakeravgiften og de faktiske kostnadene.

Søknad om støtte til gjennomføring av Hovdenleiren 2020

Agder idrettskrets søker om midler til å arrangere Hovdenleiren 34. gang på rad. Leiren arrangeres i samarbeid med Åmli og Tvedesstrand videregående skole, og Friluftsrådet Sør er med som medarrangør. Leiren er et aktivitetstilbud til utviklingshemmede fra hele Agder-fylket, hensikten er å gi et organisert idrettstilbud vinterstid til denne gruppen. Leiren skal gjennomføres 28. mars – 3. april, med overnatting på Hovden Resort. Det er plass til 50 – 60 deltagere. Det søkes ikke om et bestemt beløp, men det er ønske om å holde egenandelen for deltakerne så lav som mulig.

Kirkens SOS i Agder

Det søkes om kr 7 500,-. Det vises til søknad.

Omtale av enhetene

Når det gjelder årsverk, må en huske på at midler til ekstrahjelp og vikarer ikke blir regnet med i årsverkene. Det betyr at årsverk omtalt under hver enhet ikke gir den hele og fulle sannhet når det gjelder antall årsverk, da det på noen områder er mer ekstrahjelp og vikarer enn på andre områder, i tillegg til at noen steder (som tidligere omtalt) erstatter tjenestekjøp årsverk.

For at det skal være mulig å sammenligne rammene for 2019 og 2020 har vi korrigert 2019-rammene for de samme tjenestene som i 2020 er trukket ut og lagt inn i det nye rammeområdet «*Interkommunale samarbeid og annet eksternt*». Da ser vi endring på de områdene/tjenestene som nå ligger igjen i enhetenes rammer. De enhetene som har uttrekk er politisk styring og kontroll, sentraladministrasjonen, enhet for kultur, enhet for helse og familie og enhet for drift og forvaltning.

Når det gjelder omtale av endringer i økonomiplanperioden innen hver enhet, vises det til vedlagt økonomiplan.

Politiske styrings- og kontrollorganer

Total ramme	Endring i ramme	Endring i %	Årsverk 19	Årsverk 20	Andel av utgifter til lønn /godtgjørelse
2 382	-247	-9,38	0	0	75,03

Korrigerer av ramme

Uttrekk Agder sekretariat	-134 000
---------------------------	----------

Korrigert ramme:

Nedgang i kostnadene skyldes at det ikke er valg i 2020, det var i 2019 lagt inn kr 230 000,- til det, forventet utgift i 2020 som ikke er et valgår er kr 12 000,-. Det var også satt av kr 170 000,- i forbindelse med innkjøp av ipader til nytt kommunestyre.

Det er lagt inn noe økning i møtgodtgjørelse mv pga. økte satser. Utover dette er det kun mindre justeringer.

Sentraladministrasjonen

Total ramme	Endring ramme	Endring i %	Årsverk 19	Årsverk 20	Andel av utg. til lønn
17 135	-122	-0,72	16,78	16,98	77,60

(Kommentar: Når det gjelder årsverk er ikke lærlinger og frikjøp tillitsvalgte regnet med. Selv om utgiftene til disse ligger på sentraladministrasjonen regner vi ikke med at de direkte berører driften av sentraladministrasjonen. De er imidlertid med når andel av utgifter til lønn er beregnet).

Stillingsressurs til skatteoppkrever vil forsvinne i løpet av året, da vil årsverk være 16,08. Det er ellers slik at under innsparinger (se lenger ned) tok vi med 20 % stilling som innsparing, mens det her har økt med 20 %. Dette kan forklares slik: Ved inngangen til 2019 var det 17,37 årsverk reelt. Av dette var 0,37 årsverk midlertidig og 0,22 årsverk ved servicekontoret skulle avsluttes i løpet av året, dette ble derfor nedjustert til 16,78. Ved servicekontoret har imidlertid to fast ansatte økt sin stilling fra 90 til 100 %, noe som har vært nødvendig, men som har spist opp nedjusteringen på 22 %. På økonomiavdelingen er det en ansatt som har økt sin stillingsprosent med 20 %, men det regner vi med skal gi en innsparing på sikt fordi denne avdelingen har hatt forholdsvis store utgifter til overtid. I 2018 var utgiftene til overtid på drøye 225 000,-, og det er brukt rett i overkant av kr 170 000,- per oktober i år. Pga. frister gjennom året vil vi ikke kunne bli kvitt overtidskostnadene helt på denne avdelingen, men vi jobber med å få dem ned med hjelp av økning i stilling og også gjennom andre grep.

Korrigerer av ramme:

Setesdal ikt	-5 297 000
Evje og Hornnes sokn og religiøse tilskudd	-3 913 000
Frivilligsentralen	-658 200
Agder revisjon	-840 000
Regionrådet	-1 300 000
Setpro	-1 000 000
Tilskudd privat barnehage	-1 950 000
Gjesteelever i andre kommuner	-423 800
Arbeidsgiverkontrollen/innkjøpssamarbeid/Usus AS	-180 100
Sum uttrekk	15 562 100

(ved kontrollregning vil ikke gammel ramme minus ny stemme. Dette er fordi fond som var med i rammen i budsjettet for 2019, er trukket ut og ligger felles for 2020).

Utgifter til bedriftshelsetjeneste og andre fellesutgifter som forsikring, porto, kopimaskiner mv ligger igjen på enhetens ramme. Det samme gjelder lærlinger for alle områder i kommunen og frikjøp av tillitsvalgt, og kontingent til ks, betaling til Norsk pasientskadeerstatning mv.

Innsparingskrav var 200 000,-. Det er foretatt følgende justeringer:

Nedjustering stilling	kr 179 500
Porto, telefon mv	kr 100 000 (kommer bl.a. som resultat av digitalisering)
Evje og Hornnes sokn har fått 2 % vekst i stedet for deflator 3,1%	kr 37 600*
Totalt	kr 317 000

Evje og Hornnes sokn er flyttet ut på rammeområde interkommunale samarbeid og andre eksterne. Er regnet som innsparing her fordi den lå på sentraladministrasjonen da innsparingsprosessen startet.

Justeringer og naturlige svingninger innen enheten

Det er justeringer i stillinger som nevnt under innledningen. Endringer vedr. skatteoppkrever er innarbeidet, og gir oss mindre utgifter, men også tap av inntekter.

Vi foreslår å innføre årlig tilsynsavgift for utsalgsstedene for tobakk, det har vi lagt inn en ekstra inntekt på kr 35 000,- på. Dette blir på samme måte, og blir ofte utført samtidig med, kontroll av utsalgsstedene for alkohol.

Tilskudd til landsskytterstevnet lå inne med 200 000,- i 2019 og faller bort fra 2020. Det er ellers prisjustering på forsikringer, og mindre endringer vedr. lærlinger og frikjøp tillitsvalgte. Midler til leirskoleopphold og moderasjonsordning sfo (omtalt tidligere) ligger under ansvar for rådgiver oppvekst med kr 93 000,-.

Enhet for kultur

Total ramme	Endring i ramme	Endring i %	Årsverk 19	Årsverk 20	Andel av utgifter til lønn
5 236	-193	-3,56 %	6,60	6,40	75,89

Når det gjelder årsverk, har samarbeid med Åseral om kulturskole gitt 70 % mer stilling. Samtidig har det forsvunnet 60 % i forbindelse med skiving av gards- og ættesoge, og det har skjedd andre mindre endringer, slik at det totalt sett er en nedgang på 0,2 årsverk.

På denne enheten skal utgiftene til Aust-Agder museum og arkiv iks trekkes ut:

Aust -Agder Museum og arkiv:	
Tilskudd museet	-914 800
Depotordning arkiv	-297 500
Byggekostnader (kuben)	-73 000
Sum uttrekk	1 285 300

Innsparingskrav var kr 85 000,-. Det er foretatt følgende innsparinger:

Turistinformasjonen	kr 50 000
Diverse konsulent	kr 50 000
Diverse innkjøp bibliotek	kr 10 000

Når det gjelder turistinformasjonen, vil man kunne løse denne med et lønnsbudsjett på kr 50 000,- istedenfor kr 100 000,-. Innsparte konsulentutgifter har vært midler som enhetsleder kultur har hatt til innleie til hjelp i arbeidet med forskjellige planer mv.

I tillegg til denne innsparingen regner vi med at vi får våren ikke vil klare å fylle opp alle budsjetterte stillinger i kulturskolen. Det er derfor lagt inn en innsparing på 15 % stilling for våren 2020, dette utgjør kr 55 000,-.

I enhetens innspill til budsjett er det tatt med ønske om ansatt på kino og scene (øke lønnsbudsjettet med 0,20 årsverk). Dette er et innspill som går på å ansette en person fast som teamleder på kino og således frigjøre tid til oppgaver som enhetsleder. Dette har det hittil blitt leid inn eksterne til i stor grad. Det er også utfordringer knyttet med rigging til arrangementer og så videre, og enhetsleder ser på forskjellige mulige løsninger her.

Kommunedirektøren mener det er en korrekt vurdering at enhetsleder bør frigjøres mer fra arbeidet med kino for å kunne konsentrere seg om andre saker. Dette må også sees i sammenheng med at midlene til konsulenthjelp til planarbeid er fjernet. I lønnsbudsjettet for 2019 lå det inne 10 % midlertidig stilling fordelt med 5 % på ungdomsråd og 5 % på kino. Disse videreføres (på kino) og det er lagt inn forslag om øke til 20 %. Det forventes da at utgiftene til innleie av eksterne går ned.

Det er ikke lagt inn midler til fengselsbibliotek. Kommunen har vært i dialog med fengselet om en bibliotekstjeneste, og fengselet er klar på at kommunen har plikt til å ha egen tjeneste i fengselet, og at dagens ordning ikke er god nok. Enhetsleder har på denne bakgrunn hatt dialog med Nasjonalbiblioteket, og fått tilbakemelding på at Nasjonalbiblioteket i slike tilfeller inngår en avtale med kommunen om kjøp av bibliotekstjenester, og så inngår folkebiblioteket i kommunen en avtale med fengselet. Nasjonalbiblioteket har imidlertid ikke midler på sine rammer, og sier også om hva kommunen har plikt til: «*Et kort svar når det gjelder fengselsbibliotek, er at staten har ansvaret for finansieringen, ikke kommunen. Fengselsbibliotek omfattes av det som i bibliotekloven omtales som bibliotekstjenester det ikke er naturlig er et kommunalt ansvar. Ettersom statsbudsjettet legges fram i neste uke, vil vi i løpet av noen uker ha en ide om hvorvidt dette lar seg realisere innenfor 2020-tildelingen.*»

Setesdal Videregående skole kan tilby oss tjenesten til en kostnad på kr 52 000,- per år. Kommunedirektøren mener imidlertid at vi må vente på avklaringen når det gjelder finansiering og at vi ikke kan legge inn midler til en ordning vi ikke har ansvaret for finansieringen av.

Hornnes barneskole

Total ramme	Endring i ramme	Endring i %	Årsverk 19	Årsverk 20	Andel av utgifter til lønn
13 577	1 534	12,74	18,50	19,56	89,02

Elevtall 2018/2019: 121
Elevtall 2019/2020: 123
Elevtall 2020/2021: 123

Årsak til endring i ramme er knyttet til flere forhold:

I 2019 var det budsjettert med statstilskudd (økt lærertetthet) på 0,273 mill., og inntekter fra gjesteelever på 1,037 mill. I 2020 er statstilskuddet gått inn i rammetilskuddet, og inntekter fra gjesteelever har gått ned med 0,219 mill. Dette gir en total nedgang i inntekter på nesten 0,500 mill. I tillegg går utgifter til skoleskyss opp med rundt 0,150 mill.

Det har blitt i overkant av et årsverk mer. Dette utgjør rundt 0,600 mill. 0,9 årsverk av økningen er på støttetiltak.

Innsparingskrav var 25 000,- - dette er lagt som kutt i lønnsutgifter.

Evje barneskole

Total ramme	Endring i ramme	Endring i %	Årsverk 19	Årsverk 20	Andel av utgifter til lønn
20 439	843	4,3	27,90	28,15	92,83

Elevtall 2018/2019: 220
Elevtall 2019/2020: 220
Elevtall 2020/2021: 220

Det er en liten økning i årsverk under støttetiltak (18 %) og sfo (7 %). Statstilskudd til økt lærertetthet var budsjettert med 0,546 mill. i 2019, og bortfaller fra 2020.

Innsparingskrav var kr 40 000,- dette er tatt som kutt i materiell og utstyr.

Evje ungdomsskole og voksenopplæring

Total ramme	Endring i ramme	Endring i %	Årsverk 19	Årsverk 20	Andel av utgifter til lønn
19 833	1 257	6,77	29,85	29,93	91,50 %

Elevtall 2018/2019: 157
Elevtall 2019/2020: 146
Elevtall 2020/2021: 147

Elever i voksenopplæring:
2019/2020 40
2020/2021 25-30

Tolærersystemet gjør at det i fagene norsk, matematikk og engelsk skal være to lærere med i undervisningen. Dette skal bidra til at andel spesialundervisning går ned på sikt. På denne bakgrunn var det budsjettert med nedgang i spesialundervisning fra høst 19. Vi ser at dette virker, men det er foreløpig ikke nedgang i utgifter til assistenter.

På grunn av stort behov på området grunnskoleopplæring for voksne er det nå to klasser på dette området, og det gjør at årsverkene er gått opp. Ut fra det vi vet nå ser det ut til at dette vil være situasjonen fram til høsten 2021, da behovet vil gå ned. Det vil da være behov for 1,5 årsverk mindre på dette området.

I 2019 var det på område voksenopplæring budsjettert med inntekter 2,968 mill., hvorav tilskudd til norskopplæring (norsk med samfunnsfag) utgjorde 1,707 mill. I 2020 går inntekten ned med 0,600 mill., hvorav tilskudd til norskopplæring utgjør nesten 0,500 mill. Årsaken til dette er at det i 2019 er beregnet at det er 25 elever inne i denne ordningen, der vi får et tilskudd fordelt over 3 år. I 2020 påregnes det bare 14 elever.

Enheten hadde fått et innsparingskrav var 35 000,- - dette er lagt som et kutt på rammen som enheten selv må fordele.

Enhet for barnehage

Total ramme	Endring i ramme	Endring i %	Årsverk 19	Årsverk 20	Andel av utgifter til lønn
20 910	1 929	10,16	38,80	38,27	94,81 %

Antall barn:
Oktober 2014: 162, fordelt med ulikt antall dager
September 2015: 173, fordelt med ulikt antall dager
September 2016: 180, fordelt med ulikt antall dager
September 2017: 179, fordelt med ulikt antall dager
November 2018: 172, fordelt med ulikt antall dager.
Oktober 2019: 161, fordelt med ulikt antall dager.

Når det gjelder ordinær bemanning i barnehagene, skal det bemannes med bakgrunn i prinsipper for opptak. Det betyr at bemanning ikke endres for neste barnehageår før man ser behovet, og dette vil barnehagen ha oversikt over i mars 2020 (etter hovedopptak). Det som kan gjøre at det blir nødvendig med høyere bemanning og flere plasser, kan være tendensen med at folk ønsker flere dager per uke til sine barn. Men det er stor usikkerhet og vi har ikke grunnlag for å gjøre endringer for høst 2020, vi må komme tilbake til dette i første tertialrapport.

For 2020 har det imidlertid vært nødvendig med økt bemanning på støttetiltak, og bemanningen på dette området har økt fra 1,0 til 1,87 årsverk.

Når det gjelder foreldrebetaling, er makspris i statsbudsjettet lagt til kr 3 135,-, fra januar 2020, og vi følger denne. Utfordringen med å budsjettere foreldrebetaling, er at det er en god del husholdninger som kommer inn under grensen for redusert foreldrebetaling. I tillegg har vi søskenmoderasjon. Vi har gjort et anslag ut fra situasjonen per nå.

Når det gjelder vekst i utgifter, står støttetiltak for i overkant av 0,700 mill. I tillegg har det vært en sterk lønnsvekst på dette området, på grunn av forholdsvis mange med 3 års høyskole og full ansiennitet; her var det et ganske godt løft i årets lønnsoppgjør. Lønnsutgiftene har derfor hatt en oppgang. Foreldrebetaling, ut fra det vi kan se nå, må imidlertid budsjetteres på samme nivå som i 2019 selv om maksprisen er økt. Det er litt færre barn enn i fjor, og som tidligere nevnt mange med redusert foreldrebetaling.

Enheten hadde fått et innsparingskrav på 30 000,- Dette er lagt som en kutt på ramma som enheten må fordele selv.

Helse og familie

Total ramme	Endring i ramme	Endring i %	Årsverk 19	Årsverk 20	Andel av utgifter til lønn*
39 468	1 658	4,40	50,12	55,49	68,76%

*Andel av årsverk til lønn er utenom introduksjonsstønad og kvalifiseringsstønad.

Dette er et område med mange ansvarsområder, og vi beskriver område for område. Enhetens budsjett er utfordrende å legge fordi det er mange usikkerhetsmomenter knyttet til for eksempel sosialhjelp, mottak av flykninger, kostnader legetjenesten, endringer i avdeling habilitering (f.eks. omsorgslønn, støttekontakt, avlastning med mer).

På denne enheten skal utgiftene til krisesenter trekkes ut:

Krisesenter	255 000
-------------	---------

Enheten hadde fått et innsparingskrav på 500 000,-. Dette er innfridd gjennom to tiltak:

- Det har skjedd innskjerping i forhold til 3 året med introduksjonsstønaden. (Introduksjonsloven § 5 sier at introduksjonsprogrammet kan vare inntil 2 år, men at det kan forlenges til 3 år i særlige tilfeller). Til nå har det vært slik at de fleste flykningene på Evje får tilbud om 3 år med introduksjonsordning. I kommunestyret den 22.03.18 ble «Revisjon av retningslinjer av ytelser og tjenester til flykninger» vedtatt. Her ble dette poengtert. Men enheten jobber nå med skjerpede kriterier for å få hele eller deler av tredje året med introduksjonsordning. Dette vil gi en betydelig innsparing, anslått til kr 385 000,-. Man skal imidlertid følge med på om økte sosialhjelpsutgifter blir en konsekvens.
- I forbindelse med handlingsplan mot barnefattigdom (vedtatt i kommunestyret 28/9-17) opprettet man tiltaket «Arbeid og utdanning». I den sammenheng ble det vedtatt at det skulle etableres et toårig prosjekt, hvor formålet var å jobbe konkret opp mot barnefamilier som har vedvarende lav inntekt. NAV fikk tildelt en 100% stilling til dette prosjektet Dette er en stilling som ble opprettet av kommunestyret, og den kommer på toppen av NAV sin grunnbemanning. I praksis har det vist seg vanskelig å rekruttere og beholde kompetent personell til en slik prosjektstilling. Ønsket kontinuitet har uteblitt, og dermed har man heller ikke fått ønsket utbytte. Det kan derfor være at kostnaden har blitt høy i forhold til det man har fått og vil få ut av denne stillingsressursen. På denne bakgrunn foreslås det at man kutter ut denne stillingen, da man vurderer andre behov som enda mer presserende. Stillingen har en kostnad på kr 660 000,-. Dette går inn i innsparing på 1,045 mill.

Psykatri- og rustjenesten:

Den store endringer her er at vi foreslår å opprette bemannet psykiatribolig.

En gruppe innen helse og familie har lagt en plan på dette området. Denne gruppen har bestått av:

Berit Hauan – Hovedtillitsvalgt FO. Måtte trekke seg halvveis i prosessen.

Alf Morten Tallaksen – hovedverneombud og senere som hovedtillitsvalgt Fagforbundet.

Stine-Marie Haugen – verneombud.

Ragnhild Rosseland – Avd.leder Psykisk helse og Rus

Siv Erna Berntsen – Avd.leder habilitering

Sigmund Olav Syrtveit – enhetsleder helse og familie

Gruppen konkluderer bl.a. med:

«Opptrappingsplan for psykisk helse og samhandlingsreformen med sykehuset har, slik vi erfarer det, den konsekvensen at sykehuset overlater mer av ansvaret for den sykeste/mest omsorgskrevende pasientgruppen innenfor psykisk helse til kommunene. Dette har og fått følger for Evje og Hornnes kommune. Kommunen har sett et økende behov over tid for bedre oppfølging av mennesker som faller igjennom andre tilbud i helsevesenet. Det kan være mennesker som har store utfordringer i forhold til både psykisk lidelse, rus og somatisk sykdom. De kan være mennesker med stort symptomtrykk som gir seg utslag i daglige utfordringer med å bo alene. En ser i dag at det kan være vanskelig å gi denne pasientgruppen den forsvarlige helsehjelpen de har krav på. Helsetjenesten har forsøkt å håndtere dette innenfor de rammene som vi har i dag. Vi opplever nå at vi har kommet til et punkt, hvor vi må gjøre noen store grep. Dette er ikke noe eget fenomen for Evje og Hornnes kommune, men en kan finne samme trend i hele landet. Vi klarer ikke lenger nå å håndtere denne oppgaven som vi ser øker på.

I tillegg kommer det også tydelige tilbakemeldinger fra sykehuset og pårørende at vi må som kommune ta større ansvar for denne pasientgruppen. Det oppleves som om portene inn til spesialisthelsetjenesten blir vanskeligere å komme inn.

Hvorfor bemannet bolig?

Pasientgruppen det her er snakk om har ofte mye tvangsinnleggelse og har utfordrende adferd i samfunnet. Denne pasientgruppen har nødvendigvis ikke behov for terapeutiske samtaler. Slik vi vurderer denne pasientgruppen er det behov for tett bistand og veiledning for å klare å mestre hverdagen og få et tilnærmet normalt liv. Behovet for tett oppfølging er nødvendig for å gi denne gruppen tilfredsstillende helsehjelp. Fokuset på behandlingen i boligen vil være å lære mestringsstrategier når livet blir vanskelig. Men også grunnleggende behov som hygiene, ernæring og fysisk aktivitet og ADL (Activity of Daily Living) må læres. Her viser vi til at enkelte pasienter har så utfordrende adferd at antall innleggelse i sykehus har blitt betydelig. Tilbakemeldingene fra sykehuset er nå at det er et kommunalt ansvar å ivareta denne gruppen mennesker. Ikke et ansvar som spesialisthelsetjenesten har. Det er ikke behov for mer utredning, men det er et større omsorgsbehov. Denne pasientgruppen gir utfordringer både for ambulanse, politi, spesialisthelsetjeneste, hjemmesykepleie, Evjeheimen, avdeling for habilitering, avdeling for psykisk helse og rus og ikke minst på pasienten selv samt pårørende.»

Det trengs ca. 2,7 årsverk for å få til denne endringen. Det er ikke behov for å bygge nye boliger, da psykiatriboligene i Tingberget skal benyttes. Det er i dag 4 beboere i Tingberget, og arbeidsgruppen som har jobbet med denne saken ser ikke for seg at alle som bor der per i dag er aktuelle beboere i en bemannet bolig, så det må finnes andre botilbud til noen av disse beboerne.

Kommunedirektøren ser at dette er en fornuftig tankegang, men med tanke på kommunens begrensede ressurser har enheten blitt utfordret på å omdisponere mest mulig innen egen ramme for å kunne finansiere det nye tiltaket. Kostnaden med tiltaket er beregnet til 2,160 mill.

Enheten har foretatt følgende grep for å finansiere tiltaket:

Psykatribolig – omdisponering	
Mindre omdisponering stillingsressurs helseadministrasjonen	28 000
Ansatt fra psykiatritjenesten går inn i boligens bemanning	475 000
Helsesykepleier, 20 % vakant utgår og går inn i dette prosjektet	141 000
Omdisponering driftsmidler fra ansvar rus	405 000
Omdisponering mindre stillingsressurs habilitering	56 000
Redusere 50 % stilling Flyktning	268 000
Boligadm. flyktninger – reduksjon inventar – lavere forbruk enn forventet	150 000
Midler gjennom rammen til rus settes inn	106 000
Sum omdisponert	1 629 000

Noen av disse omdisponeringene kan foretas fordi midlene som omdisponeres i utgangspunktet benyttes helt eller delvis til samme formålet i dag (f.eks. ansatt fra psykiatritjenesten og omdisponering fra habilitering). Annet er ren reduksjon på andre områder, men her har man foretatt en ren prioritering av hva man mener er det viktigste for enheten og for kommunen totalt.

Øvrig som er verdt å nevne under psykiatritjenesten: Fra og med nyttår er det lovpålagt at kommunene skal ha psykolog. Kommunen skal rekruttere 100 % psykolog, der Evjeklinikken skal dekke 40 % av lønnen i henhold til avtale. Det har imidlertid vist seg vanskelig å rekruttere psykolog, slik at stillingen per dags dato er vakant etter flere forsøk på rekruttering. Vi vil forsøke å rekruttere på ny, men regner det ikke som sannsynlig at det vil være på plass psykolog før over sommeren. Dette gjør også at oppstart av familiesenter, som skulle opprettes fra 2019 med 40 % stilling totalt (psykologen skulle gå inn med 20 %) er utsatt. Dette er ikke positivt, men gir reduserte kostnader i 2020.

Omdisponeringen er ca. 500 000,- under kostnaden ved opprettelse. Det vises imidlertid til at enheten tok mer enn sin pålagte andel av innsparingene beskrevet tidligere i saksframlegget.

Flyktingetjenesten

I budsjettet har vi lagt til grunn mottak av 10 flyktninger. Vi har nå fått anmodning om mottak av 12 flyktninger for 2020. Det var fattet et politisk vedtak på at det i perioden 2016-2019 skulle tas imot 70 flyktninger, men det er ikke fattet noe vedtak for 2020, og her vil det komme egen sak etter at budsjettet for 2020 er ferdigstilt fra kommunedirektørens side. Vi har likevel valgt å legge inn 10.

Det har ellers vært nødvendig å justere poster for økonomisk sosialhjelp og kommunale tilskudd opp, her er det foretatt en oppregulering med kr 300 000,-. For introduksjonsprogrammet er det budsjettert med forventet antall deltakere (forventede månedsværk), og kostnaden er langt lavere enn i budsjettet for 2019. Dette svinger alltid fra år til år, men i år er det også beregnet en gevinst på grunn av kortere tid i programmet, jfr. innsparingsforslaget.

Antall årsverk i tjenesten er justert ned fra 3,5 til 3, jamfør omdisponeringer til bemannet psykiatribolig.

Totalt ligger alle ansvar under flyktning med en netto inntekt på 3,630 mill., det er en høyere netto inntekt enn i 2019. Forventet anslag for integreringstilskudd er lavere enn i 2019, men alt i alt er utgiftene såpass mye lavere i budsjettet for 2020 enn for 2019 at det totalen kommer bedre ut. Det er da ikke budsjettert med avsetning til flyktningefond i 2020.

Helsestasjonen

Her ble det i 2019 lagt inn 20 % økning i stilling på bakgrunn av opptrappingen som har vært på dette feltet. Etter en totalvurdering er midlene til denne 20 % stillingen omdisponert til bemannet psykiatribolig. Utover dette er det ikke endringer.

Legetjenesten

Her har det skjedd store omlegginger ved at hele legetjenesten nå har blitt kommunal. Legetjenesten er per nå lokalisert på Verksmoen, der det private legesenteret holdt til, og er bemannet med 8 årsverk. Det er også mindre stillingsprosenter til tilsynslege på Evjeheimen, fengselslege og køh-lege. Totalt sett er det 4 leger i 100 % stilling i tillegg til lis-1 lege. Kommunelegetjenesten kjøpes som tidligere år fra Bygland, og inngår ikke i nevnte årsverk.

I legesaken som ble vedtatt tidligere i år, lå det inne muligheten for en 5. legehjemmel. Det er ikke aktuelt å ta denne i bruk med det første.

I budsjettet for 2019 var det lagt inn 8,264 mill. til legetjenesten (dette inkluderte da alt innen legetjenesten, både privat, kommunalt, legevakt, køh og tilsynslege på de forskjellige lokasjonene.) I forbindelse med omleggingen til full kommunal drift gjorde vi en beregning på at kostnaden ville ligge rundt 9 mill. Ved oppsett av budsjettet nå har vi kommet fram til en kostnad 9,008 mill., noe som stemmer godt med beregningene som ble gjort. Inne i denne kostnaden er det da også kostnader til leie mv av lokalene på Verksmoen, det er beregnet en kostnad på 0,330 mill.

Det kan også nevnes at i regnskap for 2018 var kostnadene til legetjenesten 7,595 mill. Sett i forhold til dette året er det en økt kostnad på 18,6 %.

Det må nevnes at det er en god del usikkerhet knyttet til utgifter og også inntekter på legesiden, og at budsjettet på dette området må følges opp tett gjennom året.

NAV

Vi har i 2019 sett en stor økning i sosialhjelpsutgiftene, blant annet på bakgrunn av innstramming av regelverket rundt AAP (arbeidsavklaringspenger). Kommunestyret vil få egen orientering rundt økningen i sosialhjelpsutgiftene.

Det er vanskelig å budsjettere sosialhjelpsutgifter, men vi har i dette budsjettforslaget valgt å legge oss på et nivå mellom utgiftene som var i regnskapet for 2018 og de vi kan forvente i 2019. Vi ser her utgifter til sosialhjelp og kvalifiseringsstønnd i sammenheng. I 2018 endte disse utgiftene på 3,582 mill., i år kan det se ut som de går mot 4,8 – 4,9 mill. I budsjettet for 2020 er de lagt på 4,200 mill. Dette må vi følge tett opp utover i budsjettåret.

Prosjektstillingen vedrørende barnefattigdom er i dette budsjettforslaget tatt bort, jfr. tidligere omtale av innsparing.

Habilitering

På dette området er det omtrent ingen endring i totale utgifter. Det er økte utgifter til støttekontakt og avlastning, og noe økning på omsorgslønn. Det er ikke store endringer i årsverk, det er som tidligere nevnt overført 20 % til bemannet psykiatrolig, utenom dette er det 7 % økning på Hovslagerveien. Når det gjelder inntekter selges det tjenester fra Malmvegen der andre kommuner kjøper plasser. Her er det økte inntekter i forhold til budsjett 2019.

Annet under enheten – fengselshelsetjeneste

2019 ble Arendal fengsel avdeling Evje omgjort til kvinnefengsel og økt til totalt 30 soningsplasser. Statistisk vet en noe om sykdomsbilde og utfordringer til innsatte kvinner i fengsel. Men det viser seg at det har vært større utfordringer enn først antatt. Det er økt fra 8 % til 16 % lege og fra 70 % til 120 % sykepleier i 2019, og dette er videreført i budsjettet for 2020. Man er her nødt til å gjøre kontinuerlig vurdering i forhold til behov, om det øker utover det som allerede er gjort. Det er viktig å være klar over at når det gjelder størrelsen på tilskuddet, så opplyser helsedirektoratet at en ikke kan forvente at det skal dekke alle utgifter til fengselshelsetjenesten. I 2020 påventes det at vi får utgifter på nærmere 200 000,- som ikke vil bli dekket av tilskuddet.

Pleie og omsorg

Total ramme	Endring i ramme	Endring i %	Årsverk 19	Årsverk 20	Andel av utgifter til lønn
44 090	1,189	2,77	63,98	63,71	91,97 %

Enheten hadde et innsparingskrav på kr 300 000,-. I realiteten er 550 000,- spart, ved at man har kuttet i vakante stillinger innen hjemmehjelp. I og med at dette er stillinger som var vakante, vil ikke tilbudet ut mot brukerne bli redusert i forhold til det det er i dag. Omlegging innen hjemmehjelpstjenesten har pågått iver flere år, og dette har allerede gjort at tilbudet er mindre enn før. Isteden for 1,5 time hver 14. dag som ble tilbudt tidligere tilbys nå 1,5 time hver 3. uke (i gjennomsnitt).

Det er her økt med 0,5 årsverk innen hjemmesykepleie. Dette er i henhold til økonomiplanen, og fra 2021 skal det økes til 1 årsverk. Det kommenteres fra tjenesten at med det utfordringsbildet som en ser i dag, både når det gjelder oppgaveforskyvning mellom spesialisthelsetjenesten og kommunehelsetjenesten, stor turnover på institusjonsplassene, økt rettighetsfesting for ressurskrevende brukere, psykiatri og rus, samt en demografi som vil gi mange flere eldre over 80 år, må en forvente et økt ressursbehov både innenfor personell og økonomi i årene som kommer.

Utover dette er det foretatt noen justeringer av ulempetillegg ut fra det vi ser i regnskapet for 18 og 19, og det er foretatt endringer i noen inntekter.

Lokalmedisinske tjenester

Total ramme	Endring i ramme	Endring i %	Årsverk 19	Årsverk 20	Andel av utgifter til lønn
1 610	76	4,97	4,13	4,13	83,79 %

Alle fire kommunene i Setesdal er med i dette samarbeidet. I samarbeidet ligger per i dag: Interkommunal samhandlingskoordinator, koordinator hukommelsesteamet, interkommunal ruskoordinator, ikt-systemansvarlig/superbruker, kardiologi, interkommunal audiograf og kreftkoordinator. 1,610 mill. er Evje og Hornnes kommunes andel av utgiftene.

Et interkommunalt samarbeid på disse feltene gir muligheter for å få prosjektmidler til å finansiere tiltak. Enheten følger dette opp kontinuerlig.

Drift og forvaltning

Total ramme	Endring i ramme	Endring i %	Årsverk 19	Årsverk 20	Andel av utgifter til lønn
29 751	2 291	8,34	31,35	31,09	46,32 %

(Kommentar: Årsverk er inklusiv selvkostområdene.)

Enheten er justert for tilskudd til Setesdal brannvesen iks:

Setesdal brannvesen IKS	2 529 900
-------------------------	-----------

Enheten hadde fått et innsparingskrav på 225 000,- gjennomført som følger:

Vakante stillinger renhold	91 200
Generelt kutt ramme	133 800
Totalt	225 000

Innsparingen innen renhold skal bli større fra 2021, og da vil generelt kutt i ramme bortfalle. Når den nye skolen på Evje er ferdig, ser man for seg at det er mulig å redusere vask av klasserom til 3 dager i uken. Dette vil stille noe større krav til elever og lærere.

Det er foretatt en del justeringer innen enheten:

Det var lagt inn kr 100 000 + merverdiavgift i forbindelse med kommuneplanens arealdel, og en like stor sum i forbindelse med flomsonekartlegging. Disse utgår fra og med 2020. Når det gjelder tilskudd til fiber for private, ligger dette på kr 320 000,- i 2020 som i 2019, ut fra anslag om hva som er sannsynlig.

For 2020 er følgende lagt inn:

Prosjekt Geovekst 2020 kr 176 000,- inkl. mva. Dette er et prosjekt for øke nøyaktigheten på våre kart og er viktig for å kunne levere en god og nøyaktig karttjeneste. Prosjektet vil vare i 2020 og 2021, og dette er noe vi må være med på.

Det er også lagt inn 100 000,- + merverdiavgift til klima og energiplan, som skal revideres i 2020.

Det er lagt inn midler til leie av Oddeskolen og utgifter til leie av legesenteret på Verksmoen. Vi har også gått gjennom energiutgiftene og foretatt justeringer ut fra fastsatt pris for strøm, og vi har regulert en del inntekter mv.

Enheden har forøvrig ønske om økning i postene til vedlikehold på bygg og vei. Dette har vi ikke klart å finne rom til innen eksisterende rammer, men som vi tidligere har sagt ønsker vi å foreta en omprioritering fra de forskjellige enhetenes fond for å imøtekomme noe av dette behovet.

Interkommunale samarbeid og annet eksternt

Som nevnt tidligere er dette området nytt. Midt-Agder barnevern og PPT går inn i det, og i tillegg alle uttrekkene som er nevnt under enhetene. Ramme for området blir totalt 31,116 mill. Det vises til uttrekk under hver enhet og omtale av interkommunale samarbeid tidligere i saksframlegget.

Investeringsbudsjettet

Investeringsbudsjettet er bygd opp med en inntekts- og en utgiftsside. Finansiering av prosjektene, utenom inntekter som hører til et spesielt prosjekt (f.eks. spillemidler) er lagt inn felles.

I denne delen av saksframlegget beskriver vi planlagte investeringer i årsbudsjettet. Når det gjelder økonomiplanperioden videre, vises det til økonomiplanen.

Finansiering av investeringene

Utenom merverdiavgiftskompensasjon, som vi tar med på hvert enkelt prosjekt, har vi følgende finansiering:

Salg av tomter/fast eiendom	kr 100 000,-
Mottatte avdrag på lån (utenom startlån)	kr 30 000,-
Overføring fra drift	kr 8 313 000,-
Lån (utenom startlån)	kr 37 000 000,- (Hvorav 35 mill skal lånes i 2020)

Det gjenstår ellers 5,000 mill. av spillemidler som skal utbetales vedr. flerbrukshallen. Vi har sjekket litt, og det ser sannsynlig ut at 2,500 mill. vil komme i 2020 og de siste 2,500 i 2021. Vi har derfor lagt det til grunn.

Det gjøres oppmerksom på at når det gjelder overførte prosjekter vil det også komme en sak våren 2020, der en går gjennom alle investeringsprosjektene og justerer 2020-budsjettet i forhold til reelt forbruk pr 31.12.19.

Universell utforming inngang kommunehuset

Det har lenge vært behov for å gjøre denne justeringen for at det skal bli bedre tilgang til bygget for alle. Det har vært en prosess for å få lov til å gjøre disse endringene på grunn av vernebestemmelser. Det er nå gitt tillatelse og tiltaket legges derfor inn. Rammen er kr 500 000,-, hvorav merverdiavgiftskompensasjon kr 100 000,-.

Opprusting kommunestyresal (web-tv mv.)

Det er fattet vedtak om at kommunestyremøtene skal sendes via web-tv, og at man skal installere teleslynge. Kommunestyresalen har behov for noe opprusting, spesielt med tanke på det som har med presentasjon og multimedia å gjøre. Det ble satt ned en gruppe som skulle se på mulighetene.

Teleslynge har blitt installert, men for å gjennomføre oppgraderingen foreslår vi å sette av kr 375 000,-, hvorav merverdiavgiftskompensasjon kr 75 000

Ikt i skolen

Dette er en fast, årlig investering. Det legges inn midler til kjøp av classesett til 8. klasse. Kr 325 000,- legges inn, herav merverdiavgift kr 65 000,-.

Renovering Evje barneskole

Her er det vedtatt en ramme på 71,000 mill. I 2. tertialrapport 2019 ble anslaget for 2019 justert ned til 20,000 mill. Det betyr at det legges inn 51,000 mill. i 2020, hvorav merverdiavgift kr 10,200 mill.

Inventar Evje barneskole

I forbindelse med nybygget er det nødvendig med en del nytt inventar. En oversikt fra Rambøll ga et kostnadsoverslag på 3,1 mill., av dette var det bl.a. beregnet i underkant av 1 mill. til garderober og elevoppbevaring.

Etter gjennomgang og dialog med enhetsleder legger vi inn 1,400 mill. til inventar ved den nye skolen, hvorav merverdiavgiftskompensasjon 0,280 mill.

Renovering Evje ungdomsskole

Utgiftene til selve renoveringen vil ikke påløpe for i 2021, det som ligger inne i 2020 er utgifter til planlegging. Her er det satt av kr 300 000,-, hvorav merverdiavgiftskompensasjon kr 60 000,-.

Investering elevkantine

Dette gjelder investering som det ikke var tatt høyde for i den opprinnelige planen for rehabilitering av spesialfløyen. Det gjelder elevkantinekjøkken. Budsjettet er i alt 110 000,-, hvorav merverdiavgift kr 22 000,-. Nettosum, kr 88 000,-, er finansiert via ungdomsskolens enhetsfond.

Oddeskogen barnehage – toalett for naturbarnehagen.

Her er det behov for en bedre løsning enn det som finnes i dag. Tilbakemelding fra de ansatte på avdelingen er at toalettet de benytter i dag ikke er tilfredsstillende, og at det er vanskelig å få barna til å bruke det. Det settes av kr 125 000,-, hvorav merverdiavgiftskompensasjon kr 25 000,-.

Startlån

Det er lagt inn et utlån på 5 mill. i 2020. I utgangspunktet ser det ikke ut til at vi trenger å foreta noe låneopptak, men det er lagt inn at vi kan låne inntil 5 mill. i løpet av året. Det er lagt opp til at vi skal betale ned startlån med 1,218 mill., og at vi skal motta 1,168 i avdrag inn. Disse postene må vi følge opp gjennom året.

Vann/avløp

Iht. økonomiplanen skal det hvert år være en fast ramme på kr 3 750 000,-. Denne er lagt inn, men i 2020 er den redusert med 300 000,- til 3 450 000,-. Dette er gjort fordi rammen er økt noe i 2019, jamfør vedtak i andre tertialrapport 2020.

Musikkbinge

Enheten ønsker å løse utfordringer kulturskolen har med plassmangel og med at det er lytt i øvingslokaler på Furuly. Problemene på Furuly er kjent fra tidligere, og enheten ønsker snarlig å se om det er mulig å gjøre visse endringer i romløsning og lydemping i lokalene, her ønsker enheten å finansiere via enhetsfond.

En musikkbinge (kontainer) på størrelse 25 kvadratmeter har en pris på ca. 500 000,- Kommunen plikter å stille med 50 % egenkapital, så er det mulig å få ut tilskudd fra Musikk- og ordningen på 50 %.

Det er derfor lagt inn en utgiftsside på kr 650 000,-, hvorav merverdiavgiftskompensasjon kr 130 000,-. Det er budsjettet med et tilskudd på kr 250 000,-. Tilskuddet skal være en forutsetning for innkjøpet. Vår netto utgift blir da kr 270 000,-, og da er det tenkt at det er satt av noe midler til frakt med videre.

Brøyteplog

Det er her behov for innkjøp på grunn av utslitt brøyteplog. Det er satt av kr 150 000,-, hvorav merverdiavgiftskompensasjon kr 30 000,-.

Egenkapitalkrav klp

Dette er en fast post hvert år. Vi kjenner ikke sikkert konkret beløp i 2020, men har lagt inn kr 750 000,-.

Formelt grunnlag

Kommuneloven kap 14 – økonomiforvaltning

§14-2 slår fast at kommunestyret selv skal vedta økonomiplanen og årsbudsjettet.

§14-3 sier blant annet

- *Økonomiplanen for de neste fire årene og årsbudsjettet for det kommende året skal vedtas før årsskiftet.*
- *Formannskapet eller fylkesutvalget innstiller til vedtak om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning.*
- *Innstillingen til økonomiplan og årsbudsjett, med alle forslag til vedtak som foreligger, skal offentliggjøres minst 14 dager før kommunestyret eller fylkestinget behandler den.*

§ 14-4:

«Økonomiplanen skal vise hvordan langsiktige utfordringer, mål og strategier i kommunale og regionale planer skal følges opp.

Økonomiplanen og årsbudsjettet skal vise kommunestyrets eller fylkestingets prioriteringer og bevilgninger og de målene og premissene som økonomiplanen og årsbudsjettet bygger på. De skal også vise utviklingen i kommunens eller fylkeskommunens økonomi og utviklingen i gjeld og andre vesentlige langsiktige forpliktelser. Vedtaket om årsbudsjett skal angi hvor mye lån som skal tas opp i budsjettåret.

Økonomiplanen og årsbudsjettet skal settes opp i balanse og være realistiske, fullstendige og oversiktlige. Økonomiplanen skal deles inn i en driftsdel og en investeringsdel. Årsbudsjettet skal deles inn i et driftsbudsjett og et investeringsbudsjett og stilles opp på samme måte som økonomiplanen.

Økonomiplanen kan inngå i eller utgjøre kommuneplanens handlingsdel etter plan- og bygningsloven § 11-1 fjerde ledd.

Departementet kan gi forskrift om bevilgningsoversikter, økonomiske oversikter og oversikter over utviklingen i gjeld.»